

วารสารวิชาการนอร์ทเทิร์น
Journal of Northern College
ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2559

วัตถุประสงค์ของการจัดพิมพ์วารสาร

1. เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้นักวิชาการ คณาจารย์ นิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป ได้เผยแพร่บทความทางวิชาการ และบทความวิจัยที่มีคุณภาพ
2. เพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ด้านวิชาการ และด้านการวิจัย

บรรณาธิการ

อาจารย์ ดร.สิริณี

ว่องวิไลรัตน์

รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ นพ.ศรีประสิทธิ์

บุญวิสุทธิ์

ศาสตราจารย์ เสนาะ

ติเยาว์

ศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย

ยวาทะประภาษ

ศาสตราจารย์ ดร.อุดม

รัฐอมฤต

ศาสตราจารย์ ดร.ชัยยงค์

พรหมวงศ์

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณากลั่นกรองบทความ

รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์

โกศลกิตติอัมพร

รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร

ยุภาศ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัญญา

เคนาภูมิ

อาจารย์ ดร.สถาพร

มอญโพพาน

อาจารย์ ดร.อัญชลี

มีมุข

อาจารย์ ดร.วัชรพล

จิตตอาภาวงศ์

รองศาสตราจารย์ ดร.สำเร็จ

ยุรัชย์

รองศาสตราจารย์ ดร.ประจิตร

มหาทิง

รองศาสตราจารย์ ดร.ยาใจ

พงษ์บริบูรณ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ช่อลดา

ติยะบุตร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิบูลย์

พุ่มพูลสวัสดิ์

อาจารย์ ดร.เปรมจิต

มอร์ซิง

อาจารย์ ดร.ชีวิน

อ่อนล่อ

อาจารย์ ดร.จิตติมน

ฉัตรจรัสรัตน์

รองศาสตราจารย์ ดร.อภิรักษ์

จันตะนี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิชญานัน

รัตนวิบูลย์สม

อาจารย์ ดร.นันทวัน

เหลียมปรีชา

อาจารย์ ดร.กัญธนา

ดิษฐ์แก้ว

อาจารย์ ดร.กันตณ

หลอดโสภา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูพงษ์	พงษ์เจริญ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรสา	เตตติวัฒน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา	ดลวิทย์คุณ
อาจารย์ ดร.จักรกฤษณ์	เคลือบวัง

เจ้าหน้าที่ประจำกองบรรณาธิการ

นางสาววลัยลักษณ์	พันธุ์รี
นางสาวศศิวรรณ	ส่งท้าย
นางสาวพรรณทิมา	วรรณสุทธิ์

กำหนดการเผยแพร่

ปีละ 2 ฉบับ

เจ้าของวารสาร

ฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

สำนักงาน

กองบรรณาธิการวารสาร ฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ชั้น 1
888 หมู่ 2 ถนนพหลโยธิน (แนวเก่า) ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตาก 63000
โทรศัพท์ 055-517488 ต่อ 808

การศึกษารูปแบบการส่งเสริมและการพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถด้านศิลปะของโรงเรียนศรี
สงครามวิทยา อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลยสู่ความเป็นเลิศทางศิลปะและการออกแบบ
The Study of the Model for the Promotion and Development of Students who have
artistic ability of Srisongkram Wittaya School for the excellence in art and design

ไทยโรจน์ พวงมณี¹
Thairoj phoung-manee

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพในการศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบริบทของโรงเรียนศรีสงครามและบริบทด้านการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ศิลปะของเด็กและเยาวชน 2) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน 3) ศึกษาแบบการส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนที่มีความสามารถด้านศิลปะของโรงเรียนศรีสงครามวิทยา อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย อาจารย์ นักเรียน กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง เขตพื้นที่การศึกษา ศิษย์เก่า จำนวน 30 คน ใช้แบบสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่มเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา นำเสนอข้อมูลโดยการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่า

1. โรงเรียนศรีสงครามวิทยาเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ประเภทสหศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 มีเป้าหมายอยู่ที่นักเรียนจะต้องเป็นเลิศวิชาการ สื่อสารสองภาษา ล้ำหน้าทางความคิด ผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ และร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก มีปรัชญาและวิสัยทัศน์ว่า ร่วมบริหารจัดการ ให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ใช้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสร้างองค์ความรู้ มีคุณธรรม รักความเป็นไทยและมั่นใจในความเป็นพลโลก มีผู้บริหารคือ นายยงยุทธ ทิพรส และมีการพัฒนาด้านการจัดการศึกษาโดยจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 จุดเน้นคือความต้องการ ความถนัดของผู้เรียนและชุมชน มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลาย โดยเฉพาะด้านศิลปะ รวมถึงมีการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมและการพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถทางศิลปะและการออกแบบคือการมีทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรสนับสนุนที่มีคุณภาพ และการมีเครือข่ายการเรียนรู้ทางศิลปะและการออกแบบ

3. รูปแบบของการส่งเสริมและการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนที่มีความสามารถด้านศิลปะและการออกแบบคือ การเชื่อมโยงเครือข่ายผู้เกี่ยวข้องทั้งบุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษาและหน่วยงานภาครัฐและเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและส่งเสริมการเรียนรู้

คำสำคัญ : รูปแบบการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน, โรงเรียนศรีสงคราม , ศิลปะและการออกแบบ

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ระดับ 8 สาขาทัศนศิลป์ ภาควิชามนุษยศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
thai-roj@hotmail.com

Abstract

This study was a qualitative research that had the purposes to 1) study the context of Srisongkram Wittaya School and the context in the promotion and development of art learning activities for children and youth, 2) to study the factors affecting the promotion and development of students' and youths' learning, and 3) study the model for the promotion and development of students who have artistic ability of Srisongkram Wittaya School, Wangsaphung District, Loei Province. The sampling group consisted of 30 people: teachers, students, school committee, students' parents, Educational Office Area officers, and former students. The research instrument included interviewing form, and in-group discussion, and the data was analyzed with contextual analysis and presented in the form of descriptive analysis. The findings were as followings.

1. Srisongkram Wittaya School is an extra-large coeducation school under the Office of Loei Educational Office Area 19. The school aims that the students must be excellent in academic, bilingual communication, advancement of ideas, creative work production, and in world responsibility. The philosophy and vision of the school is the school of cooperative management; that is to allow students to self-learning, and use the technology to create the body of knowledge, and the students must have morality, the pride of Thai national, and the confidence of being world population. The school administrator is Mr. Yongyuth Tiparos. The development of educational management was performed according to the core curriculum of the year 2008, focusing on the needs and the aptitude of students and community. There were many activities provided to promote the ability especially in art, and the school provided the environment and the atmosphere suitable for learning.

2. The factors affecting the promotion and development of artistic and design ability were the personnel resources, quality support resources, and the network of art and design learning.

3. The model for the promotion and development of students who have ability in art and design was the connection of the related networks among the school members, the students' parents, educational section, government units, and private units to participate in the development and the promotion of students' learning.

Keyword : Srisongkram Wittaya School, Arts and Design

บทนำ

กิจกรรมศิลปะเป็นกิจกรรมที่ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมกันทำในการเรียนการสอนวิชาศิลปะ ทั้งนี้ เป้าหมายหลักคือ การฝึกฝนฝีมือ ความคิด จินตนาการและการแสดงออกที่มาจากประสบการณ์ของตนเอง โดยไม่จำกัดว่าจะใช้เทคนิค สื่อ วิธีการอย่างไร (พระพงษ์ กุลพิศาล, 2531 : 27) ถ้ามีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ศิลปะที่ดึงดูดใจ เปิดโอกาสให้มีการทดลอง กระทำ แสดงออกทางอารมณ์ ความคิดเต็มศักยภาพ จะช่วยเติมเต็ม และสร้างศักยภาพอย่างเต็มที่ให้กับเด็กเอง (ชนบพร วัฒนสุขชัย, 2547 : 127) การพัฒนานักเรียนด้วยกิจกรรม ศิลปะถือเป็นการสร้างศักยภาพด้านความรู้ความสามารถ อันเป็นการสร้างประสบการณ์ให้เกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง ตามพัฒนาการของวัยและระดับสติปัญญาแห่งการเรียนรู้ ความรู้จากกิจกรรมศิลปะแบ่งออกได้ 3 ระดับ คือ 1) ความรู้จากการใช้เหตุผล สามารถรับรู้ได้โดยการอ้างอิงสนับสนุนจากสิ่งที่มีความแน่ใจ 2) ความรู้จากความรู้สึก (Intuition) เป็นความรู้ที่เกิดจากการหยั่งรู้ และ 3) ความรู้ขั้นสูงสุดระดับอูตระ (Transcendental Intuition) สำหรับความรู้ที่มนุษย์สามารถเข้าถึงได้นั้น มี 2 ลักษณะคือ ความรู้ที่เกิดจากกระบวนการใช้เหตุผล การสังเกต การทดลองด้วยประสบการณ์ หรืออาจได้ความรู้ที่มาจากปัญญา (Intellect) ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ที่ทุกคนสามารถเข้าถึงและรับรู้ได้เหมือนกัน เป็นความรู้เชิงปริมาณ (Quantitative Knowledge) เรียกว่าความรู้นี้ว่า ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และ 2) ความรู้ที่เกิดขึ้นโดยตรงฉับพลันทันที เป็นความรู้เฉพาะบุคคล (individual) เพราะเป็นความรู้ของสิ่งเฉพาะจากจินตนาการ (Image) จัดเป็นความรู้เชิงคุณภาพ (Qualitative Knowledge) เรียกความรู้นี้ว่า ความรู้ทางศิลปะที่มาจากความรู้สึกและจินตนาการ (ชาญรงค์ พรุ่งโรจน์, 2543: 32-33) ซึ่ง ความรู้ที่เป็นศิลปะจะมีพื้นฐานมาจากจินตนาการ (Imagination) แต่ความรู้ที่เป็นวิทยาศาสตร์มีพื้นฐานจาก ความคิดรวบยอด (Conception) ซึ่งถ้ามีการเรียนรู้ทั้งสองแบบขึ้นก็จะเป็นหนทางทำให้มนุษย์เข้าใจโลกและ ประสบการณ์ต่างๆ ที่อยู่รอบตัวได้เป็นอย่างดี (พระพงษ์ กุลพิศาล, 2531 : 3)

ศิลปะมีความสำคัญต่อมนุษย์ทั้งผู้ที่อยู่ในขอบข่ายของผู้สร้างสรรค์และผู้ชื่นชมผลงาน เพราะศิลปะมีองค์ ความรู้และสุนทรียศาสตร์แฝงอยู่อันเป็นความงาม ความบริสุทธิ์ ที่สามารถสร้างความประทับใจและความสะท้อน อารมณ์ได้ สำหรับนักเรียนที่อยู่ในระบบการศึกษานั้นถ้ามีความสามารถพิเศษด้านใดด้านหนึ่งเด่นชัดผู้เกี่ยวข้อง ควรที่จะมีมาตรการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการแสดงศักยภาพออกตามขีดความสามารถ ซึ่งท้ายสุด จะสามารถส่งคนที่มีคุณภาพสู่สังคม เช่นเดียวกับนักเรียนผู้ที่มีความสามารถด้านศิลปะ ซึ่งเป็นความสามารถพิเศษ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความมุ่งมั่นที่จะเรียนรู้ ถ้ามีการพัฒนาทั้งทักษะ ความคิดก็จะสามารถสร้างอัจฉริยภาพ ให้เกิดขึ้นกับบุคคลได้ (สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2536 : 37-38)

การส่งเสริมเรียนรู้ศิลปะของกลุ่มเด็กและเยาวชนถือว่าเป็นส่วนช่วยให้เกิดการพัฒนาศักยภาพและ คุณภาพขึ้นในตัวบุคคล รวมถึงสร้างให้เกิดความเข้าใจภาพแห่งสุนทรียะรมย์ในจิตใจขึ้นได้ง่าย เมื่อเติบโตขึ้นใน อนาคต ดังที่นักวิชาการศิลปะและศิลปศึกษาอย่าง ชาญรงค์ พรุ่งโรจน์ (2543 : 37-43) กล่าวว่า ศิลปะช่วยผ่อนคลายอารมณ์ความรู้สึกทั้งสุขและทุกข์ ศิลปะช่วยพัฒนาจิตใจ ช่วยให้เข้าใจชีวิตคนอื่น สร้างสุขภาพจิตที่ดี ศิลปะ ช่วยพัฒนาสังคม เป็นเครื่องในการสร้างความสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นกับคนในชาติ ศิลปะช่วยบำบัดอาการทางจิตหรือ สภาพร่างกายที่อ่อนแอและที่สำคัญคือ ศิลปะจะช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นในตัวบุคคลที่ได้เข้ามา เรียนรู้ ดังนั้นการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เกิดความฉลาดสามารถพัฒนาผ่านกิจกรรมทางศิลปะที่สามารถให้ ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศิลปะนั้นนักวิชาการศึกษา เห็นว่า ผู้เรียน ควรเกิด (1) ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ซึ่งเป็นความรู้ด้านความเข้าใจ ทักษะและความสามารถทาง

สติปัญญา (2) ด้านจิตพิสัย (Affective Domain) ซึ่งเกี่ยวเนื่องกับความรู้สึกนึกคิด ทศนคติ ค่านิยม ความสนใจ และความซาบซึ้ง และ (3) ทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) ที่มุ่งพัฒนาทักษะความชำนาญในการใช้อวัยวะต่าง ๆ ของร่างกาย (วุฒิ วัฒนสิน, 2541 : 124)

ครูเป็นบุคคลสำคัญที่จะช่วยพัฒนากล่อมเกลாதักษะความรู้ความสามารถ ความมีศีลธรรมจริยธรรมที่มีอยู่ในตัวผู้เรียนออกมา ซึ่งครูจะต้องมีลักษณะพิเศษคือเข้าใจเหตุผลพื้นฐานของสิ่งต่าง ๆ รู้จักการจัดท้าวสฤเพื่อการทำกิจกรรมการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักนำประสบการณ์ในชีวิตมาสร้างสรรค์เป็นผลงาน ช่วยเหลือเด็กอย่างใกล้ชิดและสม่ำเสมอ ทาวิธีการสร้างความเร้าใจให้เกิดขึ้นภายในชั้นเรียน เช่น การจัดกิจกรรมการสนทนา ถามตอบเกี่ยวกับศิลปะเด็ก มีสื่อที่สามารถเร้าความสนใจ และการจัดบรรยากาศห้องเรียนให้เหมาะกับการเรียนรู้ (พระพงษ์ กุลพิศาล, 2531 : 21-23) ซึ่งเทคนิคการสอนเพื่อส่งเสริมการแสดงออกทางศิลปะนั้น ครูศิลปศึกษาในฐานะผู้ที่มีบทบาทสำคัญจึงจำเป็นต้องมีการจูงใจ (Motivation) และการสร้างแรงกระตุ้น (Stimulation) ด้วยวิธีการและเทคนิคต่าง ๆ เช่น การให้ทำงานเป็นกลุ่ม การกำหนดกฎเกณฑ์และข้อปฏิบัติร่วมกัน และการแข่งขันระหว่างกัน (ปวิดา ชื่นเชย, 2543 : 180-181) เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จทั้งเชิงความรู้วิชาการและการดำเนินชีวิต

นอกจากนี้ความสำเร็จในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของเด็กยังอาจมาจากแรงกระตุ้นในรูปแบบต่าง ๆ ที่ช่วยสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีทั้งการตั้งคำถาม การจัดบรรยากาศห้องเรียนหรือห้องปฏิบัติงาน วัสดุ เครื่องมือสื่อหรือตัวอย่างผลงานที่แสดงถึงเทคนิควิธีการใหม่ ๆ การวิจารณ์ผลงานและการสาธิต การกระตุ้นดังกล่าวสามารถช่วยสร้างประสิทธิภาพในการเรียนรู้ได้แตกต่างกันในเด็กแต่ละคน รวมถึงกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มีการถ่ายโยงความรู้และประสบการณ์ครั้งแรกไปสู่การแก้ปัญหาในครั้งต่อไปหรือการแก้ปัญหาใกล้เคียงได้ โดยที่การถ่ายโยงการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดจากการที่ครูให้หลักการกว้าง ๆ แก่ผู้เรียน พร้อมทั้งการจัดเนื้อหาตามลำดับก่อนหลัง และปลูกฝังนิสัยที่ดีในการรู้จักเลือกประยุกต์หลักการที่สำคัญไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ ซึ่งประโยชน์จากการเรียนรู้ดังกล่าวจะช่วยสร้างกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนอย่างรวดเร็ว โดยที่ผู้เรียนนั้นจะมีการรับรู้ขอบเขตเกี่ยวกับศิลปะ การสังเกต การค้นหาและการติดตามผลการสอนอย่างเหมาะสม เช่นเดียวกับครูผู้สอนจะต้องเป็นผู้คอยกระตุ้น สนับสนุนและให้ข้อเสนอแนะได้เป็นอย่างดีและเหมาะสมกับจิตวิทยาของนักเรียนแต่ละคน (จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า, 2540 : 45-46)

โรงเรียนศรีสงครามวิทยา อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย เป็นโรงเรียนหนึ่งที่มีชื่อเสียงในระดับนานาชาติในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการพัฒนาศิลปะเด็กและเยาวชน โดยมีอาจารย์สังคม ทองมี เป็นครูผู้บุกเบิกและผลักดันให้ผู้เรียนได้แสดงศักยภาพและความถนัดส่วนตัวออกมา นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2521 โดยกล่าวว่า “การพัฒนาการเรียนศิลปะของผู้เรียนจะเน้นให้ได้รักวิชาศิลปะเพื่อเป็นพื้นฐานด้านอารมณ์” และยังเชื่อว่า “เด็ก ๆ ทุกคนมีพลังแห่งจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์อยู่เป็นทุนเดิมอยู่แล้ว ครูจะต้องดึงพลังออกมาให้สามารถสร้างเป็นงานศิลปะ” พร้อมกับนำผลงานศิลปะเด็กที่มีการสร้างสรรค์และทดลองส่งเข้าร่วมประกวดงานแสดงศิลปะเด็กแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 1 และมีนักเรียนได้รับรางวัลยอดเยี่ยม รางวัลดีเด่นและรางวัลสร้างสรรค์ จนสามารถสร้างชื่อเสียงให้กับโรงเรียนศรีสงครามและจังหวัดเลย ซึ่งเป็นเพียงจังหวัดเล็กๆ เป็นอย่างมาก และปัจจุบันโรงเรียนศรีสงครามวิทยายังจัดกิจกรรมการพัฒนาเด็กและส่งผลงานเข้าร่วมประกวดกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนจัดขึ้นอย่างต่อเนื่องเสมอมา มีผลให้ได้รับรางวัลในระดับชาติ นานาชาติและระดับโลกมากกว่า 7,000 รางวัล (ชูเกียรติ ฉาโรสง, 2544 : 117-188) ซึ่งนักวิชาการศิลปศึกษาอย่าง วุฒิ วัฒนสิน (2541 : 183) กล่าวว่า กิจกรรมการเข้า

ร่วมประกวดแข่งขันด้านศิลปะในเวทีต่าง ๆ ของเด็กนั้นสามารถช่วยพัฒนาทักษะฝีมือ การเรียนรู้ การแก้ปัญหา และสร้างกระบวนการคิด สร้างความอิสระและความเชื่อมั่นในตนเองที่จะสื่อสารความคิดและจินตนาการตามหัวข้อที่ผู้จัดประกวดแข่งขันได้กำหนดขึ้นอย่างต่อเนื่อง

การพัฒนาทักษะและความสามารถสู่ความเป็นเลิศทางศิลปะและการออกแบบแก่นักเรียนในโรงเรียนศรีสงคราม อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย นั้นจึงเกิดจากการที่ครูและโรงเรียนร่วมกันจัดกิจกรรม เพื่อให้เด็กสามารถฝึกปฏิบัติการประดิษฐ์ สร้างสรรค์ ภายใต้การดูแลของครู เมื่อมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจึงส่งผลต่อการสั่งสมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในระดับสูงขึ้น สอดคล้องกับทักษะการคิดที่มีการพัฒนาทั้งการแก้ปัญหาและการคิดสร้างสรรค์ ที่สำคัญคือการส่งเสริมให้เด็กมีความฉลาดทางอารมณ์ คุณธรรมและจริยธรรม มีความโดดเด่นและมีบุคลิกภาพที่สามารถช่วยเหลือสังคมได้ในอนาคต (เฉลียวศรี พิบูลชล และคณะ, 2551 : 250) ซึ่งการเปิดโอกาสดังกล่าวจะออกมาในรูปของการตั้งชมรมหรือกิจกรรมพิเศษที่เสริมและเน้นการศึกษา การเรียนรู้ การพัฒนาทักษะ ความสนใจหรือความถนัดในโรงเรียนช่วงเวลาปกติ ในช่วงเย็นหรือวันหยุด รวมทั้งมีการจัดค่ายกิจกรรมพิเศษด้วย (สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2536 : 14) นอกจากนี้ สังคม ท้องมี ยังมีแนวคิดส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนเกิดความรัก ความซาบซึ้งในศิลปะผ่านจินตนาการด้วยตนเองและที่สำคัญคือการใช้ความสุขกับการทำงาน ศิลปะ และตนเองมีโอกาสที่จะเรียนศิลปะเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและเป็นทางเลือกสำหรับตนเองเท่าเทียมกับการเรียนสาขาอื่น ๆ (วรพักตร วรชัยพิทักษ์, 2550: 86-87) อย่างไรก็ตาม การจัดกิจกรรมการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่มีความสามารถด้านศิลปะของโรงเรียนศรีสงครามวิทยา ก็สามารถส่งผลให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเข้าเรียน และประสบผลสำเร็จในหน้าที่การงานทั้งนักวิชาการด้านศิลปะ นักออกแบบและศิลปินอิสระร่วมสมัยอันเนื่องมาจากการปูพื้นฐานด้านศิลปะที่ดีของโรงเรียน อาทิเช่น ทินกร กาษรสุวรรณ ไพบุลย์ ธรรมเรืองฤทธิ์ กงพัฒน์ ศักดาพิทักษ์ อภิชาติ พลประเสริฐ ฯลฯ

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่า การจัดกิจกรรมศิลปะของโรงเรียนศรีสงครามวิทยา อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย สามารถส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชนรุ่นต่อรุ่น ส่งผลให้สังคมและหน่วยงานการศึกษาทั้งในและต่างประเทศสนใจที่จะเรียนรู้และทำความเข้าใจรูปแบบในการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาดังกล่าว คณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษารูปแบบการพัฒนาทักษะความสามารถด้านศิลปะของเด็กและเยาวชน รวมทั้งการสังเคราะห์อัตลักษณ์ (Identity) ที่แฝงอยู่ในการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียนดังกล่าวด้วยเพื่อเป็นต้นแบบให้กับโรงเรียนอื่น ๆ ได้นำไปใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนด้านศิลปะให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทของโรงเรียนศรีสงครามและบริบทด้านการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ศิลปะของเด็กและเยาวชนของโรงเรียนศรีสงครามวิทยา อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนที่มีความสามารถด้านศิลปะของโรงเรียนศรีสงครามวิทยา อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย
3. เพื่อศึกษารูปแบบการส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนที่มีความสามารถด้านศิลปะของโรงเรียนศรีสงครามวิทยา อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ นับว่ามีความจำเป็นมากในสังคมปัจจุบันนี้ สังคมที่ต้องพร้อมในการแข่งขันกับตัวเอง แข่งขันภายในสังคมไทย และแข่งขันในสังคมโลก เป็นการแข่งขันทางปัญญาบนพื้นฐานของความดีงามและสันติสุข การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ไม่ว่าจะเป็นด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาดนตรี กีฬา ทัศนศิลป์และศิลปะการแสดง หรือทางด้านอื่นใดก็ตาม เป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษ (gifted, talented, and genius children) ให้สามารถพัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพ พัฒนาให้สุดพรมแดนความรู้ความสามารถเท่าที่เด็กแต่ละคนแต่ละด้านหรือหลายด้านจะพัฒนาไปได้ การพัฒนาความรู้ความสามารถดังกล่าวเป็นการพัฒนาเพื่อพัฒนาศักยภาพในเชิงปัจเจกและส่งผลไปสู่การพัฒนาสังคมในท้ายที่สุด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้เสนอแนวคิด นโยบาย และวัตถุประสงค์ไว้ในแผนพัฒนาการศึกษา สำหรับเด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษ ปีพุทธศักราช 2541 ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2541 : ก-ง)

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์ในอารยประเทศ ได้ดำเนินการมาเป็นเวลานานแล้ว ได้มีการศึกษาค้นคว้าวิจัยอย่างกว้างขวาง เพื่อนำองค์ความรู้มาเป็นแนวคิดสำหรับการพัฒนาโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ ความรับผิดชอบในการคัดสรรเลือกเฟ้นและพัฒนาศักยภาพของเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ครอบคลุมทั้งประเทศ เป็นงานที่ได้รับการสนับสนุนและผลักดันทั้งจากรัฐและเอกชน แรงผลักดันทางด้านเด็กและเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์ เป็นเพียงด้านหนึ่งในอีกหลายด้าน นอกจากนั้นแล้ว ความสามารถพิเศษหลายด้านนั้นก็มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน ด้วยหลักการและโครงการต่าง ๆ จึงต้องมีความประสานสัมพันธ์กัน การพัฒนาเด็กและเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษทั้งด้านทัศนศิลป์และด้านอื่น ๆ จึงเป็นแรงผลักดันสำคัญในสังคม ในกระแสการแข่งขันทางปัญญาและการสร้างสรรค์

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านศิลปะและการออกแบบในสังคมไทย แม้จะเป็นช่วงเวลาของการเริ่มต้น หลังจากทีกระแสนักเลาและระดับภูมิภาคหลายประเทศได้พัฒนาไปไกลแล้วพอสมควร การเริ่มต้นดังกล่าวต้องอาศัยแรงผลักดันรอบด้าน อาศัยนักวิชาการทางด้านทัศนศิลป์ บุคลากรผู้สอนทางด้านทัศนศิลป์ ผู้ปกครอง เสียสละศึกษาค้นคว้าทำ ความเข้าใจและทุ่มเทเพื่อการพัฒนาโครงการต่าง ๆ ที่จะส่งเสริมผลักดันเรื่องเด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษอย่างแท้จริง ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย พร้อมกันนั้นก็ต้องร่วมกันสร้างความเข้าใจให้กับสังคม เพื่อแรงผลักดันที่สำคัญต่อไป โดยต้องจัดด้วยรูปแบบที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 7)

การจัดเนื้อหาวิชาเรียนให้แก่เด็กที่มีความสามารถพิเศษนั้นอาจจัดเนื้อหาวิชาได้เป็น 2 แนวคือแนวที่หนึ่งอาจจัดเนื้อหาวิชาที่สูงกว่าระดับของเด็กทั่วไป เช่น นำ เนื้อหาวิชาของมัธยมปลายมาให้แก่เด็กที่มีพรสวรรค์ปัญญาเลิศในระดับมัธยมต้นเรียน หรือระดับอุดมศึกษามาให้มัธยมปลายเรียน แนวที่สองนั้น อาจจัดเนื้อหาวิชาที่อยู่ในระดับวิชาเดียวกันนั่นเอง แต่ใช้วัสดุอุปกรณ์ วิธีการสอน และจัดสภาพการทำงานให้พิเศษกว่านักเรียนทั่วไป เนื่องจากเด็กเหล่านี้ควรได้เรียนในบรรยากาศที่ท้าทาย ครูจึงควรเสนอปัญหา ให้เด็กได้แก้ไขด้วยความสามารถของตน กิจกรรมควรเป็นประเภทเรียนรู้แนวคิดและวัสดุเจาะลึก ไม่ควรเรียนทุกอย่างผิวเผิน เด็กที่มี

พรสวรรค์ปัญญาเลิศทางศิลปะ มักมีความสามารถในการเข้าใจและชื่นชมงานศิลปะ และสามารถวิพากษ์วิจารณ์ ถกเถียงปัญหาเกี่ยวกับงานศิลปะ ครูจึงควรสนับสนุน โดยจัดความรู้หรือประสบการณ์เสริมสนับสนุนการเรียนรู้ เช่น จัดหาหนังสือดี ๆ ทางศิลปะมาให้อ่านในเวลาหรือนอกเวลาเรียน ให้มีโอกาสดูแสดงความคิดเกี่ยวกับศิลปะ พาไปศึกษานอกสถานที่และพบปะบุคคลในวงการศิลปะ เป็นต้น (มะลิฉัตร เอื้ออานันท์. 2535 : 479 – 480)

2.แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาผู้เรียน

การพัฒนาผู้เรียนเป็นกิจกรรมที่ครูและโรงเรียนต้องจัดเพื่อที่จะพัฒนาผู้เรียนให้สามารถก้าวไปสู่การดำเนินชีวิต การค้นหาตนเอง รวมถึงการพัฒนาทักษะการคิด การทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดกิจกรรมเสริมเพื่อพัฒนาผู้เรียนเป็นความจำเป็นที่โรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องต้องตระหนักร่วมกัน โดยเฉพาะเกี่ยวกับการสร้างความเชื่อมั่นในตัวเอง การฝึกการแสดงออกต่อหน้าชุมชน การนำเสนอความคิดเห็นผ่านการพูด การสร้างสรรค์ผลงานที่เกิดจากการประดิษฐ์คิดค้น (กาญจนา ศรีภาพสินธุ์, 2533 : 458-461)

สำหรับหลักการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้กับนักเรียนในโรงเรียนนั้นควรเป็นไปตามปรัชญาและวัตถุประสงค์ของการจัด อีรวุฒิ ประทุมณพรัตน์ (2534 : 50-53) ได้กล่าวถึงลักษณะของการจัดกิจกรรมเด็กและเยาวชนไว้ดังนี้ (1) กิจกรรมต้องมีหลากหลายรูปแบบและความกว้างในเนื้อหา (2) มีการสนับสนุนจากโรงเรียน ครูอาจารย์ ผู้ปกครอง สังคม ชุมชนและตัวผู้เรียน (3) มีการร่วมมือกันระหว่างครูอาจารย์และผู้เรียนในลักษณะเป็นทีม (4) มีกระบวนการที่ชัดเจน เริ่มตั้งแต่การวางแผน การดำเนินการตามแผนและการประเมินผลการจัดกิจกรรม (5) เป็นกิจกรรมการเรียนรู้นอกหลักสูตรที่สนับสนุนเนื้อหาในหลักสูตรปกติ (6) มีความรับผิดชอบร่วมกันระหว่างครูอาจารย์ที่รับผิดชอบในการดูแลกิจกรรมเสริมหลักสูตร (7) เป็นกิจกรรมที่ปฏิบัติโดยผู้เรียน โดยมีครูอาจารย์เป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำและให้ความรู้เพิ่มเติม (8) มีความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานและการเรียนรู้ของผู้เรียน

ส่วนปัจจัยในการจัดกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนนั้นมีองค์ประกอบที่เป็นปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกดังนี้ (ใจจริง บุญเรืองรอด, 2534 : 95-107) (1) แผนการศึกษาชาติ ที่เป็นแผนการศึกษาระยะยาวที่มีการกำหนดหมวดในการพัฒนาและส่งเสริมผู้เรียนโดยเฉพาะการสนับสนุนกิจกรรมเยาวชน เพื่อส่งเสริมบุคลิกภาพ การมีระเบียบวินัย การเคารพกฎหมาย การมีทัศนคติที่ดีต่อศิลปวัฒนธรรมไทย สถาบันชาติ ศาสนาและกษัตริย์ (1) จิตวิทยา เพื่อที่จะนำกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งรูปแบบและวิธีการจัดมาพัฒนาเด็ก โดยเฉพาะการตอบสนองความต้องการหรือความสนใจที่แตกต่างกัน (3) เศรษฐกิจ เป็นเรื่องการใช้ทรัพยากรในการนำมาจัดกิจกรรมเด็กและเยาวชน ทั้งนี้การจัดกิจกรรมจะต้องสอดคล้องกับสภาพทางสังคม การเมือง เพื่อให้ผู้เรียนจะสามารถนำไปพัฒนาในการประกอบอาชีพได้ (4) สังคมวัฒนธรรม โดยมีประเด็นที่เกี่ยวข้องคือ ปัญหาสังคม ขนบธรรมเนียมประเพณี ค่านิยม ฯลฯ (5) ชุมชนในบริเวณที่โรงเรียนตั้งอยู่ เพื่อที่จะจัดกิจกรรมสนองตอบต่อชุมชนและช่วยแก้ปัญหาให้กับชุมชน (6) ผู้ปกครอง ที่มีความมุ่งหวังให้บุตรหลานมีความเจริญงอกงามทางปัญญา มีความสามารถด้านต่าง ๆ จนประกอบอาชีพต่อไปในอนาคตได้ (7) ครูอาจารย์ เป็นแหล่งข้อมูลที่ให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชน ที่เข้ามาเป็นบุคลากรส่งเสริมความเจริญงอกงาม

3.แนวคิดเกี่ยวกับกิจกรรมศิลปะและการออกแบบเพื่อการพัฒนาผู้เรียน

เด็กและเยาวชนในโรงเรียนเป็นวัยที่มีความอยากรู้อยากเห็น อยากเล่นอยากทดลอง ต้องการแสดงออก มีความต้องการที่จะค้นหาเอกลักษณ์ของตนเอง ต้องการเลือกกิจกรรมที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับความสนใจ และมีลักษณะท้าทายเชิงการคิดสร้างสรรค์ ซึ่งกิจกรรมศิลปะเป็นกิจกรรมที่มีความเหมาะสมต่อการพัฒนาการ

เรียนรู้ พร้อมทั้งพัฒนาด้านอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดของตนเองได้อย่างกว้างขวาง นอกจากนี้ยังช่วยส่งเสริมความเพียรพยายาม การรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ สร้างเสริมพฤติกรรมที่ดีงาม กล้าคิด กล้าแสดงออก มีการแก้ปัญหาด้วยตนเอง อันเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นคนที่มีศักยภาพในอนาคต (วิรัตน์ พิชญ์ไพบุลย์, 2536 : 25)

การจัดกิจกรรมทางศิลปะเพื่อตอบสนองความต้องการในการแสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์ของเด็กในช่วงวัยประถมศึกษาตอนต้นนั้นย่อมไม่เพียงพอต่อการคิดและสร้างสรรค์ เนื่องจากมีเรื่องหลักสูตร กฎระเบียบครอบคลุมอยู่บรรยากาศการเรียนในชั้นเรียนจึงสร้างความเครียดให้กับเด็กมาก ส่งผลให้เด็กถูกจำกัดเสรีภาพและขอบเขตในการทำงาน ถือว่าเป็นการบีบคั้นจิตใจของเด็กเป็นอย่างมาก ซึ่ง ดำรง วงศ์อุปราช (2529 : 56) มีความเห็นว่ากิจกรรมนอกหลักสูตรนั้น ถ้าครูสามารถจัดได้อย่างมีประสิทธิภาพก็จะส่งผลต่อการกระตุ้นการคิดสร้างสรรค์ การแสดงออกตามความถนัด การได้เรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ ๆ ของผู้เรียนที่ครูอาจไม่ได้มีการแนะนำในชั้นเรียน เช่นเดียวกับ พิระพงษ์ กุลพิศาล (2537 : 15) ที่มีความคิดเห็นว่า กิจกรรมพิเศษทางศิลปะที่นอกเหนือจากเวลาเรียนปกตินั้นจะต้องมีความเข้มข้นมากกว่า ทั้งในด้านสถานที่ วัสดุอุปกรณ์และหลักสูตร

สำหรับการจัดกิจกรรมทางศิลปะและการออกแบบถือว่าการจัดที่มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะให้กับเด็ก และตอบสนองความต้องการที่จะเรียนรู้นอกเหนือจากการเรียนในชั้นเรียนปกติ โดยไม่มีข้อจำกัดด้านเวลา เนื้อหาและระดับชั้นเรียน สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ บุคลากร โดยทั่วไปมีกระบวนการดังนี้ (สลิทธ์ วิเศษสัตย์, 2541 : 55-66) (1) การวางแผน เพื่อช่วยให้การดำเนินกิจกรรมเป็นไปตามวัตถุประสงค์ อาจมีการปรับให้เกิดความยืดหยุ่น และควรมีการร่วมกันวางแผนหลายส่วนทั้งครู นักเรียนและผู้ปกครอง (2) การดำเนินงาน เป็นการปฏิบัติตามแผนงานที่วางไว้ พร้อมทั้งมีการจัดระบบงานที่ชัดเจน (3) การประเมินผลของการจัดกิจกรรมศิลปะเสริมหลักสูตร ซึ่งมีทั้งก่อนและหลังการเรียนรู้ โดยที่การประเมินต้องครอบคลุมถึงความเหมาะสมและการเตรียมความพร้อม เป้าหมายของกิจกรรม วัตถุประสงค์ของกิจกรรม โอกาสของการเข้าร่วมกิจกรรม ชนิดของประสบการณ์การเรียนรู้ จำนวนนักเรียนที่เกี่ยวข้อง ความก้าวหน้าของกิจกรรมและการใช้ทรัพยากรและงบประมาณ

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพมีรายละเอียดดังนี้

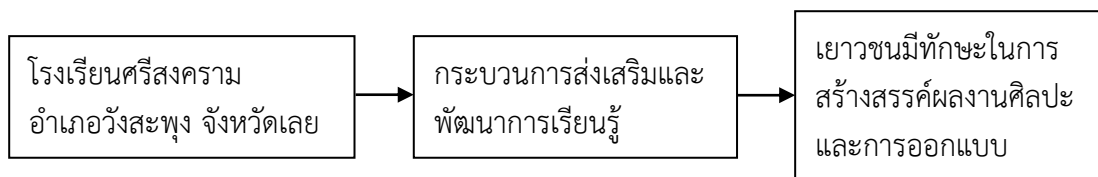
1. ประชากรเป้าหมาย จำนวน 30 คน ได้มาด้วยวิธีการเจาะจง ประกอบด้วย ครูและอาจารย์นักเรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน นักวิชาการด้านศิลปะและศิลปศึกษา หน่วยงานหรือองค์กรที่มีส่วนสนับสนุนส่งเสริม ศิษย์เก่าที่สามารถเข้าศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาด้านศิลปะศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จจนมีชื่อเสียงระดับชาติและนานาชาติ ผู้ปกครองนักเรียนที่มีความสามารถด้านศิลปะ นักวิชาการด้านศิลปะ ศิลปศึกษาที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม

3. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

4. การนำเสนอข้อมูล โดยการพรรณนาเชิงวิเคราะห์

5. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1.บริบทเกี่ยวกับโรงเรียนศรีสงคราม

โรงเรียนศรีสงครามวิทยาเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ประเภทสหศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 (สพม.19) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 เมษายน 2514 มีเนื้อที่ทั้งหมด 105 ไร่ 3 งาน 72 ตารางวา ปัจจุบันโรงเรียนศรีสงครามวิทยา ได้ยกระดับคุณภาพการศึกษานั้นคือการเข้าสู่ โรงเรียนมาตรฐานสากล (World-Class Standard School) ที่มีเป้าหมายอยู่ที่นักเรียนจะต้องเป็นเลิศวิชาการ สื่อสารสองภาษา ล้ำหน้าทางความคิด ผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ และร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก โรงเรียนศรีสงครามวิทยามีปรัชญาและวิสัยทัศน์ว่าร่วมบริหารจัดการ ให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ใช้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสร้างองค์ความรู้ มีคุณธรรม รักความเป็นไทยและมั่นใจในความเป็นพลโลก มีผู้บริหารคือ นายยงยุทธ ทิพรส

โรงเรียนศรีสงครามมีการพัฒนาการจัดการศึกษาโดยการจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 โดยมีจุดเน้นที่สอดคล้องกับความต้องการ ความถนัดของผู้เรียนและชุมชน และจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลาย โดยเฉพาะด้านศิลปะ นั้นจะเน้นการมีสภาพแวดล้อม บรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ ครูปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ และร่วมบริหารจัดการโดยใช้มาตรการส่งเสริมภายใต้กรอบนโยบายจุดเน้น แนวทางการปฏิรูปการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อพัฒนาและส่งเสริมสถานศึกษาให้ยกระดับคุณภาพสูงขึ้น ซึ่งเป็นการพัฒนาด้านผู้เรียนให้เป็นคนดีมีความรู้ความสามารถในการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีที่ยังคงความเป็นไทยและใส่ใจในความเป็นพลโลก ด้วยการบริหารจัดการศึกษาสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ จนเป็นเอกลักษณ์ของโรงเรียนศรีสงครามวิทยาคือ “ ศิลปะเด่น เน้นความเป็นไทย ” ส่งผลให้นักเรียน “เป็นคนดี มีความสุข”

2. จุดแข็งจุดอ่อน อุปสรรคและโอกาสของการส่งเสริมและการพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถด้านศิลปะและการออกแบบ พบว่า

2.1 จุดแข็งของพัฒนานักเรียนผู้มีความสามารถพิเศษด้านศิลปะและการออกแบบมีรายละเอียดดังนี้

- 1) การมีครูอาจารย์ที่มีความมุ่งมั่นที่จะส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ด้านศิลปะให้กับนักเรียน
- 2) การมีผู้บริหารโรงเรียนสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนผ่านงบประมาณของทางโรงเรียน
- 3) การที่นักเรียนส่งผลงานเข้าร่วมประกวดแข่งขันและได้รับรางวัลจากการส่งผลงานนั้นทั้งในระดับจังหวัด ภาค ประเทศและระดับโลกจำนวนมาก

4) การมีครูอาจารย์ที่มีความเข้าใจในจิตวิทยาและกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างเฉพาะบุคคลจึงสามารถแรงจูงใจและแรงกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความอยากและมีความอดทนพยายามเพื่อที่จะก้าวไปสู่ความสำเร็จตามแบบอย่างจากรุ่นพี่ที่ได้ไปศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นและบางส่วนเป็นศิลปินที่มีชื่อเสียงระดับโลก

5) การมีพื้นที่เฉพาะสำหรับการจัดการเรียนการสอนศิลปะและการออกแบบที่เป็นเอกเทศและมีสภาพแวดล้อมที่ดี

6) การที่โรงเรียนมีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการคิดสร้างสรรค์และจินตนาการผ่านธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วิถีชีวิตชนบท วิถีชีวิตและวัฒนธรรมอีสาน

7) การเลือกใช้เวลานอกการเรียนปกติ ทั้งหลังเวลาเรียนและวันหยุดเสาร์อาทิตย์มาสู่การจัดการเรียนรู้ส่งผลทำให้นักเรียนได้มีการแสดงออกทางศักยภาพของตนเองอย่างเต็มความสามารถและครูก็สามารถที่จะให้คำแนะนำนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อการค้นหารูปแบบในการแสดงออกตามแนวทางของตนเองอย่างชัดเจน

8) ทุกวันสำคัญทางโรงเรียนจะมีการจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนเข้าร่วมเพื่อแสดงทักษะ ความรู้ความสามารถประสบการณ์และความคิด

9) มีการจัดชมรมให้กับนักเรียน เช่น ชมรมศิลปะ ชมรมนาฏศิลป์และดนตรีพื้นเมือง

10) มีศูนย์ศิลป์สิรินธรเพื่อใช้สำหรับการจัดแสดงนิทรรศการทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ทำให้นักเรียนสามารถสัมผัสผลงานศิลปะของศิลปินที่เดินทางเข้ามาแสดงนิทรรศการอย่างหลากหลาย

11) มีระบบโครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียนที่ได้ยึดหลักการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

2.2 จุดอ่อน ที่ส่งผลต่อการส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านศิลปะและการออกแบบมีรายละเอียดดังนี้ การมีครูอาจารย์ที่จำกัดและครูมีภาระการสอนรวมถึงการทำงานอื่นๆมาก

2.3 อุปสรรค ที่ส่งผลต่อการส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านศิลปะและการออกแบบมีรายละเอียดดังนี้

1) การอยู่ห่างจากเมืองหลวงส่งผลทำให้นักเรียนขาดโอกาสที่จะได้เรียนรู้และสัมผัสผลงานศิลปะและการออกแบบที่มีคุณค่าและการได้สัมผัสกับศิลปินที่มีชื่อเสียง

2) ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่มีรายได้น้อยและต้องออกจากพื้นที่ไปทำงานต่างจังหวัด

2.4 โอกาส

1) มีบริษัทห้างร้านทั้งภาครัฐและเอกชนให้กับสนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์เพื่อการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะและการออกแบบอย่างต่อเนื่อง

2) หน่วยงานภาครัฐและเอกชนให้ความสนใจที่จะเดินทางเข้ามาจัดกิจกรรมให้ความรู้ด้านศิลปะและการออกแบบอย่างต่อเนื่อง

3) สื่อมวลชนให้ความสนใจในความรู้ความสามารถของนักเรียนและครูผู้สอนจึงเดินทางเข้ามาทำข่าวเพื่อการแนะนำและการประชาสัมพันธ์โรงเรียนอยู่เสมอ

4) ภาครัฐให้ความสำคัญในการพัฒนาคนจึงมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการสร้างอาคารสถานที่

5) การเป็นโรงเรียนยอดนิยมในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19

6) การเป็นศูนย์วิชาการ โรงเรียนได้รับการกำหนดให้เป็นศูนย์ทางวิชาการ

7) การส่งเสริมสนับสนุนด้านทรัพยากรเพื่อการศึกษาของหน่วยงานและองค์กรทุกภาคส่วน เช่น มูลนิธิยุวพัฒน์ มูลนิธิศิลปศรีสงคราม มูลนิธิพลเอกอาทิตย์ กำลังเอก มูลนิธิไคว้น้ำแข็ง มูลนิธิสุรตน์ – เจียมจิต ทีมสุวรรณ มูลนิธิศรีสงครามวิทยา ปี 50 สมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนศรีสงครามวิทยา สมาคมศิษย์เก่าโรงเรียนศรีสงครามวิทยา และสหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย จำกัด

8) ความร่วมมือและการประสานประโยชน์ทางการเรียนรู้กับหน่วยงานและองค์กรทุกภาคส่วน

2.3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านศิลปะและการออกแบบ

1) ปัจจัยภายใน ประกอบด้วย 1) การจัดกิจกรรมนอกหลักสูตรของโรงเรียน 2) บุคลากรในโรงเรียน 3) งบประมาณ 4) ครูศิลปะ 5) การจัดสภาพแวดล้อม 6) ผู้เรียน และ 7) รูปแบบการจัดการเรียนรู้

2) ปัจจัยภายนอก ประกอบด้วย 1) หน่วยงานภาครัฐและเอกชนทั้งในและต่างประเทศมีการจัดประกวดแข่งขัน 2) หน่วยงานภาครัฐและเอกชนสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรม 3) ความสำเร็จของรุ่นพี่ที่เคยเรียนในโรงเรียนศรีสงครามและมีความเจริญก้าวหน้าไป และ 4) ความมีชื่อเสียงของมหาวิทยาลัยที่จัดการเรียนการสอนด้านศิลปะและการออกแบบ

2.4 รูปแบบของการพัฒนาและการส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถด้านศิลปะและการออกแบบพบว่า มีรูปแบบของการพัฒนาดังนี้

1) การกำหนดการจัดการเรียนรู้นอกหลักสูตร ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ วิธีการสอน ช่วงเวลาของการเรียน ผู้สอนและผู้ควบคุมดูแล

2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกหลักสูตร คือหลังเวลาเลิกเรียนเวลา 16.00-18.00 น. โดยมีครูอาจารย์ในหมวดศิลปะเป็นผู้ควบคุมดูแล

3) การรับฟังและดำเนินการกวดูกติกาในการปฏิบัติงานสร้างสรรค์ผลงาน โดยมีครูผู้ควบคุมเป็นผู้กำหนดโจทย์เพื่อการฝึกปฏิบัติงาน ซึ่งมีครูศิลปะและรุ่นพี่ที่มีประสบการณ์และมีทักษะในการสร้างสรรค์ผลงานเป็นผู้ช่วยเหลือให้คำแนะนำ โดยมีอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานบางส่วนให้กับนักเรียนได้ใช้ในการสร้างงาน โดยอุปกรณ์เหล่านี้ได้มาจากผู้สนับสนุนจากภายนอก เช่น ผู้ปกครอง บริษัทห้างร้านที่จำหน่ายอุปกรณ์สำหรับการสร้างงานศิลปะ

4) การคิดวิเคราะห์โจทย์เพื่อการสร้างสรรค์ผลงาน โดยพิจารณาจากประสบการณ์ของตนเองและการค้นหาจากสื่อที่มีอยู่ในพื้นที่ห้องเรียน เช่น นิตยสาร วารสาร สุจิตร์นิทรรศการศิลปะ หนังสือศิลปะเพื่อนำมาเป็นแรงบันดาลใจและประมวลเป็นเนื้อหาเรื่องราวในการสร้างสรรค์ผลงานออกมาตามโจทย์ที่กำหนด

5) การปฏิบัติกิจกรรมการสร้างสรรคโดยการปฏิบัติการเป็นกลุ่มด้วยการนั่งปฏิบัติงานกับพื้นที่ห้องเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบพึ่งพาอาศัยกันโดยมีรุ่นพี่เป็นผู้ดูแล พร้อมกับตรวจทานด้านความงาม ความถูกต้องตามเนื้อหาเรื่องราว เทคนิควิธีการผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การให้กำลังใจและวิพากษ์วิจารณ์

6) การวิพากษ์วิจารณ์ผลงานการสร้างสรรคโดยครูผู้ดำเนินการควบคุมดูแล รุ่นพี่ที่มีประสบการณ์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในรูปแบบของการปฏิบัติที่มีเป้าหมายหลักคือการสร้างศักยภาพของตนเองสำหรับนำความสามารถไปศึกษาต่อในระดับสูง และการประกวดวาดภาพในระดับต่างๆทั้งในระดับจังหวัด ประเทศและระดับโลก

2.5 แนวทางการส่งเสริมและการพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถด้านศิลปะและการออกแบบ

1) ด้านผู้ปกครอง ประกอบด้วย

(1) การสนับสนุนด้านงบประมาณให้นักเรียนซื้อวัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้ในการปฏิบัติการทำงานศิลปะและการออกแบบทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน

(2) การให้กำลังใจด้วยการชื่นชมด้วยคำพูดที่เอื้อต่อการทำให้เด็กเกิดความรู้สึกกระตือรือร้น และเกิดความต้องการที่จะพยายาม เกิดความตั้งใจที่จะพัฒนาตนเอง

(3) การช่วยนักเรียนหาหรือพาไปในพื้นที่หรือแหล่งเรียนรู้ที่จะช่วยสร้างประสบการณ์และการพัฒนามุมมองให้กว้างขวางขึ้นเช่น หอศิลป์ พิพิธภัณฑ์ทั้งระดับพื้นบ้านและจังหวัด หรือบ้านศิลปินและปราชญ์ชาวบ้านด้านศิลปะและการออกแบบ

(4) สร้างสภาพแวดล้อมภายในบ้านหรือที่อยู่อาศัยให้เอื้อต่อการพัฒนาการเรียนรู้และศักยภาพด้านการรับรู้หรือด้านความคิดสร้างสรรค์

2) ด้านครูผู้สอน ประกอบด้วย

(1) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีความท้าทายการคิดและความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ และการปฏิบัติให้นักเรียน โดยมีครูร่วมกันคิดวิเคราะห์สังเคราะห์โจทย์เหล่านั้นจนเป็นองค์ความรู้ขึ้นมารับการสร้างงานต่อไป

(2) จัดพื้นที่ในห้องเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้วยการจัดหาหนังสือศิลปะและการออกแบบ นิติสาร วารสารทางศิลปะและการออกแบบที่มีความทันสมัย รวมถึงการนำสื่อคอมพิวเตอร์มาใช้ในการช่วยสืบค้นข้อมูลทั้งที่เป็นรูปภาพงานศิลปะและการออกแบบเพื่อการเรียนรู้งานศิลปะของศิลปินและนักออกแบบทั่วโลกอย่างไม่จำกัด

(3) สร้างเครือข่ายการเรียนรู้กับคนในชุมชนท้องถิ่นเกี่ยวกับงานด้านศิลปะและการออกแบบอย่างต่อเนื่องเพื่อการเรียนรู้ที่มาของการสร้างสรรค์ผลงาน วิธีการคิด การสังเคราะห์ และรูปแบบของผลงานที่เกิดจากการคิดสร้างสรรค์นั้น

(4) จัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่จะเอื้อให้นักเรียนได้ทำงานอย่างมีคุณภาพขึ้นผ่านงบประมาณที่ทางโรงเรียนจัดสรร

(5) จัดหาแหล่งทุนหรือแหล่งงบประมาณเพื่อที่จะพานักเรียนไปเรียนรู้ในพื้นที่ปกติ

(6) เปิดพื้นที่ของโรงเรียนด้วยการนำผลงานศิลปะและการออกแบบของนักเรียนมาจัดแสดงนิทรรศการโดยการเชิญผู้เกี่ยวข้อง

(7) จัดหาทุนเพื่อเป็นรางวัลสำหรับการประกวดวาดภาพหรือเพื่อให้เป็นขวัญกำลังใจสำหรับนักเรียนที่มีความขยันหมั่นเพียร

(8) จัดบรรยากาศและพื้นที่ห้องปฏิบัติงานศิลปะและการออกแบบ เช่น ห้องเรียน หรือผนังของห้องเรียน โดยมีการนำผลงานของนักเรียนที่มีการทำงานกันมาอย่างต่อเนื่องและมีคุณภาพดีมาติดตั้งเพื่อการสร้างแรงจูงใจในการสร้างสรรค์ผลงานให้กับนักเรียนคนอื่นๆ

(9) ให้กำลังใจนักเรียนด้วยการชมผ่านคำพูดหรือท่าทางอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างขวัญกำลังใจในการทำงานที่มีคุณภาพต่อไป ซึ่งในคำชื่นชมเหล่านั้นก็จะมีให้ข้อเสนอแนะต่างๆเกี่ยวกับการทำงานไม่ว่าจะเป็นเทคนิควิธีการ รูปแบบของผลงาน เนื้อหาเรื่องราวสอดแทรกลงไปด้วย

(10) จัดหาแหล่งประกวดแข่งขันการออกแบบและการวาดภาพระบายสีทั้งในจังหวัด ภาค ประเทศหรือต่างประเทศมานำเสนอให้นักเรียนได้เกิดความอยากที่จะสร้างผลงานเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมของผู้จัดงาน โดยไม่สร้างความกดดันนักเรียนว่าจะต้องได้รางวัลจากการส่งเข้าไปประกวด

(11) จัดให้นักเรียนในโรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างคนที่ไม่มีทักษะทางศิลปะและการออกแบบ เพื่อการช่วยเหลือกันทางทักษะอันจะส่งผลต่อการสร้างความสำเร็จในการทำงานศิลปะและการออกแบบ และครูยังเกิดผู้ช่วยในการสอนในช่วงเวลาที่มีการเรียนการสอนศิลปะนอกเวลาเรียนด้วย

(12) สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ศิลปะกับปราชญ์ท้องถิ่น หรือศิลปินในท้องถิ่นเพื่อการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดกัน ซึ่งกิจกรรมการพูดคุย สนทนากันอาจจะช่วยส่งผลทำให้นักเรียนเกิดแรงบันดาลใจในการทำงานของนักเรียนต่อไป

3) ด้านหลักสูตรการเรียนการสอน ประกอบด้วย

(1) มีการออกแบบหลักสูตรที่มีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตประจำวันของนักเรียน

(2) มีการออกแบบหลักสูตรที่บูรณาการและเชื่อมโยงกับศาสตร์หลายศาสตร์

4) ด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน

(1) โรงเรียนควรมีการจัดพื้นที่เพื่อให้นักเรียนที่มีศักยภาพด้านศิลปะและการออกแบบสร้างสรรค์ได้คิดและสร้างสรรค์ผลงาน

(2) โรงเรียนควรจัดหาผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์การทำงานด้านศิลปะ หรือการออกแบบ หรือการช่างมาช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้

(3) โรงเรียนควรมีการจัดการพื้นที่ในโรงเรียนเพื่อการนำเสนอผลงานของนักเรียนที่มีการคิดออกแบบสร้างสรรค์

(4) โรงเรียนควรมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการส่งเสริมให้นักเรียนที่มีทักษะและความสามารถด้านศิลปะได้มีวัสดุ เครื่องมือ อุปกรณ์ที่มีคุณภาพมาใช้ในการเรียนรู้ทั้งในช่วงเวลาเรียนและนอกเวลาเรียน

(5) โรงเรียนควรมีการจัดตั้งชุมนุมหรือชมรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะและการออกแบบ โดยมีการแต่งตั้งให้ครูอาจารย์ในโรงเรียนที่มีความเชี่ยวชาญเข้ามาเป็นที่ปรึกษาในการดำเนินกิจกรรม

(6) โรงเรียนควรมีการสนับสนุนให้มีการนำผลงานของนักเรียนที่ผ่านการเรียนรู้และฝึกทักษะจนเกิดความชำนาญไปจัดนำเสนอและจัดแสดงในพื้นที่สาธารณะ

(7) โรงเรียนควรมีการจัดสร้างหอศิลป์หรือพื้นที่แสดงผลงานศิลปะที่ชัดเจน

5) ด้านอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

(1) พื้นที่ของตำบลหรือเมืองวังสะพุงมีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความคิดและจินตนาการ

(2) กำหนดพื้นที่สาธารณะให้เป็นถนนคนเดิน โดยมีการขายสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากผลิตและทำด้วยมือ

(3) หน่วยงานภาครัฐและเอกชนเข้ามาส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนมีการผลิตผลงานศิลปะและงานออกแบบเพื่อนำไปติดตั้งในส่วนในพื้นที่ราชการ

สรุปและอภิปรายผล

1.สรุป

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการศึกษาพบว่า โรงเรียนศรีสงครามวิทยาเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ประเภทสหศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 มีเป้าหมายอยู่ที่นักเรียนจะต้องเป็นเลิศวิชาการ สื่อสารสองภาษา ล้ำหน้าทางความคิด ผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ และร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก จัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 จุดเน้นคือความต้องการ ความถนัดของผู้เรียนและชุมชน มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลาย โดยเฉพาะด้านศิลปะ รวมถึงมีการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ สำหรับปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมและการพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถทางศิลปะและการออกแบบคือ การมีทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรสนับสนุนที่มีคุณภาพ และการมีเครือข่ายการเรียนรู้ทางศิลปะและการออกแบบ ส่วนรูปแบบของการส่งเสริมและการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนที่มีความสามารถด้านศิลปะและการออกแบบคือ การเชื่อมโยงเครือข่ายผู้เกี่ยวข้องทั้งบุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษาและหน่วยงานภาครัฐและเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและส่งเสริมการเรียนรู้โดยมีการวางแผนอย่างเป็นระบบ

2.อภิปรายผล

รูปแบบการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียนจนนำไปสู่ความเป็นเลิศทางด้านศิลปะและการออกแบบของโรงเรียนศรีสงครามวิทยานั้นเกิดจากการที่อาจารย์สังคม ทองมีมีความต้องการที่จะพัฒนานักเรียนที่มีความสนใจและมีทักษะด้านศิลปะและการออกแบบให้ก้าวหน้าไปสู่การเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยทางด้านศิลปะที่มีชื่อเสียงของประเทศอย่างมหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยการจัดการเรียนการสอนพิเศษในช่วงเย็นและวันเสาร์-อาทิตย์ โดยรูปแบบการพัฒนานั้นจะมีลักษณะการสอนที่แตกต่างไปจากการเรียนในภาคปกติ โดยมีการสร้างบุคลากรขึ้นมากลุ่มหนึ่งก่อน จากนั้นจึงใช้วิธีการสืบต่อนั้นคือรุ่นพี่สอนรุ่นน้อง โดยรุ่นพี่จะต้องมีความรู้ความสามารถทั้งในด้านการปฏิบัติการและการอธิบายแนะนำการสืบค้นข้อมูล การวิพากษ์วิจารณ์การปฏิบัติงานให้กับรุ่นน้องได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังมีการ เช่นเดียวกับการพยายามสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งจากรุ่นพี่ที่ประสบความสำเร็จไปเป็นศิลปินและนักออกแบบ บริษัท ห้างร้านและหน่วยงานเอกชนให้เข้ามาช่วยสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนนอกหลักสูตรให้ประสบความสำเร็จ เช่น การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน การสนับสนุนวิทยากร การสนับสนุนงบประมาณเพื่อเป็นกองทุนให้กับนักเรียนที่ขาดแคลน ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่าโรงเรียนมีการดำเนินการโดยการวางแผนการดำเนินการที่ชัดเจนโดยความร่วมมือจากทุกฝ่ายทั้งบุคลากรที่อยู่ภายในและหน่วยที่อยู่ภายนอกสอดคล้องกับการศึกษาของสถิตย์ วิเศษสัตย์ (2540 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่อง การศึกษาการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทานสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเลย ผลการศึกษา พบว่า 1) โรงเรียนมีการวางแผนก่อนการดำเนิน มีการกำหนดจุดมุ่งหมายให้นักเรียนมีความรู้และทักษะทางศิลปะเพิ่มขึ้น รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ได้แสดงงานและผลงานเข้าร่วมประกวด มีการแต่งตั้งครูที่ปรึกษากิจกรรมอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร มีการคัดเลือกนักเรียนโดยการทดสอบความสามารถทางศิลปะพื้นฐาน สังเกตความสนใจและพิจารณาผลงานในชั้นเรียน การได้รับการจัดสรรงบประมาณมาจากเงินงบประมาณแผ่นดินและหน่วยงานเอกชน 2) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมด้านการวาดภาพระบายสี โดยที่นักเรียนส่วนใหญ่ใช้หัวข้อเรื่องตามที่ครูที่ปรึกษากิจกรรมแนะนำและหน่วยงานศิลปะกำหนด การปฏิบัติงานส่วนใหญ่นั้นจะใช้

ห้องปฏิบัติการทางศิลปะ สื่อที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานส่วนใหญ่เป็นภาพเขียนผลงานดีเด่นหรือผลงานที่ได้รับรางวัลในหนังสือสุจิตร์และวารสารต่าง ๆ การดำเนินกิจกรรมส่วนใหญ่ใช้ช่วงวันหยุด ช่วงเย็นและปิดภาคการศึกษา ครูมีการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับนักเรียนที่มีผลงานดีเด่นโดยการมอบรางวัล ทุนการศึกษาและเกียรติบัตร หลังปฏิบัติงานมีการแสดงผลงานและส่งผลงานเข้าร่วมประกวด

สำหรับผลของการพัฒนาผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษของโรงเรียนศรีสงครามวิทยานั้นจากการศึกษาพบว่านักเรียนมีการพัฒนาทั้งด้านทักษะการปฏิบัติงานสร้างสรรค์และทักษะกระบวนการคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ โดยมีตัวบ่งชี้จากรางวัลต่างๆที่โรงเรียนส่งเข้าประกวดแข่งขันการวาดภาพระบายสีทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ส่งผลทำให้นักเรียนที่มีความสนใจและมีความสามารถพิเศษต่างสนใจที่จะเข้ามาเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง ซึ่งจากการสนทนากลุ่มพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ที่เข้ามาเรียนจะมีความตั้งใจที่จะพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเองและเชื่อมั่นว่าโรงเรียนศรีสงครามจะส่งเสริมให้พวกเขาก้าวหน้าต่อไปสู่วิชาชีพศิลปะและการออกแบบได้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วรพัทธกร วรชัยพิทักษ์ (2550 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า นายสังคม ทองมีครูศิลปะของโรงเรียนศรีสงครามวิทยา มีแนวคิดในการจัดกิจกรรมศิลปะเพื่อส่งเสริมเด็กและเยาวชนให้มีความรักในศิลปะ คือ มุ่งให้ผู้เรียนเกิดความซาบซึ้ง สามารถจินตนาการด้วยตนเองได้ เข้าใจในผลงานที่ตนเองสร้างสรรค์ขึ้นและมีความสุขกับการทำงานศิลปะ นอกจากนี้ยังมีแนวคิดที่ว่าศิลปะเป็นเรื่องความรู้สึก ความงามจึงมุ่งหวังให้เด็กและเยาวชนมีการปรับเปลี่ยนทัศนคติที่ดีต่อศิลปะ และผลการวิจัยของ สถิตย์ วิเศษสัตย์ (2540 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า โรงเรียนศรีสงครามมีการพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถผ่านการจัดส่งเข้าประกวดแข่งขันเพื่อให้เกิดประสบการณ์ทางความคิด ความรู้สำหรับการสร้างความแข็งแกร่งของตัวนักเรียนเอง โดยไม่ได้คาดหวังผลของรางวัลจากการแข่งขันนั้น

นอกจากนี้ปัจจัยที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นตัวนักเรียนที่จะต้องมีความรู้ความสามารถพิเศษเบื้องต้นแล้วผู้ปกครองก็ถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญให้การช่วยส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้มีความก้าวหน้าในศักยภาพของการปฏิบัติงานสร้างสรรค์ทั้งด้านงบประมาณ ด้านการสร้างขวัญกำลังใจ รวมถึงการพานักเรียนไปในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับการงานศิลปะและวัฒนธรรมเช่น หอศิลป์ พิพิธภัณฑ์ทั้งนี้เพื่อสร้างประสบการณ์ทางการรับรู้ทางการเห็นในมุมมองที่กว้างขึ้น อันจะนำมาสู่การพัฒนาตนเองได้อย่างรวดเร็วขึ้น สอดคล้องกับผลการศึกษาของครรชิต นิศวอนูตรพันธ์ (2540 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า ผู้ปกครองต้องมีส่วนร่วมในการส่งเสริมนักเรียนที่มีความรู้ความสามารถทางด้านศิลปะและการออกแบบดังนี้ 1) กระตุ้นและส่งเสริมการเรียนรู้และการค้นคว้าอย่างต่อเนื่อง 2) ให้นักเรียนแสดงออกตามความคิด ความสนใจ ความถนัดตามธรรมชาติ และ 3) ให้กำลังใจนักเรียนเมื่อทำงานศิลปะเสร็จสิ้น

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ข้อเสนอเพื่อการวิจัย

ควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการมีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่ายโรงเรียนในพื้นที่เพื่อการจัดการและแลกเปลี่ยนทักษะ ประสบการณ์ทางศิลปะและการออกแบบ

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในพื้นที่จังหวัดเลยควรมีนโยบายในการจัดการสร้างเครือข่ายโรงเรียนเพื่อการเรียนรู้และการพัฒนาการเรียนการสอนศิลปะและการออกแบบระหว่างโรงเรียน

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดีด้วยความร่วมมือของบุคลากรของโรงเรียนศรีสงครามวิทยา อันประกอบด้วยผู้อำนวยการยงยุทธ ทิพรส และครูผู้สอนศิลปะอย่างอาจารย์สังคม ทองมี อาจารย์พรพรหม ธรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง นักเรียน และศิษย์เก่าที่สำเร็จการศึกษาไปเป็นศิลปินและนักออกแบบที่มีชื่อเสียงที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนานักเรียนของโรงเรียนได้เป็นอย่างดี และสำนักคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ที่สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา ศรีภาพสินธุ์. (2533). **การบริหารกิจการนักเรียน**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ชนบพร วัฒนสุขชัย. (2547). **ศิลปศึกษากับการปั้น : การรับรู้และการแสดงออกของเด็กเล็ก** (ปुณณรัตน์ พิษณุไพบูลย์ บรรณาธิการ). ใน **ศิลปศึกษาจากทฤษฎีสู่การสร้างสรรค์**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ครรชิต นิศวอนนุตรพันธ์. (2540). **ความคาดหวังของครูศิลปศึกษาต่อบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร**. กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เจลิยวศรี พิบูลชล และคณะ. (2551). **แนวทางการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษ บทเรียนต่างประเทศ**. กรุงเทพฯ : บริษัท ออฟเซ็ท จำกัด.
- ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. (2543). **กระบวนการสร้างค่ายศิลปะ**. กรุงเทพฯ : บริษัท แมทส์ปอยท์ จำกัด.
- ชูเกียรติ ฉาโธสง. (2544). **ลีขอร์คในเปลวเทียน ครูสังคม ทองมี**. กรุงเทพฯ : มิ่งมิตร.
- สถิต วิเศษสัตย์. (2540). **การศึกษาการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทานสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเลย**. กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2536). **รายงานผลการสัมมนา เรื่อง แนวทางการพัฒนาเด็กปัญญาเลิศและเด็กที่มีความสามารถพิเศษ**. วันศุกร์ที่ 3 ธันวาคม 2536 ณ โรงแรมรอยัลริเวอร์ กรุงเทพฯ.
- วุฒิ วัฒนสิน. (2541). **ศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษา**. ปัตตานี : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- ปวิดา ชื่นเชย. (2543). **ศิลปศึกษากับการพัฒนาการทางศิลปะของเด็กในบริบทเก่าและใหม่. ในแนวโน้มศิลปศึกษาร่วมสมัย (มะลิฉัตร เอื้ออนันท์ บรรณาธิการ)**. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, หน้า 154-189.
- วรพัทธร วรชัยพิทักษ์. (2550). **แนวคิดและบทบาททางศิลปะในการส่งเสริมพัฒนาเยาวชนของนายสังคม ทองมี**. เลย : วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาไทยศึกษาเพื่อการพัฒนาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

ภาพลักษณ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาต่อการรับรู้ของชาวเชียงใหม่
The Image of Undergraduate students in Faculty of
Business Administration, Rajamangala University of Technology Lanna in
the Perception of Chiang-Mai Residents

ตะวัน วาทกิจ¹ ปัทมพงศ์ ดวงสะเก็ด² ประกัสสร จินะตา³ ภณทิลา คามามูล⁴
Tawan Watakit¹ Pattamapong Duangsaket² Prapussarn Jinata³ Panthila Kummamoon⁴

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการรับรู้ของชาวเชียงใหม่ต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา จังหวัดเชียงใหม่ โดยกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนชาวเชียงใหม่ จำนวน 400 คน ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2558 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน คือ (1) ข้อมูลส่วนบุคคล และ (2) ข้อมูลด้านการรับรู้ภาพลักษณ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยของรัฐในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบบสอบถามนี้มีการตรวจสอบความตรงของข้อคำถามด้วยดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับประเด็นหลักของเนื้อหา (Items Object Congruence) ที่มีค่าระหว่าง 0.60-1.00 มีการตรวจสอบความเชื่อมั่นด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคทั้งฉบับ (Cronbach's alpha coefficients) เท่ากับ 0.95 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล คือ ค่าร้อยละ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 25 - 30 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี มีรายได้อยู่ระหว่าง 15,000 - 25,000 บาท และสำเร็จการศึกษาจากสถาบันการศึกษาอื่นๆ ที่ไม่ใช่มหาวิทยาลัยที่ทำการศึกษา สำหรับภาพลักษณ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาต่อการรับรู้ของชาวเชียงใหม่ พบว่า ชาวเชียงใหม่รับรู้ว่าเป็นบัณฑิตนักปฏิบัติมากที่สุด ($\bar{x} = 4.39$, S.D. = 0.69) และเมื่อวิเคราะห์ด้วยความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) พบว่า ชาวเชียงใหม่รับรู้ภาพลักษณ์นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงใหม่ ($\bar{x} = 62.20$, S.D. = 8.74) แตกต่างกับการรับรู้ภาพลักษณ์นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ($\bar{x} = 64.13$, S.D. = 8.95) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 แต่ไม่แตกต่างกับการรับรู้ภาพลักษณ์นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ($\bar{x} = 61.90$, S.D. = 9.15)

อย่างไรก็ตาม จุดมุ่งหมายในการศึกษานี้มุ่งตรวจสอบระดับการรับรู้ของชาวเชียงใหม่ที่มีต่อภาพลักษณ์นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจเท่านั้น ซึ่งข้อมูลนี้จะเป็นประโยชน์ในการเป็นข้อมูลย้อนกลับให้แก่สถาบันการศึกษาในการส่งเสริมภาพลักษณ์ของนักศึกษาในสถาบันของตนให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น

คำสำคัญ : ภาพลักษณ์ การรับรู้ นักศึกษาระดับปริญญาตรี

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงใหม่ E-mail: dr.tawan@hotmail.com

² นักศึกษาสาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงใหม่

³ นักศึกษาสาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงใหม่

⁴ นักศึกษาสาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงใหม่

ABSTRACT

The purposed of this research is study the levels of perception of Chiang-Mai people about the image of undergraduate students, Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Lanna, Chiang Mai. The sample in this research was 400 Chiang Mai residents in February, 2015 were collected. The questionnaires were used to collect the data, divided into two parts: (1) the personal information, and (2) the perceived image of the undergraduate students, Faculty of Business Administration in Government Universities in Chiang Mai province. The questionnaires consisted of five-level of rating scale. The validity was tested by Items Object Congruence (IOC) which higher than 0.60 and also reliability tested with Cronbach's alpha coefficient with 0.95 as the result for overall questionnaires. The statistics used to analyze the personal information was percentage. The results showed that Chiang Mai residents which be surveyed, most of them were female, aged between 25-30 years-old, the salaries between 15,000-25,000 THB. Moreover, almost of them came from the other institutions which were not the compared universities in this study. The image of undergraduate students, Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Lanna, Chiang Mai province in perspective of Chiang Mai residents was the highest score in the hands-on graduates ($\bar{x} = 4.39$, S.D. = 0.69) and when examined by one-way analysis of variance (One-way ANOVA). This study showed that Chiang-Mai residents perceived image of undergraduate students, Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Lanna, Chiang Mai ($\bar{x} = 62.20$, S.D. = 8.74) was different with the perceived image of undergraduate students, Faculty of Business Administration, Chiang Mai University ($\bar{x} = 64.13$, S.D. = 8.95) with statistically significant at .01 but it wasn't different with the perceived image of undergraduate students, Faculty of Business Administration, Maejo University ($\bar{x} = 61.90$, S.D. = 9.15)

However, the study aimed to exam the level of perceived image in undergraduate students, Faculty of Business Administration in the context of Chiang Mai Residents only, not academic comparison. Thus, this data will be the feedback to Universities for promoting the image of their undergraduate students for public well-known.

Keywords : Image Perception Undergraduate students

บทนำ

จากนโยบายของรัฐบาลไทยที่มุ่งพัฒนาประเทศสู่สังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ โดยกำหนดยุทธศาสตร์ที่สำคัญคือ การผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพและสมรรถนะสูง โดยองค์กรที่ทำหน้าที่โดยตรงในการผลิตบุคลากรที่มีคุณภาพให้กับสังคมก็คือ สถาบันอุดมศึกษา ซึ่งมีความสำคัญในการจัดเตรียมความพร้อมของนิสิตนักศึกษาให้ตอบโจทย์หรือสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในด้านยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552) และเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานในประเทศ รวมถึงรองรับความต้องการแรงงานฝีมือในภูมิภาคอาเซียนในอนาคต

นักศึกษาในระดับปริญญาตรีจึงเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญ เพราะนักศึกษาจะนำความรู้ที่ได้รับจากสถาบันการศึกษาไปพัฒนาองค์กรในอนาคต โดยปัจจุบันจำนวนของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่สำเร็จการศึกษาในแต่ละสถาบันมีจำนวนมาก ผู้ประกอบการหรือองค์กรต่างๆ จึงมีตัวเลือกจำนวนมากในการรับผู้ที่สำเร็จการศึกษาเข้าทำงาน โดยมีการกำหนดเกณฑ์คุณสมบัติผู้รับสมัครที่สูงขึ้น แต่มีตำแหน่งงานที่รองรับในปริมาณที่จำกัด ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2556) ที่ได้ระบุว่า สถานภาพการทำงานของบัณฑิตระดับปริญญาตรีที่สำเร็จการศึกษาในปี พ.ศ. 2556 พบว่า มีบัณฑิตระดับปริญญาตรีจำนวนถึง ร้อยละ 24 จากจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาทั้งหมดทั่วประเทศไทย ที่ยังไม่มีงานทำและไม่ได้ศึกษาต่อ ซึ่งสะท้อนถึงสภาพการแข่งขันที่สูงขึ้น และสภาพความเป็นจริงของตลาดแรงงานที่มีผู้ที่สำเร็จการศึกษามากกว่าความต้องการในตลาดแรงงาน

การสร้างภาพลักษณ์ขององค์กร (Corporate Image) เป็นสิ่งสำคัญมากตามหลักการตลาดและการประชาสัมพันธ์ รวมถึงมีความสัมพันธ์กับความต้องการของตลาดแรงงาน แต่จากการทบทวนวรรณกรรมย้อนหลัง 10 ปี จากงานวิจัยภายในประเทศ กลับไม่มีงานวิจัยด้านภาพลักษณ์ของนักศึกษาคณะต่างๆ ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงใหม่ ต่อการรับรู้ของภาคประชาชนแม้แต่งานวิจัยเดียว ซึ่งงานวิจัยที่ใกล้เคียงที่สุดก็ผ่านมาแล้วถึง 5 ปี คือ ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีในทัศนะประชาชนจังหวัดปทุมธานี ซึ่งก็เป็นงานวิจัยที่มีความแตกต่างทั้งเชิงภูมิศาสตร์ กลุ่มประชากร และสถาบันการศึกษา (นุชนารถ อินทโรจน์, มนตรี ภู่นพคุณดี และนิตยา คำภักดี, 2553)

ดังนั้น การที่จะรับรู้ทัศนะของประชาชนชาวเชียงใหม่ที่มีต่อภาพลักษณ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงใหม่ จึงเป็นเรื่องสำคัญและเร่งด่วนที่จะต้องทำการศึกษาเพื่อที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา จังหวัดเชียงใหม่ จะได้รับข้อเสนอแนะจากประชาชนในท้องถิ่น และได้รับรู้ทัศนะของประชาชนในจังหวัดเชียงใหม่ที่มีต่อภาพลักษณ์ของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาภาพลักษณ์ในปัจจุบันของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา จังหวัดเชียงใหม่ ในการรับรู้ของชาวเชียงใหม่

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

คุณากร สีสด (2554) ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ในทรรศนะของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมกาเปิดรับข่าวสารมหาวิทยาลัย เปรียบเทียบภาพลักษณ์ของ

มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยพายัพ และสื่อที่มีผลต่อภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ โดยพบว่าภาพลักษณ์ของ 3 มหาวิทยาลัยในด้านหลักสูตรและการจัดการศึกษา คุณภาพบัณฑิต การวิจัยและนวัตกรรม การบริหารวิชาการ การทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมและภาพรวม โดยการใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มหาวิทยาลัยแม่โจ้มีภาพลักษณ์อยู่ในระดับดีที่สุดด้านการวิจัยและนวัตกรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีภาพลักษณ์

อัจฉราพร แปลงมาลัย (2552) ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เขตพื้นที่ลำปาง ในมุมมองของนักเรียน ในเมืองลำปาง การศึกษาค้นคว้าแบบอิสระครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เขตพื้นที่ลำปางในมุมมองของนักเรียนในเมืองลำปาง โดยประชากรที่ศึกษาคือ นักเรียนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพในเขตเทศบาลเมืองลำปาง กำหนดกลุ่มตัวอย่าง 372 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบโควตา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย โดยพบว่าผู้เปิดรับข้อมูลข่าวสารของนักเรียนในเมืองลำปางเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เขตพื้นที่ลำปางรับรู้จากอินเทอร์เน็ตมากที่สุด และจากผลการศึกษาค้นคว้าความคิดเห็นต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เขตพื้นที่ลำปางพบว่าการรับรู้ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย โดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยกับด้านคุณสมบัติ ด้านคุณประโยชน์ ด้านคุณค่า ด้านวัฒนธรรม ด้านบุคลิกภาพ และด้านผู้ใช้

สุดจินดา ดังก้อง (2551) ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางในทัศนะของประชาชนในจังหวัดลำปาง การศึกษาภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางในทัศนะของประชาชนในจังหวัดลำปาง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางของประชาชนในจังหวัดลำปาง เพื่อศึกษาทัศนคติเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางของประชาชนในจังหวัดลำปาง เพื่อศึกษาภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางในทัศนะของประชาชนในจังหวัดลำปาง โดยพบว่าทัศนคติของประชาชนต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางในภาพรวม มีทัศนคติในระดับปานกลาง โดยทัศนคติที่เป็นเชิงบวกสูงที่สุดคือมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางเป็นสถาบันที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม

ยุทธภูมิ สุวรรณเวช (2551) ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ในทัศนะของสถานประกอบการ งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความคิดเห็นของสถานประกอบการในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โดยการศึกษาครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยพบว่าเมื่อศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ส่วนใหญ่เห็นว่ามหาวิทยาลัยที่มั่นคง น่าเชื่อถือ และมีชื่อเสียง และมีนักศึกษาที่ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. **ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง** ประชากร คือ ประชาชนที่อยู่ในวัยกลางคน ทั้งในเขตอำเภอเมืองและนอกเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้วิธีคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stages Sampling) เริ่มต้นโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) หลังจากนั้นใช้การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ทำการสอบถามกลุ่มตัวอย่างก่อนว่า (1) ท่านมีอายุอยู่ในช่วงใด และ (2) ท่านมีที่อยู่อาศัยในจังหวัดเชียงใหม่หรือไม่ และพักอาศัยมาแล้วเกินกว่า 8 ปีหรือไม่ หากคำตอบ คือ มีที่พักอาศัยในจังหวัดเชียงใหม่มากกว่าหรือเท่ากับ 8 ปี และมีอายุระหว่าง 25 – 59 ปี จึงดำเนินการขออนุญาตเก็บข้อมูล โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 400 คน ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2558

2. **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย** เป็นแบบสอบถามมีทั้งสิ้น 2 ตอน คือ (1) ข้อมูลส่วนบุคคล และ (2) ข้อมูลด้านการรับรู้ภาพลักษณ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยของรัฐในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบบสอบถามนี้มีการตรวจสอบความตรงของข้อคำถามด้วยดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับประเด็นหลักของเนื้อหา (Items Object Congruence) ที่มีค่าระหว่าง 0.60-1.00 มีการตรวจสอบความเชื่อมั่นด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคทั้งฉบับ (Cronbach's alpha coefficients) เท่ากับ 0.95 โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน ที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่เก็บจริง

3. **วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล** มี 2 ขั้นตอน คือ (1) แจกแบบสอบถามฉบับทดลองเพื่อตรวจสอบความตรงและความเชื่อมั่น จำนวน 100 ชุด และ (2) แจกแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แก่กลุ่มตัวอย่าง คือ ชาวเชียงใหม่ที่อยู่อาศัยในเขตอำเภอเมืองหรือนอกเขตอำเภอเมืองที่อาศัยมานานกว่าหรือเท่ากับ 8 ปี และมีอายุระหว่าง 25-59 ปี ทั้งเพศชายและเพศหญิง จำนวน 400 ชุด หลังจากนั้นตรวจให้คะแนน แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

4. **การวิเคราะห์ข้อมูล** ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป โดยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยการคำนวณหาค่าร้อยละ และใช้สถิติอ้างอิง (Inferential Statistics) เช่น ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการรับรู้ของประชาชนชาวเชียงใหม่ ที่มีต่อภาพลักษณ์นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ ระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการรับรู้ของชาวเชียงใหม่ต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนชาวเชียงใหม่ จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน คือ (1) ข้อมูลส่วนบุคคล และ (2) ข้อมูลด้านการรับรู้ภาพลักษณ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยของรัฐในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล คือ ค่าร้อยละ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 216 คน คิดเป็นร้อยละ 54 และเป็นเพศชาย จำนวน 184 คน คิดเป็นร้อยละ 46 โดยมีอายุระหว่าง 25 - 30 ปี จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 37.80 รองลงมาอยู่ในช่วงอายุ 31-40 ปี จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 อายุ 41-50 ปี

จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 17.20 และช่วงอายุ 51-59 ปี จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 15.00 สำหรับระดับการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 268 คน คิดเป็นร้อยละ 67.00 รองลงมามีระดับการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 22.50 และมีระดับการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรีจำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 10.50 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 15,000 - 25,000 บาท จำนวน 191 คน คิดเป็นร้อยละ 47.75 รองลงมา คือ รายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท รายได้ระหว่าง 25,001 - 50,000 บาท และรายได้มากกว่า 50,000 บาทขึ้นไป โดยมีจำนวน 138, 48 และ 23 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 34.50, 12.00 และ 5.75 ตามลำดับ ทั้งนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ สำเร็จการศึกษาจากสถาบันอื่นๆ จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 39.00 รองลงมา คือ สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ โดยมีจำนวน 109, 66, 40 และ 29 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 27.20, 16.50, 10.00 และ 7.20 ตามลำดับ สำหรับการรับรู้คุณลักษณะของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงใหม่ต่อการรับรู้ของชาวเชียงใหม่ เป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Rating-scale) พบว่า การรับรู้คุณลักษณะของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงใหม่ รายด้านสามอันดับที่มีคะแนนสูงสุด คือ ด้านการเป็นบัณฑิตนักปฏิบัติ ($\bar{x} = 4.39$, S.D. = 0.69) การเป็นที่ยอมรับด้านนวัตกรรมและส่งผ่านความรู้สู่ชุมชน ($\bar{x} = 4.28$, S.D. = 0.72) และสามารถเป็นที่พึ่งพาของชุมชน ($\bar{x} = 4.12$, S.D. = 0.68) และเมื่อวิเคราะห์ด้วยความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ด้วยวิธีของ Scheffe พบว่า รากที่สองของค่าเฉลี่ยของความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม (MS between Group) คือ 562.453 และรากที่สองของค่าเฉลี่ยของความแปรปรวนภายในกลุ่ม (MS within Group) คือ 65.110 โดยมีค่า F เท่ากับ 8.638 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ดังรายละเอียดในตารางที่ 2 ซึ่งกล่าวได้ว่า ภาพลักษณ์นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจในมหาวิทยาลัยต่างๆมีความแตกต่างกันตามการรับรู้ของชาวเชียงใหม่ และเมื่อนำมาเปรียบเทียบแบบจับคู่พหุคูณ (Post-hoc multiple comparison) พบว่า ชาวเชียงใหม่รับรู้ภาพลักษณ์นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงใหม่ ($\bar{x} = 62.20$, S.D. = 8.74) แตกต่างกับการรับรู้ภาพลักษณ์นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ($\bar{x} = 64.13$, S.D. = 8.95) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 แต่ไม่แตกต่างกับการรับรู้ภาพลักษณ์นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ($\bar{x} = 61.90$, S.D. = 9.15) ดังรายละเอียดในตารางที่ 1 และตารางที่ 3

ตารางที่ 1 คะแนนรวมการรับรู้ของชาวเชียงใหม่ ที่มีต่อภาพลักษณ์นักศึกษาระดับปริญญาตรีคณะบริหารธุรกิจ

ชื่อสถาบัน	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. Deviation)	ค่าต่ำสุด (Minimum)	ค่าสูงสุด (Maximum)
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	64.13	8.95	35.00	80.00
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล เชียงใหม่	62.20	8.74	34.00	80.00
มหาวิทยาลัยแม่โจ้	61.09	9.15	36.00	80.00

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

ความแปรปรวน	ผลบวกของ คะแนนเบี่ยงเบน ยกกำลังสอง (SS)	องศาอิสระ (df)	Mean Square	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	1124.907	2	562.453	8.638	.000
ภายในกลุ่ม	25848.771	397	65.110		
รวม	26973.678	399			

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบแบบจับคู่พหุคูณ (Post-hoc multiple comparison)

Multiple Comparisons				
Scheffe				
ภาพลักษณ์นักศึกษา (I)	ภาพลักษณ์นักศึกษา กลุ่มเปรียบเทียบ (J)	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคล เชียงใหม่	มหาวิทยาลัยแม่โจ้	1.01500	.64442	.393
	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	-1.93450*	.64442	.000

สรุปและอภิปรายผล

จากข้อมูลของชาวเชียงใหม่ มีอายุระหว่าง 25 – 59 ปี จำนวน 400 คน ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558 พบว่า การรับรู้ภาพลักษณ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยนั้น พบว่า คะแนนสูงสุดที่ 3 อันดับแรก คือ การเป็นบัณฑิตนักปฏิบัติ การเป็นที่ยอมรับด้านนวัตกรรมและส่งผ่านความรู้สู่ชุมชน และการเป็นที่พึ่งของชุมชน โดยคะแนนการรับรู้ภาพลักษณ์ในภาพรวมของนักศึกษาอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เมื่อนำภาพลักษณ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงใหม่ ไปทดสอบความแตกต่างด้วยความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ด้วยวิธีของ Scheffe พบว่า การรับรู้ของชาวเชียงใหม่ที่มีต่อภาพลักษณ์ของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงใหม่ ยังมีความแตกต่างกับนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อเปรียบเทียบกับภาพลักษณ์นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

อย่างไรก็ตาม การศึกษานี้เป็นการรับรู้ภาพลักษณ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจตามการรับรู้ชาวเชียงใหม่ ที่มีอายุระหว่าง 25 – 59 ปี จำนวน 400 คน ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2558 เท่านั้น ไม่ใช่การเปรียบเทียบด้านวิชาการหรือความสามารถของนักศึกษา ดังนั้น คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลจึงควรนำผลการศึกษานี้ไปพัฒนาปรับปรุงภาพลักษณ์ของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจให้เป็นที่รับรู้ของชาวเชียงใหม่ให้มากขึ้น โดยเน้นส่งเสริมภาพลักษณ์ที่เด่นชัดใน 3 ด้านที่มีคะแนนสูง คือ การเป็นบัณฑิตนักปฏิบัติ

การเป็นที่ยอมรับด้านนวัตกรรมและส่งผ่านความรู้สู่ชุมชน และการเป็นที่พึ่งของชุมชน ให้ประจักษ์ชัดยิ่งขึ้น และพัฒนาด้านอื่นๆที่ยังมีคะแนนการรับรู้ต่ำให้ประชาชนชาวเชียงใหม่ได้รับรู้มากยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่องภาพลักษณ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาต่อการรับรู้ของชาวเชียงใหม่ ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากโครงการยกระดับปริญญานิพนธ์เป็นงานวิจัยตีพิมพ์งานสร้างสรรค์ และงานบริการวิชาการสู่ชุมชน ปี 2558 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา และขอกราบขอพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่มีส่วนร่วมในการให้กำลังใจ ตลอดจนให้คำแนะนำที่ดียิ่งจนทำให้งานวิจัยชิ้นนี้สำเร็จลงได้

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2556). ระบบภาวะการมีงานทำของบัณฑิต. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.job.mua.go.th/codes/index.php> (วันที่สืบค้นข้อมูล 16 มกราคม 2558).
- คุณากร สีสด. (2554). ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ในทรรศนะของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- จารุมาศ มิ่งแก้ว และดวงฤดี อุทัยหอม. (2556). การสำรวจภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยหาดใหญ่. เอกสารประกอบการประชุมหาตใหญ่วิชาการ ครั้งที่ 4 เรื่อง การวิจัยเพื่อพัฒนาสังคมไทย. หน้า 48-58.
- นุชนารถ อินทโรจน์, มนต์รี ภู่นพคุณดี และนิตยา คำภักดี. (2553). ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีในทัศนะประชาชนจังหวัดปทุมธานี. ปทุมธานี : เอกสารงานวิจัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ยุทธภูมิ สุวรรณเวช. (2551). ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ในทัศนะของสถานประกอบการ. กรุงเทพฯ : เอกสารรายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561). กรุงเทพมหานคร: บริษัท พรินทวามกราฟฟิค.
- สุดจินดา ดังก่อ. (2551). ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางในทัศนะของประชาชนในจังหวัดลำปาง. การศึกษาค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรบัณฑิต เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อัจฉราพร แปลงมัลย์. (2552). ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เขตพื้นที่ลำปาง ในมุมมองของนักเรียน ในเมืองลำปาง. การศึกษาค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

การศึกษาพฤติกรรมพอเพียงบางประการของเยาวชน: พฤติกรรมการอนุรักษ์พลังงาน The Study of Some Sufficiency Behavior of Youths: Energy Conservation Behavior

พินนภา หมวกยอต¹ หทัยภัทร อภิวงค์งาม² นันทิพัฒน์ สุริยะสา² ฐิติ อภิมุขเจริญ² และ ธวัช อภิยะกันทะกุล²
Pinnapa Muakyod¹ Hathaipat Apiwong-ngam² Nantipat Suriyasa² Thiti Apimookjaroen² and Thawa Apiyagunthakul²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงานของเยาวชน และเพื่อเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงานของเยาวชน จำแนกตามข้อมูลภูมิหลัง โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นเยาวชนที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 400 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามลักษณะภูมิหลัง และแบบสอบถามพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า 1) เยาวชนมีระดับพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงานอยู่ในระดับน้อย 2) เพศชาย และเพศหญิงมีพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงานไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 3) เยาวชนที่เรียนอยู่ต่างคณะวิชา มีคะแนนพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงานไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 4) เยาวชนที่เรียนอยู่ในสาขาวิชาต่างๆ มีคะแนนพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 5) เยาวชนที่กำลังเรียนในชั้นปีการศึกษาที่ต่างกัน มีพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ : พฤติกรรมการอนุรักษ์พลังงาน พฤติกรรมพอเพียง เยาวชน

¹ อ.ดร. อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงใหม่ E-mail : Aj.pinnapa@gmail.com
โทรศัพท์ 0 966 429 987

² นักศึกษาหลักสูตรวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ สาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา จังหวัดเชียงใหม่

Abstract

The objectives of this research were to study the sufficiency behavior in part energy conservation behavior and to compare the energy conservation behavior of Youths, classified by background data. The sampling groups of youths were undergraduate students from Rajamangala University of Technology Lanna (RMUTL) in Chiangmai, which were selected by multi-stage random sampling, amounting in 400 students. The research instruments were the background characteristic questionnaire and the sufficiency behaviors in part of energy conservation behavior questionnaire. The data analysis was done by utilizing descriptive statistics, t-test at 0.05 level of statistical significance, and One way Analysis of Variance (One-Way Anova). The results were as follows 1) the youths had the score level about the sufficiency behaviors in part of energy conservation behavior at a low level. 2) the youths in different genders had no significant differences in the sufficiency behaviors in part of energy conservation behavior. 3) the youths who were in different faculties had significant differences in the sufficiency behaviors in part of energy conservation behavior. 4) the youths who were in different academic groups had the significant differences in the sufficiency behaviors in part of energy conservation behavior.

Keywords : energy conservation behavior, sufficiency behavior, youths

บทนำ

ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงอธิบายซึ่งสรุปได้ว่า ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ดังนั้น ในแง่ของการดำเนินชีวิตแบบพอเพียงดังกล่าว ย่อมประกอบด้วยพฤติกรรมย่อยหลายพฤติกรรม พฤติกรรมหนึ่งในพฤติกรรมพอเพียงนี้คือ พฤติกรรมการอนุรักษ์พลังงาน อันเป็นพฤติกรรมในกลุ่มพฤติกรรมการบริโภคอย่างพอเพียง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบด้านความพอประมาณ ในมิติของความพอประมาณด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พลังงานเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการดำรงชีวิตของมนุษย์ โดยแหล่งพลังงานที่มีอยู่ในปัจจุบันมีจำกัด แต่จำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้น การใช้พลังงานในอนาคตก็จะเพิ่มสูงขึ้นตามจำนวนประชากร ประเทศไทยก็เป็นหนึ่งในประเทศกำลังพัฒนาที่ต้องพึ่งพาพลังงานสำหรับการพัฒนาประเทศ

โดยเฉพาะความต้องการพลังงานไฟฟ้าของประเทศไทยที่เพิ่มมากขึ้นทุกปี การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยจึงต้องพยายามผลิตไฟฟ้าให้เพียงพอต่อความต้องการด้วยการผลิตไฟฟ้าภายในประเทศและต้องนำเข้าเชื้อเพลิงและพลังงานจากประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียง เพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน โดยประเทศไทยต้องพึ่งพิงพลังงานจากต่างประเทศอยู่ในระดับสูงด้วยการรับซื้อจากต่างประเทศเป็นจำนวนมาก (แผนบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2555–2558 กระทรวงพลังงาน: 26) แม้จากการศึกษาพบว่าปัญหาความต้องการใช้พลังงานไฟฟ้าที่เพิ่มขึ้นของประเทศเกิดจากสาเหตุสำคัญ 2 ประการ คือ การเพิ่มขึ้นของประชากร และความก้าวหน้าและการเจริญเติบโตของภาคธุรกิจ อุตสาหกรรมของประเทศ แต่ถ้าพิจารณาให้ลึกซึ้งแล้ว สาเหตุของปัญหาการเพิ่มขึ้นของปริมาณการใช้ไฟฟ้าเกิดจากพฤติกรรมของมนุษย์ทั้งสิ้น อีกทั้งการใช้พลังงานในขั้นตอนต่าง ๆ จะส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม มนุษย์จึงต้องเรียนรู้วิธีการใช้อย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อให้มีพลังงานเพียงพอสำหรับการวางแผนใช้ในอนาคต สำหรับในกลุ่มเยาวชนแล้ว จัดว่าเป็นกลุ่มที่เป็นผู้ใช้ไฟฟ้าในอาคารและสำนักงาน ซึ่งสามารถเข้ามามีส่วนช่วยลดการใช้พลังงานดังกล่าวได้ หากมีการรณรงค์เอาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวปฏิบัติในการบริโภคพลังงาน เป็นผู้ที่มีการบริโภคพลังงานอย่างพอประมาณ ซึ่งก็คือการมีพฤติกรรมอนุรักษ์พลังงานนั่นเอง

การปฏิบัติตนให้มีการอนุรักษ์พลังงานในชีวิตประจำวัน จึงนับเป็นพฤติกรรมพอเพียงอันสำคัญประการหนึ่งที่ควรปลูกฝังให้เกิดขึ้นในเยาวชนของประเทศ จากความสำคัญดังกล่าว จึงมีความจำเป็นที่ควรต้องศึกษาพฤติกรรมอนุรักษ์พลังงานของเยาวชน และเปรียบเทียบพฤติกรรมอนุรักษ์พลังงานของเยาวชน จำแนกตามลักษณะภูมิหลัง ผลที่ได้จากการศึกษาจะนำไปสู่การวางแผนทางในการกำหนดนโยบายและปรับปรุง พัฒนาพฤติกรรมอนุรักษ์พลังงานของเยาวชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงานของเยาวชน
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงานของเยาวชน จำแนกตามข้อมูลภูมิหลัง

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. พฤติกรรมพอเพียงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.1 แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จากพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2517 (จิตาภา. 2551: 15) เป็นต้นมา พบว่า พระองค์ท่านได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการพัฒนาบนหลักแนวคิดพึ่งตนเอง เพื่อให้เกิดความพอมีพอกินพอมีพอใช้ของคนส่วนใหญ่โดยใช้หลักความพอประมาณ การคำนึงถึงความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวและทรงเตือนสติชาวประชาชนคนไทยไม่ให้ประมาท ตระหนักถึงการพัฒนาอย่างเป็นขั้นเป็นตอนที่ต้องตามหลักวิชาและการมีคุณธรรมเป็นกรอบในการปฏิบัติ และการดำรงชีวิต ซึ่งทั้งหมดเป็นที่รู้จักกันดีภายใต้ชื่อว่าเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ. 2548)

1.2 ความหมายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง (2549: 4) ได้อธิบายไว้ว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรู้รอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติทุกระดับมีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์ และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติรอบรู้การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้อย่างดี

1.3 องค์ประกอบและหลักการพิจารณาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง (2547) ได้รวบรวมนำเสนอเป็นหลักการ และเป็นที่ยึดมั่นดีในลักษณะ “3 ห่วง 2 เงื่อนไข” กล่าวอีกนัยหนึ่ง การพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงคือการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบ และคุณธรรมประกอบการวางแผน การตัดสินใจและการกระทำโดยมีหลักการพิจารณาอยู่ 5 ส่วน (กรมการพัฒนาชุมชน. 2550) ดังนี้ 1) กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา 2) คุณลักษณะเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลางและการพัฒนาอย่างเป็นขั้นเป็นตอน 3) คำนียามความพอเพียงต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะพร้อมๆ กันคือ 3.1 ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ 3.2 ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ 3.3 การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล 4) เงื่อนไข การตัดสินใจการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน คือ 4.1 ความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบคอบ ที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกันเพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ 4.2 คุณธรรมที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วยมีความตระหนักใน

คุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต อุดหนุน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต 5) แนวทางปฏิบัติ/ผลที่คาดหวัง จะได้รับการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน

ปริญานุษ พินุลสราวุธ (2552: 37) ยังได้ยกตัวอย่างการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้านต่างๆ ไว้ดังนี้ 1) ด้านเศรษฐกิจ คือ พึ่งตนเองได้ ใช้จ่ายหรือใช้ของอย่างประหยัด ใช้ชีวิตอย่างประมาณตน คิดหรือวางแผนอย่างรอบคอบ ไม่ประมาท เพื่อทางเลือกสำรอง 2) ด้านจิตใจ คือ รู้ผิดชอบชั่วดี ละอายต่อการทำความชั่ว เข้าใจชีวิตและโลกตามเป็นจริง มีจิตสาธารณะ นึกถึงผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก 3) ด้านสังคม คือ เห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกันในสังคม ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน รู้รักสามัคคี ร่วมสร้างความเข้มแข็งให้ครอบครัวและชุมชน 4) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ รู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดและรอบคอบ เลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด ฟื้นฟูทรัพยากรให้มืออยู่และพอใช้อย่างยั่งยืน 5) ด้านเทคโนโลยี คือ รู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการและสภาพแวดล้อม (ภูมิสังคม) พัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาเดิมที่มี โดยคำนึงถึงประโยชน์ต่อคนหมู่มาก

2. พฤติกรรมพอเพียงกับการอนุรักษ์พลังงาน

จากความหมายและองค์ประกอบปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงข้างต้นจะเห็นว่าประกอบไปด้วย พฤติกรรมพอเพียงหลากหลายประการ แยกได้ตามมิติต่างๆ หากพิจารณาเฉพาะในมิติด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแล้ว จะเห็นว่าเป็นพฤติกรรมการใช้และจัดการอย่างฉลาด รอบคอบ คุ้มค่า เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งเป็นความหมายที่สอดคล้องกับความหมายของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมซึ่งหมายถึง การรู้จักใช้ทรัพยากรอย่างชาญฉลาด ให้เป็นประโยชน์ต่อมหาชนมากที่สุด ทั้งนี้ต้องสูญเสียทรัพยากรโดยเปล่าประโยชน์น้อยที่สุดและจะต้องกระจายการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรโดยทั่วถึงกันด้วย (นิวัติ เรืองพานิช. 2528: 4) ทั้งนี้ วีรวรรณ วงศ์ปิ่นเพชร และชลิดา วสุวัต (2553: 10) ได้อธิบายถึงสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติว่าแบ่งได้เป็น 2 ส่วนคือ 1) สิ่งแวดล้อมทางชีวภาพ หรือทางชีวภูมิศาสตร์ ได้แก่ พืชพันธุ์ธรรมชาติต่างๆ สัตว์ป่า ป่าไม้ สิ่งมีชีวิตอื่นๆ ที่อยู่รอบตัวเราและมวลมนุษย์ และ 2) สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่มีชีวิต ที่อาจเห็นหรือไม่เห็นได้ ได้แก่ ดิน น้ำ ก๊าซ อากาศ แร่ รังสีความร้อน แสงสว่าง ทัศนียภาพต่างๆ ภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง ทะเลสาบ และทรัพยากรธรรมชาติทุกชนิด ส่วนในแง่ของพลังงานนั้น จรวย บุญยุบล และคนอื่นๆ (2529: 33) กล่าวถึงพลังงานว่า “...พลังงานยังหมายถึงเชื้อเพลิงทุกชนิดที่ก่อให้เกิดงานอีกด้วย เช่น น้ำมันเชื้อเพลิง ถ่านหิน ไฟฟ้า พลังน้ำ และแร่ต้นกำเนิดพลังงานนิวเคลียร์ เป็นต้น” จากความหมายดังกล่าวนี้ พลังงานจึงนับเป็นทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำหรับ “พฤติกรรมอนุรักษ์พลังงาน” ก็คือ การรู้จักใช้ทรัพยากรพลังงานให้เป็นประโยชน์มากที่สุด ต้องให้สูญเสียทรัพยากรโดยเปล่าประโยชน์น้อยที่สุด ใช้ตามความจำเป็นอย่างสมเหตุสมผล (ธัญวิสิฐ ปลื้มจิตร์. 2555: 17) จากความหมายต่างๆ ข้างต้น ทำให้เห็นความเชื่อมโยงระหว่างการอนุรักษ์พลังงานกับพฤติกรรมพอเพียง นั่นคือ ความหมายของการอนุรักษ์พลังงานมีความสอดคล้องกับพฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นพฤติกรรมพอเพียงในองค์ประกอบด้านความพอประมาณในการใช้ทรัพยากรธรรมชาตินั่นเอง สำหรับเยาวชนนั้น การดำเนินชีวิตประจำวันส่วนใหญ่จะเป็นการใช้พลังงานภายในอาคารหรือภายในครัวเรือนมีใช้ภาคอุตสาหกรรม โดยพลังงานที่ถูกใช้ภายในอาคารที่สำคัญก็คือ ไฟฟ้า ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้จึงเน้นศึกษาเฉพาะพฤติกรรมการอนุรักษ์พลังงานภายในอาคารที่มุ่งเน้นด้านการใช้ไฟฟ้าเพื่อให้เหมาะสมกับพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายครั้งนี้

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร เป็นเยาวชนที่กำลังศึกษาในระดับอุดมศึกษา ในจังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงใหม่ ซึ่งมีการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีอยู่ใน 3 คณะ ได้แก่ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมศาสตร์ และคณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ จำนวน 10,195 คน (ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา 6 มีนาคม 2556) และที่ลงทะเบียนเรียนในปีการศึกษา 2557 โดยทำการสุ่มด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) จำนวน 400 คน ประเมินค่าจำนวนกลุ่มตัวอย่างจากตารางการกำหนดขนาดตัวอย่างของยามาเน่ (ณรงค์ โพธิ์พฤษานนท์, 2551) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % และค่าความคลาดเคลื่อน $\pm 5 \%$

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย มีดังนี้ 1) ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยอาศัยผลจากการทบทวนวรรณกรรม 3) พัฒนาเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลวิจัย คือ แบบสอบถามลักษณะภูมิหลัง และแบบสอบถามพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงาน 4) ติดต่อคณะและสาขาวิชาเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และขอความร่วมมือ 5) นำเครื่องมือวิจัยไปทดลองใช้ (try out) จำนวน 100 คน เพื่อวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือวิจัย แล้วปรับปรุงจนได้เครื่องมือวิจัยที่มีคุณภาพ 6) ทำการเก็บข้อมูลใน นักศึกษากลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอนจำนวน 400 คน 7) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากการเก็บข้อมูลตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง 8) สรุปผลการวิจัย แล้วจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์ และเผยแพร่

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ แบบสอบถามลักษณะภูมิหลังและแบบสอบถามพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงานเป็นแบบสอบถามที่นำมาจากลินดา เฟ่งสุวรรณ(2550) มีจำนวน 10 ข้อ แต่ละข้อมีมาตรประเมิน (Rating Scale) 5 ระดับ แบบสอบถามชุดนี้เมื่อนำไปทดลองใช้ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ค่าอาร์ (r) ตั้งแต่ 0.12-0.56 ค่าที (t) ตั้งแต่ 3.38-8.31 และค่าความเชื่อมั่นแบบค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.78 และฉบับใช้จริงมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ค่าอาร์ (r) ตั้งแต่ 0.22-0.60 ค่าความเชื่อมั่นแบบค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.80

การวิเคราะห์ข้อมูลวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในขั้นตอนของการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ และการเก็บข้อมูลวิจัย โดยใช้สถิติพรรณนาหาค่าสถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าเฉลี่ย ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (t-test) รวมถึงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนน (One-Way Anova) ในกรณีที่ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนที่มี 3 กลุ่มขึ้นไป โดยวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีของ LSD และทำการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค และการวิเคราะห์อำนาจจำแนก (item-discrimination analysis) ด้วยการทดสอบค่า independent t-test

ผลการวิจัย

1. ลักษณะทั่วไป กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงใหม่ จำนวน 400 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาเพศชาย ร้อยละ 58.5 และเป็นเพศหญิงเพียงร้อยละ 41.5 เป็นนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในคณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์มากที่สุด รองลงมาคือคณะวิศวกรรมศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 48.8 และ 44.0 ตามลำดับ ส่วนใหญ่กำลังศึกษาในสาขาวิชาบัญชี รองลงมาคือสาขาวิชาวิศวกรรมอุต

สาขาการและวิศวกรรมเครื่องกล คิดเป็นร้อยละ 14.0 12.0 และ 10.0 และส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาชั้นปีการศึกษาปีที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 38.8

เมื่อพิจารณาแยกรายข้อ พบว่า พฤติกรรมที่ปฏิบัติมากที่สุดคือ เมื่อออกจากห้องเรียนหรือห้องประชุม ช่วยสำรวจและทำการปิดอุปกรณ์ไฟฟ้าในห้อง (ข้อ 6) รองลงมาคือ ใช้บันไดขึ้น-ลงระหว่าง 1-2 ชั้นแทนการใช้ลิฟต์ (ข้อ 5) และปิดไฟบางดวงในห้องเรียนในตำแหน่งที่ไม่จำเป็น (ข้อ 7) คิดเป็นร้อยละ 45.5, 42.3, และ 40.0 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยคะแนนรวมของพฤติกรรมแยกรายข้อ พบว่า พฤติกรรมที่มีการปฏิบัติน้อยคือมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด 3 ลำดับ ได้แก่ พฤติกรรมการใช้บันไดขึ้น-ลงระหว่าง 1-2 ชั้นแทนการใช้ลิฟต์ (ข้อ 5) พฤติกรรมเมื่อพบว่าหลอดไฟหรืออุปกรณ์ไฟฟ้าเปิดอยู่ตามอาคารโดยไม่จำเป็น มักปิดหรือบอกเจ้าหน้าที่ที่ดูแลอาคาร (ข้อ 2) และพฤติกรรมเมื่อมาถึงห้องเรียนก่อนเวลาเรียนมากกว่าครึ่งชั่วโมง มักจะเปิดเครื่องปรับอากาศในห้องเพื่อรอจนถึงเวลาเรียน (ข้อ 1) โดยมีค่าเฉลี่ย 2.062 2.095 และ 2.140 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาระดับพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงาน พบว่า เยาวชนมีอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.338)

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบโจทย์วิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงาน จำแนกตามข้อมูลภูมิหลัง โดยใช้สถิติอนุमान ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงาน จำแนกตามเพศ พบว่า เพศชายและเพศหญิงมีพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงานไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = .490$, $\bar{X} = 2.352$ และ 2.318) เมื่อจำแนกตามคณะวิชาที่แตกต่างกัน พบว่า เยาวชนที่เรียนอยู่ในคณะวิชาต่างกันมีคะแนนพฤติกรรมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 1.699$)

ต่อมาทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงาน จำแนกตามสาขาวิชาที่แตกต่างกัน พบว่า เยาวชนที่เรียนอยู่ในสาขาวิชาต่างๆ มีคะแนนพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($F = 4.070$) และทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงาน ด้วยวิธีจับคู่พหุคูณ (Multiple Comparisons) ในกลุ่มตัวอย่าง ดังแสดงในตารางที่ 1

อีกทั้งได้ทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงาน จำแนกตามชั้นปีการศึกษา พบว่า เยาวชนที่กำลังเรียนในชั้นปีการศึกษาที่ต่างกัน มีพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 6.340$) และทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงาน ด้วยวิธีจับคู่พหุคูณ (Multiple Comparisons) ในกลุ่มตัวอย่าง ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงานระหว่างสาขาวิชา

ค่าเฉลี่ย พฤติกรรมฯ	การบัญชี	วิศวกรรมไฟฟ้า	การตลาด	การจัดการบริหารธุรกิจ ระหว่างประเทศ	วิศวกรรมอุตสาหกรรม	วิศวกรรมคอมพิวเตอร์	วิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์	ภาษาอังกฤษธุรกิจ	เซรามิก	วิศวกรรมเครื่องกล	ออกแบบภายใน	สารสนเทศ	ออกแบบผลิตภัณฑ์	ท่องเที่ยวและการโรงแรม	บริหารธุรกิจ	เทคโนโลยีศิลป์
วิศวกรรมโยธา	.1163	.050	.159	.750***	.036	.292	.405	.302	.336	.151	.539*	.321	.075	.586*	.253	.127
การบัญชี		.112	.003	.912***	.198	.455**	.568**	.465*	.498*	.313*	.376	.483	.238	.748**	.416***	.036
วิศวกรรมไฟฟ้า			.109	.799***	.086	.343*	.455*	.352	.386	.201	.489*	.371	.622	.636**	.303*	.077
การตลาด				.909***	.195	.452*	.565*	.452*	.495	.310	.380	.480	.234	.745**	.412*	.033
การจัดการฯ					.714***	.457*	.344	.447	.414	.599***	.289***	.429	.675*	.164	.496**	.876***
วิศวกรรมอุตสาหกรรม						.258	.370	.267	.300	.115	.575**	.285	.039	.550*	.217	.163
วิศวกรรมคอมพิวเตอร์							.112	.010	.043	.142	.832***	.028	.218	.292	.040	.420
วิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์								.103	.070	.254	.944***	.084	.330	.181	.152	.532
ภาษาอังกฤษ									.033	.152	.842**	.018	.227	.283	.049	.429
เซรามิก										.185	.875**	.015	.261	.250	.083	.462
วิศวกรรมเครื่องกล											.690**	.170	.076	.435	.102	.278
ออกแบบภายใน												.860*	.614*	1.125***	.793***	.413
สารสนเทศ													.246	.265	.068	.448
ออกแบบผลิตภัณฑ์														.510	.178	.202
ท่องเที่ยวและการโรงแรม															.332	.713*
บริหารธุรกิจ																.380

*P ≤ .05, **P ≤ .01, ***P ≤ .001

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงานระหว่างชั้นปีการศึกษา

ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมฯ	ชั้นปีที่ 1 (เทียบโอน)	ชั้นปีที่ 2	ชั้นปีที่ 2 (เทียบโอน)	ชั้นปีที่ 3	ชั้นปีที่ 4	ชั้นปีที่ 5
ชั้นปีที่ 1	.207**	.145	.262	.203	.756***	.489*
ชั้นปีที่ 1 (เทียบโอน)		.062	.055	.004	.549***	.282
ชั้นปีที่ 2			.117	.058	.611***	.344
ชั้นปีที่ 2 (เทียบโอน)				.059	.494*	.227
ชั้นปีที่ 3					.553**	.286
ชั้นปีที่ 4						.267

*P ≤ .05, **P ≤ .01, ***P ≤ .001

สรุปและอภิปรายผล

การเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นเยาวชนระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 400 คน โดยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามลักษณะภูมิหลัง ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย กำลังเรียนในคณะวิชาบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์มากที่สุด ส่วนใหญ่กำลังศึกษาในสาขาวิชาบัญชี ส่วนใหญ่กำลังศึกษาชั้นปีการศึกษาปีที่ 1

1.1 ระดับพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงานของเยาวชน จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงาน พบว่า เยาวชนมีระดับพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงานอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณารายข้อคำถามพบว่า พฤติกรรมที่ถูกรายงานว่าที่มีการปฏิบัติมากที่สุดคือ เมื่อออกจากห้องเรียนหรือห้องประชุม ช่วยสำรวจและทำการปิดอุปกรณ์ไฟฟ้าในห้อง (ข้อ 6) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยคะแนนรวมของพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงานแยกรายข้อ พบว่าพฤติกรรมที่มีการปฏิบัติน้อยคือมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด 3 ลำดับ ได้แก่ พฤติกรรมการใช้บันไดขึ้น-ลงระหว่าง 1-2 ชั้นแทนการใช้ลิฟท์ (ข้อ 5) เมื่อพบว่าหลอดไฟหรืออุปกรณ์ไฟฟ้าเปิดอยู่ตามอาคารโดยไม่จำเป็นมักปิดหรือบอกเจ้าหน้าที่ที่ดูแลอาคาร (ข้อ 2) และเมื่อมาถึงห้องเรียนก่อนเวลาเรียนมากกว่าครึ่งชั่วโมง มักจะเปิดเครื่องปรับอากาศเพื่อรอจนถึงเวลาเรียน (ข้อ 1) จากผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยอื่นๆ ที่ทำการสำรวจพฤติกรรมการอนุรักษ์พลังงาน เช่น การศึกษาของ จงลาวัลย์ ศิริสม จันทรหอม ไช้สังข์ และสร้อยญา กุลนาค (2550) ที่ศึกษาความรู้และพฤติกรรมการอนุรักษ์พลังงานไฟฟ้า ของนักศึกษาและบุคลากร มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม พบผลใกล้เคียงกันคือ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษามีพฤติกรรมการอนุรักษ์พลังงานไฟฟ้าในระดับปฏิบัติปานกลาง สอดคล้องกับ วิไลวรรณ วงศ์ทองศรี (2544) ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์พลังงานไฟฟ้าของนักศึกษาประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม วิทยาลัยเทคนิคราชสีหราชาราม ซึ่งทำการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาระดับชั้น ปวช. 3 วิทยาลัยเทคนิคราชสีหราชาราม พบว่า มีพฤติกรรมการอนุรักษ์พลังงานไฟฟ้าที่เหมาะสมในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยร้อยละ 72.7 ซึ่งผลที่ได้กลับแตกต่างจาก ลินดา เฟ่งสุวรรณ (2550) ศึกษาประสิทธิผลของสื่อสิ่งพิมพ์ เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการประหยัดพลังงานในอาคาร กรณีศึกษานักศึกษาปริญญาโทภาคปกติ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ พบว่า นักศึกษากลุ่มตัวอย่างได้คะแนนพฤติกรรมโดยรวมมากที่สุดคือ ข้อที่ 6 เป็นคำถามเชิงบวกซึ่งมีข้อความว่า “ท่านใช้บันไดขึ้น-ลงระหว่าง 1-2 ชั้นแทนการใช้ลิฟท์” และคำถามข้อที่กลุ่มตัวอย่างได้คะแนนพฤติกรรมโดยรวมน้อยที่สุด คือ คำถามข้อที่ 9 เป็นคำถามเชิงบวกซึ่งมีข้อความว่า “ท่านแจ้งเจ้าหน้าที่รับผิดชอบเมื่อพบว่าอุปกรณ์ไฟฟ้ามีฝุ่นและสิ่งสกปรกติดอยู่อย่างหนาแน่น ซึ่งอาจทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานของอุปกรณ์ไฟฟ้าลดลง” เช่นเดียวกับ สุชีรา นวลกำแหง (2556) ที่ศึกษารูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมการประหยัดพลังงานไฟฟ้าในอาคารของบุคลากรและนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ พบว่า บุคลากรและนักศึกษามีพฤติกรรมการใช้บันไดแทนการใช้ลิฟท์เมื่อขึ้น-ลง 1 ชั้นหรือ 2 ชั้นและนักศึกษามีพฤติกรรมการถอดปลั๊กเครื่องไฟฟ้าทุกชนิดเมื่อใช้งานเสร็จ ทั้งนี้ลักษณะกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกัน อาจเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความแตกต่างของพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงานอีกปัจจัยหนึ่ง

1.2 การเปรียบเทียบพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงานของเยาวชนเมื่อจำแนกตามลักษณะภูมิหลัง พบว่า 1) เพศชายและเพศหญิงมีพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงานไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) เยาวชนที่เรียนอยู่ในคณะวิชาต่างๆ มีคะแนนพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงานไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) เยาวชนที่เรียนอยู่ในสาขาวิชาต่างๆ มีคะแนนพฤติกรรม

พอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 4) เยาวชนที่กำลังเรียนในชั้นปีการศึกษาที่ต่างกัน มีพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 5) ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงานของเยาวชนที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นปีการศึกษาที่ 4 มีความแตกต่างกับชั้นปีการศึกษาที่ 1, 1 (เทียบโอน), 2, 2 (เทียบโอน), และ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001, .01 และ .05 ซึ่งผลสอดคล้องกับการศึกษาของเรือเอกนฤฤทธิ์ พิกุลแก้ว (2552) ที่ศึกษาพฤติกรรมการอนุรักษ์พลังงานในอาคารกองทัพเรือ พบว่าเมื่อเปรียบเทียบด้านเพศโดยภาพรวมไม่แตกต่างกันในเรื่องพฤติกรรมการอนุรักษ์พลังงานในอาคารกองทัพเรือ ดังนั้น การพัฒนาพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงานจึงสามารถทำร่วมกันทั้งเพศหญิงและชาย อย่างไรก็ตาม จากผลการศึกษาครั้งนี้ พบว่ามีความแตกต่างของพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงานในกลุ่มนักศึกษาสาขาวิชาต่างๆ และชั้นปีการศึกษา ดังนั้น การจะพัฒนาพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงานก็ควรต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับผลการศึกษาที่พบในครั้งนี้

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษานี้สำเร็จได้ด้วยการสนับสนุนและความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงใหม่ ที่ให้ทุนสนับสนุนสำหรับการศึกษานี้ตลอดโครงการจนเสร็จสมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. (2550). **เกร็ดความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงกับสังคมไทย**. กรุงเทพฯ: ปิทีเอสเพรส.
- กระทรวงพลังงาน. (2555). **แผนบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2555 – 2558**. กรุงเทพฯ: สำนักแผนนโยบายและแผน. กระทรวงฯ.
- คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง. (2547). **การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง. (2549). **นานาคำถามเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- จงลาวัลย์ ศิริสม, จันทรหอม ไช้สังข์, และ สรัญญา กุลนาค. (2550). **ความรู้และพฤติกรรมการอนุรักษ์พลังงานไฟฟ้าของนักศึกษาและบุคลากร มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม**. รายงานวิจัย. สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- จรวัย บุญยุบล และคณะ. (2529). **พลังงาน**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิตาภา. (2551). **20 คนดั่งกับการใช้ชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ดอกหญ้า.
- ธัญวิสิฐ ปลั่งจิตร. (2555). **การส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานในครัวเรือนอย่างยั่งยืน**. ปริญญานิพนธ์มหาบัณฑิต (อุตสาหกรรมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ณรงค์ โพธิ์พฤษานันท์. (2551). **ระเบียบวิธีวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: เอ็กสเปอร์เน็ท.
- นิวติ เรืองพานิช. (2528). **การอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม**. กรุงเทพฯ: คณะวนศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- ปริญญช พิบูลสรารุณ. (2552). **ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการประยุกต์ใช้**. เอกสารประกอบการบรรยาย. กรุงเทพฯ: โครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์.
- เรือเอกนฤฤทธิ์ พิกุลแก้ว. (2552). **การศึกษาพฤติกรรมการอนุรักษ์พลังงานในอาคารกองทัพเรือ**. สารนิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (การจัดการเทคโนโลยีในอาคาร). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ลินดา เฟ่งสุวรรณ. (2550). **ประสิทธิผลของสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการประหยัดพลังงานในอาคาร กรณีศึกษานักศึกษาปริญญาโทภาคปกติ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์บริหารธุรกิจ**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (การจัดการสิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ: คณะพัฒนาสังคม และสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วิไลวรรณ วงศ์ทองศรี. (2544). **ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์พลังงานไฟฟ้าของ นักศึกษา ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคนิคราชสีหราชาราม**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (เทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาทรัพยากร). บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหิดล.
- วีรวรรณ วงศ์ปิ่นเพชร, และชลิดา วสุวัต. (2553). **การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของ พฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี จังหวัดเชียงใหม่**. รายงานการวิจัย. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยพายัพ.
- สุชีรา นวลกำแหง. (2556). **รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมการประหยัดพลังงานไฟฟ้าในอาคารของบุคลากร และนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์**. รายงานการวิจัย. คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.

แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1

The Work Motivation of Government Teachers in Ban Tak District Schools under
Tak Primary Educational Service Area Office 1.

อินทอร ดีวังทอง¹ ดร.ศศิรดา พงษ์ไทย²
Inthuon Deewangthong Dr.Sasirada Pangthai

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ 1) เพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 2) เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมแรงจูงใจให้สัมฤทธิ์ของผู้บริหารและครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 1 จำนวน 169 คน ซึ่งใช้ตารางสัดส่วนของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, อ้างอิงใน บุญชม ศรีสะอาด) สำหรับกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย simple random sampling เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92 แล้ววิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ดังนี้ 1) ความก้าวหน้าในตำแหน่ง 2) เงินเดือนและสวัสดิการ 3) ความสำเร็จในการทำงาน 4) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 5) นโยบายและการบริหาร 6) ความรับผิดชอบ 7) การปกครองบังคับบัญชา 8) ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ 9) สภาพสิ่งแวดล้อมในการทำงาน และ 10) การได้รับการยอมรับนับถือ

คำสำคัญ : แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

¹ นักศึกษา สาขาวิชาบริหารการศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น โทร. 0882810433

E-mail: innkiaw@gmail.com

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาบริหารการศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น email: dr.da2555@gmail.com

Abstract

The purposes of this study were: 1) to study about the work motivation for the performance of government teachers in schools of Ban Tak District under the office of Tak Primary Educational Service Area Office 1, and 2) to propose guidelines to encourage the work motivation, and the achievement of government teachers and school executive officers.

The research sample consisted of 169 teachers, and school executive offices in schools of Ban Tak District under the office of Tak Primary Educational Service Area Office 1, obtained by using simple random sampling based on the sample size determination using Krejcie and Morgan 's table. The employed research instrument was the five-level of the rating scale questionnaire. Its reliability was verified by using calculation of the item-objective congruency (IOC) index at 0.92, and was analyzed data by using percentage, average, and standard deviation based on the computer program (SPSS).

The research finding was as follows: the work motivation for the performance of government teachers and school executive offices in schools of Ban Tak District under the office of Tak Primary Educational Service Area Office 1 was at a high level. The sequences of the work motivation topic for the performance of government teachers and school executive offices from the highest level to the lowest level were the following: 1.) the work advancement, 2) The salary and welfare 3.) The work achievement, 4) The work interpersonal relationship, 5.) The work policy and management ,6). The work responsibility, 7). The work regulation, 8.) The work performance 9.) The work environment , and 10.) The respect in working.

Keyword: Work Motivation

บทนำ

การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 – 2561) รัฐบาลจะมุ่งมั่นให้คนไทย ได้เรียนรู้ตลอดชีวิต อย่างมีคุณภาพ โดยมีเป้าหมายหลักสามประการ คือ พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทย เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารและการจัดการศึกษาใหม่ ซึ่งการศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยให้บุคคลได้พัฒนาตนเองได้อย่างมีคุณภาพพร้อมที่จะทำประโยชน์ให้แก่สังคมตามบทบาทและหน้าที่ของตน โรงเรียนเป็นองค์การหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา ที่มีผู้บริหาร คอยกำกับดูแลให้คุณภาพการเรียนการสอนและการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียนเป็นไปด้วยความเรียบร้อยตามเป้าหมายที่วางไว้

ในการบริหารงานของหน่วยงาน องค์กรและสถาบันต่างๆ ทั้งของภาครัฐและเอกชนทรัพยากรบุคคลในหน่วยงานนับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญมากองค์ประกอบหนึ่งที่จะส่งผลให้หน่วยงานนั้นประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน ทรัพยากรในองค์กรซึ่งประกอบด้วย คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ อาคาร สถานที่และเทคโนโลยีที่มีบทบาทที่สำคัญยิ่ง อย่างไรก็ตาม คนยังเป็นปัจจัยระดับแนวหน้าที่จะนำความสำเร็จมาสู่องค์กรทุกองค์กร (พะยอม วงศ์สารศรี. 2551:2) ดังนั้น ในองค์กรทุกประเภท หน่วยงานทุกระดับ ผู้บริหารต่างตระหนักดีว่าความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์กรที่เกิดขึ้นนั้น คนเป็นปัจจัยหลัก ผู้ปฏิบัติงานทุกคน และทุกระดับต่างก็เป็นทรัพยากรที่สูงค่ายิ่งขององค์กร เพราะคนเป็นผู้ใช้ ดูแล ควบคุม รักษา สร้างเสริมสถานภาพทางกายและทางเศรษฐกิจขององค์กร

การจูงใจ เป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อผู้บริหารเสมอ หากผู้บริหารมีความสามารถจูงใจให้ผู้มีความรู้ความสามารถร่วมปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ มีความรับผิดชอบและมีประสิทธิภาพในการทำงาน ย่อมสร้างสรรค์งานอย่างมีประสิทธิภาพได้ตามเป้าประสงค์นำความเจริญก้าวหน้ามาสู่องค์กรหรือหน่วยงาน นอกจากนี้การจูงใจทำให้เกิดความพยายามในการปฏิบัติงาน จึงน่าจะเป็นหลักการบริหารที่วิธีหนึ่ง ซึ่งผู้บริหารจำเป็นต้องแสวงหาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแรงผลักดันต่างๆ ที่เป็นปัจจัยจูงใจที่มีอิทธิพลต่อความต้องการในการปฏิบัติงานของบุคลากร ทั้งนี้เพื่อสามารถเลือกที่จะนำมาใช้อย่างเหมาะสมและถูกต้องกับและเหตุการณ์หรือเวลาที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน เพื่อความสำเร็จในเป้าหมายขององค์กร

จากสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ให้ความสำคัญของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ผู้ศึกษาค้นคว้าจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงแรงจูงใจของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ซึ่งการศึกษาครั้งนี้จะใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศที่มีประสิทธิผลต่อการพัฒนาการบริหารงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานตามของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1
2. เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่ใฝ่สัมฤทธิ์ของผู้บริหารและครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 1

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจ

ทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน เฮอร์ซเบิร์ก (สุพานี สฤษฏ์วานิช. 2552: 157; อ้างอิงจาก McShane: & Glinow.2002: 597) ได้ศึกษาข้อมูลเหตุในการสร้างแรงจูงใจในการทำงาน แนวคิดทฤษฎีเชื่อว่า ผู้ปฏิบัติงานจะปฏิบัติงานได้ผลดีมีประสิทธิภาพย่อมขึ้นอยู่กับแรงจูงใจ ซึ่งจะเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติงาน มีความกระตือรือร้นในการทำงานมากขึ้น ผลผลิตของงานสูงขึ้น ทฤษฎีนี้ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่ช่วยทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงานมี 2 องค์ประกอบ คือทฤษฎีปัจจัยกระตุ้น และปัจจัยค้ำจุน

ปัจจัยกระตุ้น (Motivational Factors) เป็นปัจจัยที่ทำให้บุคคลเกิดแรงจูงใจในการทำงาน เกิดความชอบ และรักงาน ปัจจัยนี้เกี่ยวข้องกับงานโดยตรง เป็นตัวการสร้างแรงจูงใจให้บุคคลในองค์การปฏิบัติงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งมีอยู่ 5 ประการ คือ

1. ความสำเร็จในการทำงานของบุคคล (Achievement) หมายถึง การที่บุคคลสามารถทำงานได้เสร็จสิ้น และประสบความสำเร็จอย่างดี เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาต่าง ๆ การรู้จักป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้น เมื่อผลงานสำเร็จจะเกิดความรู้สึกพอใจและปลาบปลื้มในผลสำเร็จของงานนั้น ๆ อย่างยิ่ง

2. การได้รับการยอมรับนับถือ (Recognition) หมายถึง การได้รับการยอมรับนับถือไม่ว่าจากผู้บังคับบัญชา จากเพื่อน จากผู้มาขอรับคำปรึกษาหรือ จากบุคคลในหน่วยงาน การยอมรับนี้อาจอยู่ในรูปของการยกย่องชมเชย แสดงความยินดี การให้กำลังใจ หรือการแสดงออกอื่นใดที่ส่งให้ถึงความยอมรับในความสามารถ เมื่อได้ทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นผลสำเร็จ การยอมรับนับถือจะแฝงอยู่กับความสำเร็จของงานด้วย

3. ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ (The Work Itself) หมายถึง งานที่น่าสนใจ งานที่ต้องอาศัยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทำให้อย่างต้องลงมือทำ หรือเป็นงานที่มีลักษณะสามารถกระทำได้ตั้งแต่ต้นจนจบโดยลำพังเพียงคนเดียว

4. ความรับผิดชอบ (Responsibility) หมายถึง ความพึงพอใจที่เกิดขึ้นจากการได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานใหม่ ๆ และมีอำนาจในการรับผิดชอบอย่างเต็มที่ ไม่มีการตรวจสอบหรือควบคุมอย่างใกล้ชิด

5. ความก้าวหน้า (Advancement) หมายถึง ได้รับการเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้นของบุคคลในองค์การ การมีโอกาสได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม หรือได้รับการฝึกฝนอบรม

ปัจจัยค้ำจุน (Hygiene Factors) หมายถึง ปัจจัยที่จะค้ำจุนให้แรงจูงใจในการทำงานของบุคคลมีอยู่ตลอดเวลา ถ้าไม่มี หรือมีในลักษณะที่ไม่สอดคล้องกับบุคคลในองค์การ จะนำไปสู่ความไม่ชอบงาน ปัจจุบันค้ำจุนมี 11 ประการดังนี้

1. เงินเดือน (Salary) หมายถึง เงินเดือนและการเลื่อนขั้นเงินเดือนในหน่วยงานเป็นที่พอใจของบุคลากรที่ทำงาน

2. โอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้าในอนาคต (Possibility of Growth) ซึ่งนอกจากหมายถึง การที่บุคคลได้รับการแต่งตั้ง เลื่อนตำแหน่งภายในหน่วยงานแล้ว ยังหมายรวมถึงสถานการณ์ที่บุคคลสามารถได้รับความก้าวหน้าในทักษะ (Skill) วิชาชีพ

3. ความสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชา (Relationship with junior) หมายถึง การติดต่อสื่อสารทั้งทางกริยาและวาจาที่แสดงถึงความสัมพันธ์อันดีกับผู้ใต้บังคับบัญชา

4. สถานภาพทางอาชีพ (Status) หมายถึง อาชีพนั้นเป็นที่ยอมรับนับถือของสังคม มีเกียรติและศักดิ์ศรี

5. ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา (Relations with superior) หมายถึง การติดต่อไม่ว่าจะเป็นกิริยาหรือวาจาที่แสดงถึงความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในลักษณะผู้ใต้บังคับบัญชาให้ความเคารพผู้บังคับบัญชา

6. ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน (Relationship with Peers) หมายถึง ความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลกับเพื่อนร่วมงานในองค์กร

7. นโยบายและการบริหาร (Company policy and administration) หมายถึงการจัดการ การบริหารงานขององค์กร การติดต่อสื่อสารภายในองค์กร โดยการกำหนดบทบาท อำนาจหน้าที่ และกำหนดนโยบายเด่นชัด เพื่อให้บุคคลดำเนินงานได้ถูกต้อง

8. สภาพการทำงาน (Working conditions) ได้แก่ สภาพทางกายภาพของงาน เช่นแสง เสียง อากาศ ชั่วโมงการทำงาน รวมทั้งลักษณะสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ เช่นอุปกรณ์หรือเครื่องมือต่าง ๆ

9.ความเป็นอยู่ส่วนตัว (Personal Life) หมายถึง ความรู้สึกที่ดีหรือไม่ดี อันเป็นผลที่ได้รับจากหน่วยงานในหน้าที่ของเขา เช่น การที่บุคคลต้องถูกย้ายไปทำงานในที่แห่งใหม่ซึ่งห่างไกลจากครอบครัว ทำให้เขาไม่มีความสุขและไม่พอใจในงานที่แห่งใหม่

10. ความมั่นคงในการทำงาน (Security) หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อความมั่นคงในการทำงาน ความยั่งยืนของอาชีพ ความสามารถของผู้บังคับบัญชาในการดำเนินงาน หรือความยุติธรรมในการบริหาร

11.วิธีการปกครองบังคับบัญชา (Supervision) หมายถึงความรู้ความสามารถของผู้บังคับบัญชาในการบริหารงาน ความยุติธรรมในการบริหารงาน ความเต็มใจของผู้บังคับบัญชาในการนิเทศงานแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา

ปัจจัยห้าอย่างไม่ใช่สิ่งจูงใจที่ทำให้ผลผลิตมากขึ้น แต่จะเป็นข้อกำหนดเบื้องต้นเพื่อป้องกันไม่ให้คนไม่พอใจในงานที่ทำอยู่ การค้นพบที่สำคัญจากการศึกษาของเฮิร์ชเชอร์ก ถ้ามีปัจจัยห้าอย่างไม่ได้หมายความว่าคนจะมีแรงจูงใจในงานที่ทำ ส่วนปัจจัยจูงใจเป็นปัจจัยกระตุ้นหรือจูงใจคนให้เกิดความพึงพอใจในงานที่ทำเท่านั้น ดังนั้น ข้อสมมุติฐานที่สำคัญของเฮิร์ชเชอร์ก ก็คือ ความพึงพอใจในงานที่ทำจะเป็นสิ่งจูงใจในการปฏิบัติงาน

สรุปผลการศึกษาถึงแรงจูงใจในการทำงานของคนคนงาน เฮิร์ชเชอร์ก พบว่าเมื่อคนงานได้รับแรงจูงใจในการทำงาน รักงานแล้ว สามารถที่จะทำงานให้ได้ประสิทธิภาพสูงต่อเมื่อได้รับการตอบสนองต่อความต้องการในปัจจัยกระตุ้นและปัจจัยห้าอย่างไม่พอปัจจัยกระตุ้นเป็นปัจจัยที่เกิดจากตัวงานเอง เมื่อคนงานได้รับความสำเร็จในการทำงานหรือได้รับความก้าวหน้าในหน้าที่การงานก็มีความสุขจากการทำงาน ส่วนปัจจัยห้าอย่างไม่เป็นปัจจัยที่ป้องกันไม่ให้คนงานกังวล หรือไม่พอใจในการทำงานเช่น ได้รับเงินเดือนไม่พอใช้ขาดความมั่นใจในการทำงาน หรือไม่พอใจในนโยบายการบริหารของหน่วยงาน จะส่งผลกระทบต่อการทำงาน อาจทำให้การทำงานประสบความล้มเหลวได้

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 30 คน และ ครู จำนวน 279 คน รวมทั้งสิ้น 309 คน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตากสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาตาก เขต 1

กลุ่มตัวอย่าง สำหรับการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาตาก เขต 1 จำนวน 169 คน ซึ่งใช้ตารางสัดส่วนของเครจซี่และมอร์แกน

(Krejcie and Morgan, 1970, อ้างอิงใน บุญชม ศรีสะอาด) สำหรับกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย simple random sampling

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าได้สร้างเครื่องมือขึ้นเอง โดยอาศัยองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในปฏิบัติงาน 10 ด้าน ตามแนวคิดทฤษฎี เฮิร์ชเบิร์ก (Herzberg) และอาศัยเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จึงแบ่งเป็นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสำรวจรายการ (check – list) เป็นข้อมูลส่วนตัวของผู้บริหารและครู

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ภายใต้องค์ประกอบที่ศึกษาความแรงจูงใจ 10 ด้าน คือ 1. ความสำเร็จในการทำงาน 2. การได้รับความยอมรับนับถือ 3. ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ 4. ความรับผิดชอบ 5. ความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน 6. การปกครองบังคับบัญชา 7. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 8. สภาพสิ่งแวดล้อมการทำงาน 9. เงินเดือนและสวัสดิการ และ 10. นโยบายและการบริหาร

การสร้างเครื่องมือและการทดสอบเครื่องมือ

ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

2. กำหนดขอบข่ายในการสร้างเครื่องมือให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวิจัยเรื่องแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารและครูในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ตามทฤษฎีสองปัจจัย (Two Factor) ของเฮิร์ชเบิร์ก (Herzberg) ใน 10 ด้าน คือ 1. ความสำเร็จในการทำงาน 2. การได้รับความยอมรับนับถือ 3. ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ 4. ความรับผิดชอบ 5. ความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน 6. การปกครองบังคับบัญชา 7. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 8. สภาพสิ่งแวดล้อมการทำงาน 9. เงินเดือนและสวัสดิการ และ 10. นโยบายและการบริหาร

3. สร้างแบบสอบถาม ให้ครอบคลุมแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารและครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ตามทฤษฎีสองปัจจัย (Two Factor) ของเฮิร์ชเบิร์ก (Herzberg) ใน 10 ด้าน

4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญเพื่อขอคำแนะนำในการสร้างแบบสอบถาม พร้อมทั้งตรวจแก้ไขเนื้อหาการใช้สำนวนภาษา ตลอดจนพิจารณาความเหมาะสมทั่วไปของแบบสอบถาม

5. หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของข้อคำถามตามแบบของครอนบาค (Cronbach) โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารและครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 1 จำนวน 30 คน

7. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีการคำนวณสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92

8. ปรับปรุงแก้ไขและจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจาก วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น เพื่อความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก
2. ผู้วิจัยประสานงานและขอความร่วมมือจากผู้ผู้อำนวยการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก เพื่อดำเนินการแจ้งให้คณะครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทราบและขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม
3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามสถานศึกษาต่าง ๆ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง
4. ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์และสรุปผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป แล้วนำเสนอในรูปตารางและบรรยายสรุป ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของครูผู้ตอบแบบสอบถามโดยการแจกแจงความถี่ วิเคราะห์โดยวิธีการหาค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลเกี่ยวกับระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารและครูในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาตาก เขต 1 วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{x}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) โดยนำค่าเฉลี่ยมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด (บุญชม ศรีสะอาด ,2535, หน้า100)

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ ดังนี้

1. ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 1 ตามรายด้าน พบว่า
 - 1.1 ด้านความสำเร็จในการทำงานของข้าราชการครูในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 1 มีแรงจูงใจในระดับมาก
 - 1.2 ด้านการได้รับการยอมรับนับถือของข้าราชการครูในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 1 มีแรงจูงใจในระดับมาก
 - 1.3 ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติของข้าราชการครูในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 1 มีแรงจูงใจในระดับมาก
 - 1.4 ด้านความรับผิดชอบของข้าราชการครูในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 1 มีแรงจูงใจในระดับมาก
 - 1.5 ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งของข้าราชการครูในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 1 มีแรงจูงใจในระดับมาก

1.6 ด้านการปกครองบังคับบัญชาของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 1 มีแรงจูงใจในระดับมาก

1.7 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 1 มีแรงจูงใจในระดับมาก

1.8 ด้านสภาพสิ่งแวดล้อมในการทำงานของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 1 มีแรงจูงใจในระดับมาก

1.9 ด้านเงินเดือนและสวัสดิการข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 1 มีแรงจูงใจในระดับมาก

1.10 ด้านนโยบายและการบริหารของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 1 มีแรงจูงใจในระดับมาก

อภิปรายผล

จากการศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 1 มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก อำเภอ บ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ตามรายด้าน พบว่า

1.1 ด้านความสำเร็จในการทำงาน ข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 1 มีแรงจูงใจในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการ ปฏิบัติงานทุกคนได้รับงานที่ตรงตามความถนัดและตรงตามความสามารถ ได้รับการสนับสนุนส่งเสริมให้ทำงานใน หน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของจิตติมา วัตตุม (2542) ได้วิจัยเรื่อง เหตุจูงใจใน การปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนสายสามัญในกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นครูโรงเรียนเอกชนใน กรุงเทพมหานคร สรุปได้ว่า ครูโรงเรียนเอกชน มีเหตุจูงใจในการปฏิบัติงาน โดยมีแรงจูงใจด้านความสำเร็จในการ ปฏิบัติงาน มากที่สุด

1.2 ด้านการได้รับความยอมรับนับถือ ปรากฏว่า ระดับแรงจูงใจของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทุกคนมีความรับผิดชอบในหน้าที่การงานมีมนุษยสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานและบุคคลทั่วไปเป็น อย่างดี นอกจากนี้ในปัจจุบันผู้บริหารและครูมักจะพยายามศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถ ของตนเองอยู่ตลอดเวลา จนเป็นที่ยอมรับของเพื่อนร่วมงานและได้รับความไว้วางใจจากผู้บังคับบัญชาอีกด้วย นอกจากนี้ผู้บริหารระดับสูงยังยอมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ของครูในการทำงานจึงส่งผลให้ ระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชลิล ปาลเดชพงศ์ (2548) ได้วิจัยเรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในกลุ่มโรงเรียนเลิศหล้า กรุงเทพมหานคร ประชากรในการวิจัยคือ ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรในกลุ่มโรงเรียนเลิศหล้า มีระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน 14 ด้าน โดยเรียงลำดับจาก มากไปหาน้อย ดังนี้ แรงจูงใจในระดับมาก จำนวน 10 ด้านได้แก่ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความสำเร็จในการ ปฏิบัติงาน ด้านความสัมพันธ์กับหน่วยงาน ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติงาน ด้าน การได้รับการยอมรับ ด้านสถานภาพหน่วยงาน ด้านภาวะเงื่อนไขในการปฏิบัติงาน ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่

การงาน ด้านความสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชา และแรงจูงใจในระดับปานกลาง จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านนโยบาย และการบริหาร ด้านความรู้สึกรับผิดชอบในหน้าที่การงาน ด้านชีวิตส่วนตัว และด้านเงินเดือน

1.3 ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ปรากฏว่า ระดับแรงจูงใจของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะลักษณะของงานที่ทุกคนได้ปฏิบัติเป็นงานที่ตรงกับความรู้ ความสามารถ และความถนัด ได้รับทราบขอบเขตของงานที่จะปฏิบัติอย่างชัดเจน รวมทั้งได้รับงานในปริมาณที่เหมาะสม จึงทำให้ระดับความพึงพอใจในด้านนี้อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของแสงเดือน สว่างวงศ์ (2549) ได้ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเสนานิคม สำนักงานเขตจตุจักร สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าครูโรงเรียนเสนานิคม มีระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ แรงจูงใจอยู่ในระดับมาก จำนวน 13 ด้าน ได้แก่ ด้านสถานะอาชีพ ด้านความรู้สึกรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน ด้านความสำเร็จในการปฏิบัติงานของบุคคล ด้านวิธีการปกครองบังคับบัญชา ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ด้านลักษณะงาน ด้านความรับผิดชอบ ด้านความก้าวหน้า ด้านความเป็นอยู่ส่วนตัว ด้านการยอมรับนับถือ ด้านสภาพการปฏิบัติงาน ด้านนโยบายและการบริหารงาน

1.4 ด้านความรับผิดชอบ ปรากฏว่า ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ จิตติมา วัตตุม (2542) ได้วิจัยเรื่อง เหตุจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชน สายสามัญในกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูโรงเรียนเอกชน มีเหตุจูงใจในการปฏิบัติงานเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านความสำเร็จในการปฏิบัติงาน รองลงมาด้านการบังคับบัญชาของผู้บริหาร ด้านสภาพการปฏิบัติงาน ด้านความรับผิดชอบ ด้านนโยบายและการบริหารงานโรงเรียน และด้านการยอมรับนับถือ

1.5 ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน ปรากฏว่า ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในปัจจุบันต้นสังกัดได้เปิดโอกาสให้ผู้บริหารและครูได้มีโอกาสในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น มีการสนับสนุนให้เข้ารับการอบรม ศึกษาดูงานในสถานที่ต่าง ๆ มากขึ้น รวมทั้งได้รับการส่งเสริมให้มีโอกาสเจริญก้าวหน้าในงานที่ทำอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชลิล ปาลเดชพงศ์ (2548) ได้วิจัยเรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในกลุ่มโรงเรียนเลิศหล้า กรุงเทพมหานคร พบว่า บุคลากรในกลุ่มโรงเรียนเลิศหล้า มีระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน 14 ด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ แรงจูงใจในระดับมาก จำนวน 10 ด้าน ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ด้านความสัมพันธ์กับหน่วยงาน ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติงาน ด้านการได้รับการยอมรับ ด้านสถานภาพหน่วยงาน ด้านภาวะเงื่อนไขในการปฏิบัติงาน ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ด้านความสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชา

1.6 ด้านการปกครองบังคับบัญชา ปรากฏว่า ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทั้งผู้บริหารและครูได้รับคำแนะนำในการปฏิบัติงานต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการวางแผนการ หรือโครงการต่าง ๆ ในการทำงาน มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ทั้งในที่ประชุม และเป็นส่วนตัว รวมทั้งผู้บังคับบัญชามีความเป็นกันเอง มีความยุติธรรม ไม่ลำเอียง ส่งผลให้ครูมีแรงจูงใจในการบังคับบัญชาของผู้บริหาร จึงทำให้แรงจูงใจในด้านนี้อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เฮิร์ชเบอร์เกอร์

(สุพานี สฤกษ์วานิช. 2552: 157; อ้างอิงจาก McShane: & Glinow.2002: 597) ได้ศึกษาข้อมูลเหตุในการสร้างแรงจูงใจในการทำงาน พบว่า ความสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชา (Relationship with junior) หมายถึง การติดต่อสื่อสารทั้งทางกริยาและวาจาที่แสดงถึงความสัมพันธ์อันดีกับผู้ใต้บังคับบัญชา และวิธีการปกครองบังคับบัญชา (Supervision) หมายถึงความรู้ความสามารถของผู้บังคับบัญชาในการบริหารงาน ความยุติธรรมในการบริหารงาน ความเต็มใจของผู้บังคับบัญชาในการนิเทศงานแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา

1.7 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ปรากฏว่า ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีความรู้สึกภายในหน่วยงานของตนเอง บุคลากรและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้ความร่วมมือในการทำงาน มีการพบปะสังสรรค์กันตามโอกาสและเนื่องในวันสำคัญต่าง ๆ นอกจากนี้ผู้บริหารยังได้พบปะ พูดคุยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ส่งผลให้เกิดความรู้สึกเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน และเกิดความสามัคคีกันภายในหน่วยงาน จึงส่งผลให้ระดับแรงจูงใจอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เฮิร์ชเชอร์เบิร์ก (สุพานี สฤกษ์วานิช. 2552: 157; อ้างอิงจาก McShane: & Glinow.2002: 597) พบว่า ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา (Relations with superior) หมายถึง การติดต่อไม่ว่าจะเป็นกริยาหรือวาจาที่แสดงถึงความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในลักษณะผู้ใต้บังคับบัญชาให้ความเคารพผู้บังคับบัญชาและความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน (Relationship with Peers) หมายถึง ความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลกับเพื่อนร่วมงานในองค์การ

1.8 ด้านสภาพสิ่งแวดล้อมในการทำงาน ปรากฏว่า ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนมีการจัดบริเวณสะดวกสบาย น่าอยู่ เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน มีวัสดุอุปกรณ์เพียงพอ เอื้อต่อการทำงาน มีอาคารสถานที่เพียงพอกับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน และมีสภาพแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะ สะดวกในการปฏิบัติงานต่าง ๆ ของโรงเรียน จึงทำให้ระดับแรงจูงใจอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประเทืองทิพย์ ไกรวิวัฒน์ (2539,บทคัดย่อ)ได้ศึกษาสภาพการทำงานและแรงจูงใจในการทำงานของบุคลากรในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีพบว่า ในภาพรวมบุคลากรสายวิชาการมีความพึงพอใจในระดับมาก แต่เมื่อนำมาจัดลำดับแรงจูงใจในแต่ละด้านแล้วบุคลากรมีแรงจูงใจมากที่สุดโดยเรียงตามลำดับจากมากที่สุด คือ ลักษณะงานที่ทำ สภาพแวดล้อมในการทำงาน การบริหารงานของผู้บังคับบัญชาขั้นต้น ค่าจ้างและสวัสดิการ ความมั่นคงและความก้าวหน้าในการทำงาน สำหรับบุคลากรสายปฏิบัติการวิชาชีพและบริหารทั่วไป ในภาพรวมพบว่า บุคลากรมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากแต่เมื่อนำมาจัดลำดับพบว่า มีแรงจูงใจมากที่สุดโดยเรียงตามลำดับจากมากที่สุด ดังนี้ สภาพแวดล้อมในการทำงาน ลักษณะงานที่ทำการบริหารงานของผู้บังคับบัญชาขั้นต้น ค่าจ้างและสวัสดิการ ความมั่นคงและความก้าวหน้าในการทำงาน

1.9 ด้านเงินเดือนและสวัสดิการ ปรากฏว่า ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพเศรษฐกิจโดยทั่วไปที่ย่ำแย่ และค่าครองชีพในปัจจุบันที่มีค่าใช้จ่ายสูงขึ้นเรื่อย ๆ รายจ่ายมากกว่ารายรับ ต้องเป็นหนี้เป็นสิน แต่ผู้บริหารและครูก็ยังมองว่าเงินเดือนที่ได้รับยังไม่มีเหมาะสมกับค่าครองชีพและสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน ถึงแม้รัฐบาลจะพยายามปรับเงินเดือนข้าราชการให้สูงขึ้นก็ตาม แต่ก็ยังไม่มีความเหมาะสมกับราคาสินค้าต่าง ๆ ที่สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เฮิร์ชเชอร์เบิร์ก (Herzberg, 1959,

p.113 – 115) ได้ทำการศึกษา พบปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการทำงานจัดเป็นองค์ประกอบที่เป็นสิ่งแวดล้อมซึ่งอาจไม่ก่อให้เกิดแรงจูงใจในงานได้ ปัจจัยนี้ทำหน้าที่คำจูงไม่ให้เกิดทอดถอย ไม่อยากทำงาน เรียกว่า ปัจจัยคำจูง มี 5 ประการ ดังนี้ เงินเดือนและผลประโยชน์เกื้อกูล นโยบายและการบริหาร ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา สภาพแวดล้อมของการทำงาน และวิธีการปกครองบังคับบัญชา จึงน่าจะเป็นประโยชน์ ถ้าผู้บริหารโรงเรียนให้การสนับสนุนและให้ความสำคัญกับครูที่มีระดับเงินเดือนต่ำ ได้รับการส่งเสริมก่อนครูที่มีระดับเงินเดือนสูงเพื่อยกระดับแรงจูงใจ โดยเฉพาะการมอบหมายงานให้ปฏิบัติที่เหมาะสม ที่ท้าทายความสามารถ ให้การยอมรับนับถือ ยกย่องชมเชยในผลงานที่สำเร็จ สนับสนุนให้ได้รับการเข้าศึกษาอบรมเพื่อความก้าวหน้าในตำแหน่ง

1.10 ด้านนโยบายและการบริหาร ปรากฏว่า ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนโยบายของหน่วยงานมีความชัดเจน รัดกุม บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของหน่วยงาน หรือได้นำเสนอโครงการต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเสนาะ ตีเอวาร์ (2553:56) ซึ่งได้กล่าวว่า องค์ประกอบของความสำเร็จในการทำงานขึ้นใดขึ้นหนึ่งอาจจำแนกได้เป็นความสำเร็จในงานด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. การวางแผน ในการที่จะทำงานอย่างมีระบบ มีลำดับขั้นตอน
2. การจัดงบประมาณ ที่ใช้สนับสนุนในการปฏิบัติงานจนบรรลุเป้าหมาย
3. คน การใช้คนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด (เกิดการทุ่มเททั้งร่างกาย และแรงใจ)
4. ความชัดเจนในการสร้างความเข้าใจตรงกันในเรื่องของวิสัยทัศน์ (Vision) เป้าหมาย (Goal) ในกลุ่มผู้ร่วมงาน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก พอสรุปเป็นข้อเสนอแนะที่น่าเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการในโรงเรียนต่อไป ดังนี้

1. ควรยกระดับแรงจูงใจของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก ในด้านต่าง ๆ ให้มีความเหมาะสม
2. ผู้บังคับบัญชาทุกระดับชั้นควรให้ความสำคัญกับการยกระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแก่บุคลากรในโรงเรียนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป
3. ควรเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายในด้านการบริหารบุคลากรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูและผู้บริหารในแต่ละสังกัด
2. ควรศึกษาสาเหตุที่เป็นปัญหาที่ทำให้แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูอยู่ในอันดับต่ำ โดยเฉพาะองค์ประกอบสภาพสิ่งแวดล้อมในการทำงานและการได้รับการยอมรับนับถือ

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่องนี้ ได้รับความกรุณาจาก อาจารย์ ดร.ศศิธดา แพ่งไทย อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขให้คำแนะนำ จนวิจัยเล่มนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณคณาจารย์ในสาขาวิชา การบริหารการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่กรุณาช่วยพิจารณาและให้คำแนะนำเกี่ยวกับเนื้อหาและรูปแบบของแบบสอบถาม รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการเขียนรายงานผลการวิจัย ตลอดจนผู้ให้ข้อมูลทุกท่านที่เสียสละเวลาในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างมากต่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนช่วยให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงได้ หวังว่างานวิจัยเล่มนี้ คงจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปเป็นแนวทางในการบริหารงานวิชาการต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- บุญชม ศรีสะอาด. (2538). **วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พยอม วงศ์สารศรี. (2551). **องค์การและการจัดองค์การ**. กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- สุพานี สฤษฏ์วานิช. (2552). **พฤติกรรมองค์การสมัยใหม่:แนวคิดและทฤษฎี** (พิมพ์ครั้งที่7).กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เสนาะ ตีเยาว์. 2553. **การบริหารบุคคล**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Herzberg, F., B. Mausner and B. Snyderman. (1959). **The motivation to work**. New York: John Wiley and Sons.

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับชุดกิจกรรม เพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

The development of learning cippa with collection activities. To strengthen the
academic achievement and scientific process skills.

ศิริพร เรืองสมบัติ¹
Siripron Raungsombut

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เพื่อพัฒนาทักษะและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ 2) เพื่อสร้างและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา เพื่อพัฒนาทักษะและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ 3) เพื่อใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา เพื่อพัฒนาทักษะและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ 4) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน 5) เพื่อประเมินแผนการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา และ ประเมินความพึงพอใจต่อการใช้แผนการเรียนรู้แบบซิปปา เพื่อพัฒนาทักษะและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยในครั้งนี้คือ ครูวิทยาศาสตร์ และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษามหาสารคามเขต 2 จำนวน 64 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องไฟฟ้า 2) แผนการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องไฟฟ้า 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจำนวน 30 ข้อ 4) แบบประเมินความพึงพอใจจำนวน 20 ข้อ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแบบทดสอบทีแบบกลุ่มไม่อิสระ ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ไฟฟ้า ในเรื่องการคิดคำนวณ และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

2. กิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่ใช้แก้ปัญหา คือ การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ CIPPA MODEL ได้แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องไฟฟ้า ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 6 แผน

3. แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องไฟฟ้ามีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 82.31/84.03 โดยนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

4. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องไฟฟ้าอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.76$, S.D. = 0.43)

ความสำคัญ : การเรียนแบบซิปปา

¹ ศิริพร เรืองสมบัติ สาขาวิจัยประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม E-mail Sasipimb@gmail.com
โทร 088-0268079

Abstract

The purpose of this study was to 1) to study the problem and approaches to management. Teaching and learning science. In order to develop skills and achievement of Science 2) to create and develop plans to learn zip spa. In order to develop skills and achievement of Science 3) to use a cippa lesson plans. To develop the skills and scientific achievement 4) to compare the achievement before and after learning 5) to evaluate the management plan, learn a cippa and to evaluate the satisfaction with the learning plan zip spa. In order to develop skills and achievement in science. The sample of this study is a science teacher and student grade 6 under the office of Maha Sarakham District Primary 2 number 64 people. The interview, problems and development of the science of electricity 2) plan of learning science. The electrical 3) achievement tests were 30 items 4) satisfaction evaluation of 20 items. Statistical percentage, mean, standard deviation, and ทดสอบที were not independent.

It was found that

1. Students 6 have problems learning achievement on electricity in the story. Computation and application in daily life.
2. Science learning activity through using is a management model to learn. A CIPPA MODEL plan the learning activities of the Science Ed Electrical Grade 6 Number 6 plan.
3. plan of learning activities in science. The electrical efficiency (E1 / E2). As 82.31 / 84.03 by student achievement. Higher than pretest levels were 0.01.
4. grade 6 satisfaction on science learning activity The electricity at the highest level (= 4.76, the S.D. = 0.43).

Keyword : Cippa Model

บทนำ

สังคมไทยในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์มีความสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติเป็นอย่างมากในด้านคุณภาพชีวิตและสังคม เพราะวิทยาศาสตร์เกี่ยวข้องกับชีวิตทุกคน ทั้งในการดำรงชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพต่างๆ ดังที่ กรมวิชาการ (2550:1) ระบุไว้สรุปได้ว่า วิทยาศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งทำให้คนได้พัฒนาวิธีคิดทั้งความคิดเป็นเหตุเป็นผล คิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ วิจัย มีทักษะที่สำคัญในการค้นคว้าหาความรู้ มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างมีระบบ สามารถตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลหลากหลาย วิทยาศาสตร์เป็นวัฒนธรรมของโลกสมัยใหม่ซึ่งเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้(Knowledge Based Society) ทุกคนจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้รู้วิทยาศาสตร์ เพื่อที่จะมีความรู้ความเข้าใจโลกธรรมชาติและเทคโนโลยีที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น และนำความรู้ไปใช้อย่างมีเหตุผล สร้างสรรค์ มีคุณธรรม ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ไม่เพียงแต่นำมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี แต่ยังช่วยให้คนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับประโยชน์ การดูแลรักษาตลอดจนการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและยั่งยืน และที่สำคัญอย่างยิ่ง คือความรู้ทางวิทยาศาสตร์ช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาเศรษฐกิจสามารถแข่งขันกับนานาประเทศและดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมโลกได้อย่างมีความสุข

วิจัยและพัฒนาจึงเป็นรูปแบบการวิจัย ที่จะทำให้มีการวิจัยทางการศึกษามากยิ่งขึ้นเพราะการวิจัยและพัฒนา เน้นการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์การศึกษา ที่ใช้ในการจัดการศึกษาได้อย่างกว้างขวาง(ศึกษาธิการ ,กระทรวง 2542) ดังนั้นหากวงการวิจัยทางการศึกษาไทยจะหันมาสนใจการวิจัยและพัฒนามากยิ่งขึ้น ก็จะเป็นการทำให้มีการนำผลการวิจัยทางการศึกษาไปใช้กันอย่างกว้างขวางเด่นชัดมากยิ่งขึ้นในอนาคต การวิจัยและพัฒนา เป็นการวิจัยที่ต้องการค้นคว้าและพัฒนา ทำการทดสอบในสภาพจริง ทำการประเมินในหลายๆรอบจนได้ผลการพัฒนาที่มีคุณภาพ (รุจโรจน์ แก้วอุไร.2545:10) กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์มุ่งหวังให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้กับกระบวนการที่มีทักษะสำคัญในการค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาที่หลากหลาย ทั้งนี้ เพราะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว จึงเป็นผลทำให้คนเรามีนิสัยกระตือรือร้นอยากรู้อยากเห็น ชอบการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่ตลอดเวลา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เพื่อพัฒนาทักษะและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์
2. เพื่อสร้างและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา เพื่อพัฒนาทักษะและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์
3. เพื่อใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา เพื่อพัฒนาทักษะและผลสัมฤทธิ์ทางวิทยาศาสตร์
4. เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อน-หลัง เรียนเรื่องไฟฟ้า
5. เพื่อประเมินแผนการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา และ ประเมินความพึงพอใจต่อการใช้แผนการเรียนรู้แบบซิปปา เพื่อพัฒนาทักษะและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาร่วมกับชุดกิจกรรม เพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรกลุ่มสาระวิชาวิทยาศาสตร์ พุทธศักราช 2551
2. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์
4. กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบชิปปา
5. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์
6. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับความพึงพอใจ
7. เอกสารและงานวิจัยและเกี่ยวข้อง

วิธีดำเนินงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้การสอนแบบชิปปาร่วมกับชุดกิจกรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มตัวเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองหิน อำเภอนาตุ้ม จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 20 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เพื่อพัฒนาทักษะและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ เครื่องมือที่ใช้ คือ หนังสือวิทยาศาสตร์และหนังสือเอกสารและการสร้างแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 การสร้างและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาร่วมกับชุดกิจกรรม เพื่อพัฒนาทักษะและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ซึ่งประกอบไปด้วยมาตรฐานการเรียนรู้สาระสำคัญตัวชี้วัดความสำเร็จ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้กิจกรรมการเรียนรู้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยกิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปปาร่วมกับชุดกิจกรรม

ตอนที่ 3 การใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบชิปปา เพื่อพัฒนาทักษะและผลสัมฤทธิ์ทางวิทยาศาสตร์โดยการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนที่แบบวัดทักษะมีค่าความยาก .47-.70 และอำนาจจำแนก .42 ขึ้นไปและความเชื่อมั่นของผู้ประเมิน .98 และความเชื่อมั่นของแบบวัดทักษะ .86 และหาประสิทธิภาพของแบบวัดทักษะ (E_1/E_2) ของแผนการเรียนรู้แบบชิปปากับชิปปาร่วมกับชุดกิจกรรม และเปรียบเทียบผลการสอบหลังเรียนและก่อนเรียน

ตอนที่ 4 การประเมินความพึงพอใจต่อการใช้แผนการเรียนรู้แบบชิปปา เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์สร้างแบบประเมินความพึงพอใจ แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 25 ข้อ ต้องการจริง 20 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีสอนเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยวิธีการสอนในแผนการเรียนรู้จำนวน 6 แผน 12 ชั่วโมง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สถิติที่ใช้ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC การทดสอบทางสถิติ t-test for Dependent

ผลการวิจัย

พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนตามแผนของชิปาร่วมกับชุดกิจกรรม เรื่อง ไฟฟ้า สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หลังเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แบบชิปาร่วมกับชุดกิจกรรมหลังเรียน ($\bar{x} = 25.00$, S.D. = 1.22) สูงกว่าก่อนเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แบบชิปาร่วมกับชุดกิจกรรม ($\bar{x} = 16.50$, S.D. = 1.60) และจากการคำนวณพบว่า ค่า t ที่คำนวณได้ ($t = 18.280$) มีค่ามากกว่าค่าวิกฤตที่กำหนดไว้ (t จากตารางที่ระดับ $(\alpha = .01, df = 19, t = 2.86)$ กล่าวคือ คะแนนหลังเรียนตามแผนของชิปาร่วมกับชุดกิจกรรม สูงกว่าก่อนเรียนด้วยเรียนตามแผนของชิปาร่วมกับชุดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่า เรียนตามแผนของชิปาร่วมกับชุดกิจกรรม เรื่อง ไฟฟ้า สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทำให้นักเรียนมีความรู้เพิ่มมากขึ้น

สรุปผลการวิจัย

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ไฟฟ้าอยู่ในเกณฑ์ต่ำเนื่องจากนักเรียนมีความสนใจในการเรียนน้อย และมีการเรียนในเรื่องของทฤษฎีมากเกินไป
2. กิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่ใช้แก้ปัญหา คือ การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ CIPPA MODEL ได้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องไฟฟ้า ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 6 แผน ประกอบด้วยเรื่อง วงจรไฟฟ้าอย่างง่าย ตัวนำไฟฟ้าและฉนวนไฟฟ้า การต่อเซลล์ไฟฟ้า การต่อหลอดไฟฟ้าแบบอนุกรมและขนาน และ แม่เหล็กไฟฟ้า
3. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องไฟฟ้ามีประสิทธิภาพ(E_1/E_2) เกณฑ์ 80/80 เท่ากับ 82.31/84.03 โดยนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01
4. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องไฟฟ้า ระหว่าง ก่อนเรียน และ หลังเรียน โดยใช้สถิติทดสอบ t-test = 0.814
5. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องไฟฟ้าอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.76$, S.D. = 0.43)

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

1. การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาร่วมกับชุดกิจกรรม เพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ผู้วิจัยได้ศึกษาปัญหาในการเรียนวิทยาศาสตร์ สามารถนำไปสู่ผลการอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1.1 ความสนใจของเด็กในการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ จากการศึกษาความสนใจของเด็กในการสอนวิทยาศาสตร์ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านได้ให้ความเห็นว่า นักเรียนที่ให้ความสนใจในการเรียน ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการเรียนในส่วนปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี และอีกส่วนหนึ่งก็มาจากความขี้เกียจ ความสนใจ เอาใจใส่นักเรียนในการเรียนการสอนด้วย เพราะครูบางท่านมีความสามารถทางวิทยาศาสตร์ที่แตกต่างกัน ทำให้วิธีการสอนที่แตกต่างกัน และความสนใจของเด็กแตกต่างกันไปอีกด้วย

1.2 แนวทาง/ความต้องการพัฒนาทางด้านวิทยาศาสตร์ จากการศึกษา พบว่า ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านได้ให้ความเห็นตรงกันว่า ครูผู้สอนต้องพัฒนาตนเองก่อน ให้มีความรู้ ความสามารถ และศักยภาพที่มากพอที่จะถ่ายทอดความรู้ไปสู่ผู้อื่นได้ และอีกนัยหนึ่งคือ พยายามพัฒนาผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสได้ปฏิบัติเอง ได้เกิดความรู้ใหม่ขึ้น จากการศึกษาด้วยตนเอง ไม่ใช่ทฤษฎีอย่างเดียว เพราะวิทยาศาสตร์เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันรอบๆตัวเรา และก่อนที่จะนำเข้าสู่บทเรียนในทุกๆครั้ง ควรที่จะทบทวนความรู้เดิมให้นักเรียนก่อน การบอกให้ผู้เรียนทราบจุดประสงค์ การสอนด้วยการใช้คำถามหรือบรรยายเพื่อทบทวนความรู้เดิม แล้วนำไปเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ ให้มีความพร้อมก่อนเรียนต่อไป

1.3 เทคนิคการสอนวิทยาศาสตร์ การเตรียมความพร้อมในการสอน จากการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความเห็นว่า ให้นักเรียนได้ทำการทดลอง นำวัสดุอุปกรณ์ที่หาได้รอบๆตัวมาประยุกต์ใช้เพื่อให้เข้าใจการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่างๆได้ง่าย และให้นักเรียนได้สร้างสรรค์ความคิดเอง ได้มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นได้ทดลองจริง เพื่อให้นักเรียนได้เห็นว่าคุณค่าของวิทยาศาสตร์ว่ามันอยู่รอบๆตัวเรา อยู่ในทุกส่วนของการดำเนินชีวิต

2. ในการสร้างแผนการเรียนรู้แบบชิปปา ทิศนา ขัมมณี (2550 : 114) ได้กล่าวว่า เป็นกระบวนการที่สำคัญโดยมีวัตถุประสงค์ของรูปแบบคือ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เกิด ความรู้ ความเข้าใจอย่างแท้จริงโดยให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยอาศัยความร่วมมือจากกลุ่ม และพัฒนาทักษะกระบวนการต่างๆ ดังนั้น การสร้างบทเรียนโดยใช้แผนการเรียนรู้แบบชิปปาจะต้องมีการวางแผนล่วงหน้าอย่างดีและมีระบบ

แผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ที่สร้างขึ้น ประกอบด้วย มาตรฐานการเรียนรู้ สาระสำคัญ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการสอนและการวัดและประเมินผลซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นมีค่าประเมินความเหมาะสมพบว่า ผู้เชี่ยวชาญได้ทำการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ แบบ CIPPA MODEL มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.68 แสดงว่าแผนการเรียนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดและนำแผนการเรียนมาหา ประสิทธิภาพของแผนการ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.31/84.30 ซึ่งประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 เนื่องจากแผนการเรียนรู้แบบชิปปาร่วมกับชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ มีเนื้อหาสาระที่เข้าใจง่าย ได้ดำเนินการศึกษาวิจัยตามหลักการวิจัยและพัฒนา (Research and Development)

ซึ่งเป็นการพัฒนาอย่างเป็น เนื่องจากการเรียนรู้แบบซิปปานี้ เป็นแผนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถเรียนได้อย่างอิสระซึ่งมีกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน ได้มีการแสดงความคิดเห็นระหว่างในกลุ่ม

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยแผนการเรียนรู้แบบซิปปา เรื่อง ไฟฟ้า สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการเรียนรู้แบบซิปปา มีค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียน ($\bar{x} = 24.15$) สูงกว่าคะแนนก่อนเรียน ($\bar{x} = 16.50$) ค่าความก้าวหน้าเท่ากับ 7.65 และค่า t คำนวณ (18.280) มีค่ามากกว่าค่าวิกฤตที่กำหนดไว้ (ตาราง 2.462) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจากการเรียนรู้แบบซิปปา นี้ได้ผ่านกระบวนการหาประสิทธิภาพหลายขั้นตอนจนมีความเหมาะสม

4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา เรื่องไฟฟ้า จำนวน 20 คน ปรากฏว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา โดยภาพรวม พบว่า ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.76$, S.D. 2.43)

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจาก ดร.พงศ์ธร โพธิ์พูลศักดิ์ ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ดร.พงศกร พิมพะนิิตย์ กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ดร.ปิยะธิดา ปัญญา ประธานกรรมการสอบ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิราศ จันทระจิตร กรรมการสอบที่ให้คำปรึกษาแนะนำ อ่านและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ตลอดจนให้ข้อคิดที่เป็นประโยชน์ และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่งเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ นางสาวสุนทรี ไชยดี นางกาญจนา วิเศษรินทอง นายบุญเกิด วิเศษรินทองนางจำปา สืบสุนทร และนายวิษุฒ์ อัคคี ผู้เชี่ยวชาญที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ให้ข้อคิดเห็นและแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ท่านอาจารย์ ดร.พงศ์ธร โพธิ์พูลศักดิ์ และอาจารย์ ดร.พงศกร พิมพะนิิตย์ที่ให้คำปรึกษาแนะนำ อ่านและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ตลอดจนให้ข้อคิดที่เป็นประโยชน์ และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่งเสมอมา และอาจารย์สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษาทุกท่าน และครอบครัว ขอขอบใจนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองหิน และ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหัวดง ปีการศึกษา 2558 ทุกคน ที่ให้ความร่วมมือในการทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือและการทดลองภาคสนามและแหล่งทุนที่ได้รับจากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ. (2550). เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 คู่มือการจัดการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

กรมวิชาการ. (2549). หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ฉบับปรับปรุง2533. กรุงเทพฯ:

คุรุสภาลาดพร้าว.

เชิดศักดิ์ โฆวาสินทร์. (2550). ผลการใช้ชุดกิจกรรมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์กับการสอนโดยครูเป็นผู้สอน ที่มีต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และความสนใจทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ทิตนา เขมมณี. (2550). การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง CIPPA MODEL.

นุศรา เอี่ยมนวลรัตน์. (2551). ผลของวิธีการเรียนแบบร่วมมือและระดับความสามารถทางคณิตศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุฎิบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียนจากการเรียนโดยใช้แผนการเรียนแบบชิปปาร่วมกับชุดกิจกรรม

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D.	t
ก่อนเรียน	20	30	16.50	1.60	18.280
หลังเรียน	20	30	25.00	1.22	

**มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 1 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนตามแผนของชิปปาร่วมกับชุดกิจกรรม เรื่อง ไฟฟ้า สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หลังเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาร่วมกับชุดกิจกรรมหลังเรียน ($\bar{x}$ = 25.00, S.D. = 1.22) สูงกว่าก่อนเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาร่วมกับชุดกิจกรรม ($\bar{x}$ = 16.50, S.D. = 1.60) และจากการคำนวณพบว่า ค่า t ที่คำนวณได้ (t = 18.280) มีค่ามากกว่าค่าวิกฤตที่กำหนดไว้ (t จากตารางที่ระดับ (α = .01, df = 19, t = 2.86) กล่าวคือ คะแนนหลังเรียนตามแผนของชิปปาร่วมกับชุดกิจกรรม สูงกว่าก่อนเรียนด้วยเรียนตามแผนของชิปปาร่วมกับชุดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่า เรียนตามแผนของชิปปาร่วมกับชุดกิจกรรม เรื่อง ไฟฟ้า สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทำให้นักเรียนมีความรู้เพิ่มมากขึ้น

การนิเทศการศึกษาแนวใหม่ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2
The Study of the New Educational Supervision within Primary School
under Tak Primary Educational Service Area Office 2

ฐิตินันท์ ฉัตรจรัสรัตน์¹
Titimon Chacharunrat

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการนิเทศการศึกษาแนวใหม่ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และเพื่อศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาแนวใหม่ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Study) กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และครูผู้สอน จำนวน 270 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า

1. การนิเทศแนวใหม่ภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยรวมรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณารายด้านที่มีค่าสูงสุดไปหาน้อยที่สุด คือ ด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุง ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการปฏิบัติการนิเทศภายใน ตามลำดับ

2. แนวทางการนิเทศการศึกษาแนวใหม่ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 จำแนกรายด้านดังนี้

2.1 ด้านการวางแผนการนิเทศภายในสถานศึกษา ควรศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาในการดำเนินการนิเทศภายใน สถานศึกษาควรมีการรวบรวมข้อมูลและสารสนเทศที่จำเป็นต้องใช้ในการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียน และควรจัดทำแผนปฏิบัติการนิเทศภายในเป็นรูปเล่ม

2.2 ด้านการปฏิบัติงานนิเทศภายในสถานศึกษา ควรสำรวจความต้องการของครูในการดำเนินการนิเทศภายในด้วยวิธีต่าง ๆ ควรมีการมอบหมายงานให้ผู้รับผิดชอบดำเนินการตามแผนโครงการและปฏิทินที่กำหนด และควรมีการดำเนินการนิเทศบุคลากรได้อย่างทั่วถึง

2.3 ด้านการประเมินผลการนิเทศภายในสถานศึกษา มีการแต่งตั้งคณะทำงานประเมินผลการนิเทศภายในโดยมีผู้รับผิดชอบงานที่ชัดเจน สถานศึกษาควรมีการสร้างและใช้เครื่องมือประเมินได้อย่างเหมาะสมกับวัตถุประสงค์

2.4 ด้านการนำผลการประเมินการนิเทศภายในสถานศึกษามาปรับปรุงแก้ไข ควรมีการประชุมคณะผู้นิเทศเพื่อทบทวนผลการปฏิบัติงานและผลการนิเทศ ตามขั้นตอนอย่างสม่ำเสมอ ควรนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการนิเทศภายใน มาปรับปรุงพัฒนาแผนการนิเทศภายในเพื่อใช้ในการศึกษาต่อไป

¹ อาจารย์ประจำ คณะมนุษยศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น Tel 083-3479898 E-Mail : wat.titimon@gmail.com

Abstract

The purposes of the research seemed to study the New Educational Supervision within Primary School and to study the guideline of the New Educational Supervision within Primary School under Tak Primary Educational Service Area Office 2. By Survey Study. The participants and the data source of the research were 90 administrators and 180 teachers, The instrument used in the research was questionnaires. The collected data were analyzed by frequency, percentages, arithmetic means, and standard deviation. The structured interview form seemed to be analyzed by content analysis.

The findings of the research indicated that;

1. The Study of the New Educational Supervision within Primary School under Tak Primary Educational Service Area Office 2 seemed to be at the high level. When each side was considered that had arithmetic means with descending order, it was found that all of them were at the high level. The evaluation result to improve, The Planning Supervision, The Measurement and Evaluation and The Operational supervision respectively.

2. The guideline of the New Educational Supervision within Primary School under Tak Primary Educational Service Area Office 2, it was found that 4 guidelines that

2.1 The Planning Supervision was study should analyze current problems in the implementation of internal supervision. Schools are also encouraged to collect data and information needed to plan the School Supervision. Supervision should be an action plan in book form.

2.2 The Operational supervision was should explore the needs of teachers. Action Supervision in various ways should assign the responsibility for implementation of the project plan and calendar schedule. And supervisory personnel should be conducted thoroughly.

2.3 The Measurement and Evaluation has appointed a working group to oversee the evaluation, with a clear job responsibilities. Schools should create and use assessment tools are fit for purpose.

2.4 The evaluation result to improve was should the Board of Supervisors to review the performance and supervision by steps regularly should the results of the analysis of data from internal supervision. Develop a plan to improve internal supervision for the next academic year.

บทนำ

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการที่เกี่ยวกับกระบวนการบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอนและการนิเทศการศึกษา อันจะทำให้การดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ การนิเทศการศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพซึ่งเป็นกระบวนการที่มุ่งส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนามาตรฐานการศึกษา หลักการสำคัญของการนิเทศการศึกษาต้องอยู่บนพื้นฐานทางวิชาการ มีจุดมุ่งหมายชัดเจนเป็นประชาธิปไตย รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงความสามารถเชิงสร้างสรรค์ทั้งทางด้านความคิดเห็นและการกระทำใช้หลักมนุษยสัมพันธ์ รวมทั้งการให้ขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2546) การนิเทศการศึกษาจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนบทบาทของผู้นิเทศให้เหมาะสมกับสภาพการจัดการศึกษาในปัจจุบัน ด้วยการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน (วีระพันธ์ พูลพัฒน์, 2548) ซึ่งผู้นิเทศจะเกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาครูในการปรับปรุงการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนเกิดคุณภาพ (Harris, 1975) โดยครูต้องได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะความชำนาญ และเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนการสอน

นิเทศ มาจากคำภาษาอังกฤษว่า “Supervision” หมายถึง การให้ความช่วยเหลือ แนะนำ หรือปรับปรุง ดังนั้น ความหมายของคำว่า การนิเทศการศึกษา จึงหมายถึง การให้ความช่วยเหลือ แนะนำ หรือปรับปรุงทางการศึกษาแก่บุคลากรทางการศึกษา ในสถานศึกษาเพื่อให้สามารถดำเนินงานของตนไปได้ด้วยดี ซึ่งสอดคล้องกับที่สเปียร์ส (Spears, 1967 : 10) ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า การนิเทศการศึกษาว่าเป็นกระบวนการที่จะทำให้เกิดการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนของครู โดยการทำงานร่วมกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการนี้ เป็นกระบวนการกระตุ้นความเจริญก้าวหน้าของครู และมุ่งหวังที่จะช่วยเหลือครู เพื่อช่วยให้ครูได้ช่วยเหลือตนเองได้

เนื่องจากความรู้และแหล่งเรียนรู้มีมากขึ้น จึงทำให้ความหมายของการนิเทศเกิดการเปลี่ยนแปลงให้กว้างขวางขึ้น นั่นคือ การนิเทศการศึกษา จะหมายรวมถึงการเอาใจใส่ในการสำรวจตรวจสอบเพื่อดูแลแนะนำการจัดการเรียนการสอนของบุคลากรในสถานศึกษาให้มีความสามารถในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ การนิเทศเป็นสิ่งที่เกิดมาเป็นระยะเวลายาวนานทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งมีพัฒนาการของการนิเทศเรื่อยมาเพื่อให้เกิดคุณภาพที่สมบูรณ์ที่สุด การเรียนรู้ประวัติการนิเทศทางการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศนี้ เป็นการเรียนรู้เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการนิเทศที่เหมาะสมต่อไปผู้วิจัยปฏิบัติงานอาจารย์ประจำ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์นรับผิดชอบการสอนระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ในรายวิชาการนิเทศการศึกษา มีความต้องการศึกษากรอบการปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษาแนวใหม่ภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 นั้นเป็นอย่างไร ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัย ครั้งนี้ จะนำไปเป็นข้อสารสนเทศในการพัฒนาปรับปรุงการนิเทศการศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพโดยส่งผลต่อคุณภาพนักเรียน คุณภาพนักศึกษา และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการนิเทศการศึกษาแนวใหม่ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 2
2. เพื่อศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาแนวใหม่ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การนิเทศแนวใหม่ภายในสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง โดยนำแนวคิดการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง มาใช้ประกอบการดำเนินงาน ประกอบด้วย การวางแผนการนิเทศ การปฏิบัติงาน การประเมินผลการนิเทศ และการนำผลการนิเทศมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นการสะท้อนผลการดำเนินงานอย่างสร้างสรรค์
2. สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 2
3. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ข้าราชการครูที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้ที่รักษาการ ในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 90 คน
4. ครูผู้สอน หมายถึง ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 จำนวน 270 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและครูที่ปฏิบัติงานนิเทศภายใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวนโรงเรียน 90 แห่ง
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2 จำนวน 90 โรงเรียน ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie และ Morgan ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 90 คน และครูผู้สอน จำนวน 180 คน รวมทั้งหมด 270 คน
3. แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย แหล่งข้อมูลสำหรับการสัมภาษณ์เพื่อศึกษาแนว ทางการนิเทศการศึกษาแนวใหม่ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แหล่งข้อมูลการนิเทศการศึกษาแนวใหม่ในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานมูลได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive selection) ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จำนวน 5 คน
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 2 ชุด คือ ชุดที่ 1 มีดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจรายการ ตอนที่ 2 เป็น แบบสอบถามเกี่ยวกับทางการนิเทศการศึกษาแนวใหม่ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แบบสอบถามมีลักษณะเป็นมา ตราส่วนประมาณค่า แบ่งเป็น 5 ระดับ ชุดที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เป็นประเด็นสัมภาษณ์ที่ได้ จากการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 มากำหนดประเด็นในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

5. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยติดต่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม จากผู้อำนวยการโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ พร้อมแนบซองจดหมายติดแสตมป์ จ่าหน้าซองถึงผู้วิจัย และขอความกรุณาให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งถึงผู้วิจัย ภายใน 2 สัปดาห์

ส่วนแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาแนวใหม่ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลดังนี้ ผู้วิจัยเลือกสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ ตามเกณฑ์ในการคัดเลือกที่กำหนดไว้ จำนวน 5 คน เตรียมตัวภาคสนามเพื่อให้การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพครั้งนี้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน ตรงตามความเป็นจริงและประหยัดเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยจัดเตรียมรายละเอียดต่างๆ ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกรณีศึกษา เช่น แบบบันทึกการสัมภาษณ์ แบบบันทึกการศึกษาเอกสาร และอุปกรณ์ประกอบการสัมภาษณ์ เช่น เครื่องบันทึกเสียง กล้องบันทึกภาพ เป็นต้น และดำเนินการนัดหมาย วัน เวลา สถานที่ ส่องหน้ากับผู้ทรงคุณวุฒิ และวางแผนในการเดินทางไปสัมภาษณ์ตามที่นัดหมาย

6. การวิเคราะห์ข้อมูลและการจัดกระทำกับข้อมูล

6.1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

6.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาแนวใหม่ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 แบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

6.3 ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการนิเทศการศึกษาแนวใหม่ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา แล้วสรุปเป็นรายชื่อเพื่อนำไปอภิปรายผลต่อไป

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอน จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 และเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33

1.2 การนิเทศแนวใหม่ภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยรวมรายด้าน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 ($\bar{x} = 3.90$, S.D.= 0.52) เมื่อพิจารณารายด้านที่มีค่าสูงที่สุดไปหาน้อยที่สุด คือ ด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 ($\bar{x} = 3.97$, S.D.= 0.52) รองลงมา คือ ด้านการวางแผนการนิเทศ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 ($\bar{x} = 3.91$, S.D.= 0.53) ด้านการวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 ($\bar{x} = 3.87$, S.D.= 0.54) และด้านการปฏิบัติการนิเทศภายใน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 ($\bar{x} = 3.85$, S.D.= 0.57) ตามลำดับ

1.3 แนวทางการนิเทศแนวใหม่ภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 พบว่า สถานศึกษาควรศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาในการดำเนินการนิเทศภายใน สถานศึกษาควรมีการรวบรวมข้อมูลและสารสนเทศที่จำเป็นต้องใช้ในการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียน

สถานศึกษาควรจัดทำแผนปฏิบัติการนิเทศภายในเป็นรูปเล่ม ควรสำรวจความต้องการของครูในการดำเนินการนิเทศภายในด้วยวิธีต่างๆ สถานศึกษาควรมีการมอบหมายงานให้ผู้รับผิดชอบดำเนินการตามแผนโครงการและปฏิทินที่กำหนดสถานศึกษาควรมีการดำเนินการนิเทศบุคลากรได้อย่างทั่วถึง มีการแต่งตั้งคณะทำงานประเมินผลการนิเทศภายในโดยมีผู้รับผิดชอบงานที่ชัดเจน สถานศึกษาควรมีการสร้างและใช้เครื่องมือประเมินได้อย่างเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ สถานศึกษาควรเก็บรวบรวมข้อมูลได้อย่างครอบคลุม ควรมีการประชุมคณะผู้นิเทศเพื่อทบทวนผลการปฏิบัติงานและผลการนิเทศ ตามขั้นตอนอย่างสม่ำเสมอสถานศึกษาควรนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการนิเทศภายใน มาปรับปรุงพัฒนาแผนการนิเทศภายในเพื่อใช้ในปีการศึกษาต่อไป จัดทำรายงานสรุปผลการนิเทศแก่ผู้รับการนิเทศและหน่วยงานทางการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

2. อภิปรายผลการวิจัย

2.1 จากผลการวิจัย พบว่า การนิเทศการศึกษาแนวใหม่ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดงขี้เหล็ก เขต 2 พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณารายด้านที่มีค่าสูงสุดไปหาน้อยที่สุด คือ ด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุง ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการปฏิบัติการนิเทศภายใน ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนมีการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศและกำหนดเกณฑ์มาตรฐานงานทุกด้านไว้อย่างชัดเจน โดยมีการกำหนดกิจกรรมการนิเทศภายในให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ นอกจากนี้ โรงเรียนยังได้จัดทำสื่อที่จำเป็นในการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน เช่น แบบสังเกตการสอน แบบประเมินตนเองของครู สำหรับใช้ในการดำเนินการนิเทศภายใน เพื่อการเก็บข้อมูลพฤติกรรมการสอนของครู หลังจากเริ่มดำเนินการตามแผนการนิเทศ จากนั้นจึงประชุมชี้แจงให้บุคลากรในโรงเรียนเข้าใจ และรับทราบแผนการดำเนินการและบทบาทของผู้เกี่ยวข้องในการนิเทศภายใน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นางเยาว์ สังข์มาลา (2552) ศึกษาเรื่อง การจัดระบบกระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนโรงเรียนเอกชนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม.เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า การจัดระบบกระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนเอกชนภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พงศ์พี ปริดานนท์ (2555 : 59-60) เรื่อง การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 พบว่า การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนอยู่ในระดับมากทุกขั้นตอน โดยสถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ในการนิเทศภายในโรงเรียน มีการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบและเป็นปัจจุบัน มีการศึกษาความต้องการของชุมชน ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของสถานศึกษา ทั้งนี้ ยังส่งเสริมและสนับสนุนให้ครู มีความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ซึ่งครูทุกคนในสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการพิจารณาความเป็นไปได้ของนโยบาย วัตถุประสงค์ของการนิเทศภายในโรงเรียน หลังจากนั้น สถานศึกษาจะประชุมชี้แจง ให้ครูทุกคนรู้ และเข้าใจบทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ ส่วนในการประเมินผลการดำเนินงานนิเทศนั้น ภายในโรงเรียนจะพิจารณาจากความสำเร็จของการปฏิบัติงานในหน้าที่ของครู และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สินโท ปินะภา (2552: 133) ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า โดยรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพรินทร์ เหมบุตร (2555) ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การนิเทศเพื่อพัฒนาครูมืออาชีพในเครือข่ายการนิเทศที่ 18

ผลการวิจัย พบว่า สมรรถนะของครูมืออาชีพในการนิเทศตามมาตรฐานด้านความรู้/มาตรฐานประสบการณ์การสอน และประสบการณ์วิชาชีพของครูมืออาชีพ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

2.2 ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นต่อแนวทางการนิเทศการศึกษาแนวใหม่ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า 1) ด้านการวางแผนการนิเทศภายในสถานศึกษา ควรศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาในการดำเนินการนิเทศภายใน สถานศึกษาควรมีการรวบรวมข้อมูลและสารสนเทศที่จำเป็นต้องใช้ในการวางแผนการนิเทศภายใน โรงเรียน และควรจัดทำแผนปฏิบัติการนิเทศภายในเป็นรูปเล่ม 2) ด้านการปฏิบัติงานนิเทศภายในสถานศึกษา ควรสำรวจความต้องการของครูในการดำเนินการนิเทศภายในด้วยวิธีต่าง ๆ ควรมีการมอบหมายงานให้ผู้รับผิดชอบดำเนินการตามแผนโครงการและปฏิทินที่กำหนด และควรมีการดำเนินการนิเทศบุคลากรได้อย่างทั่วถึง 3) ด้านการประเมินผลการนิเทศภายในสถานศึกษา มีการแต่งตั้งคณะทำงานประเมินผลการนิเทศภายในโดยมีผู้รับผิดชอบงานที่ชัดเจน สถานศึกษาควรมีการสร้างและใช้เครื่องมือประเมินได้อย่างเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ 4) ด้านการนำผลการประเมินการนิเทศภายในสถานศึกษามาปรับปรุงแก้ไข ควรมีการประชุมคณะผู้นิเทศเพื่อทบทวนผลการปฏิบัติงาน และผลการนิเทศตามขั้นตอนอย่างสม่ำเสมอ ควรนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการนิเทศภายใน มาปรับปรุงพัฒนาแผนการนิเทศภายในเพื่อใช้ในปีการศึกษาต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณิชกานต์ ทองม้วนง (2553: 79-86) ได้ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการนิเทศการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า ผู้เชี่ยวชาญได้แนวทางการพัฒนาการนิเทศการศึกษาปฐมวัยของ โรงเรียนแต่ละขั้นตอน ดังนี้ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการให้มีการดำเนินการศึกษาศึกษา สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการควรเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และมีระบบจัดเก็บข้อมูลที่ตีทุกหน่วยงานทั้ง ระดับโรงเรียน กลุ่มโรงเรียนและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อให้สามารถใช้ข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้องตรง ตามเป้าหมาย กำหนดทางเลือกและวางแผนการปฏิบัติงานให้มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการนิเทศ การศึกษาปฐมวัยได้อย่างเพียงพอและเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของ กัลยา เวียงนนท์ (2556 : 90-93) ได้ ทำการศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของครูผู้สอนต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ควรให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการศึกษาสภาพ และปัญหา ควรมีการศึกษาหรือสำรวจความต้องการรับการนิเทศของครูและ ควรมีเครื่องมือในการศึกษาสภาพ และปัญหาที่ทุกคนนำไปใช้ได้ วิธีการประเมินผลการนิเทศภายในควรมีความยืดหยุ่นตามสภาพจริง นอกจากการ ตรวจสอบตามรายการที่กำหนด บรรยากาศในการนิเทศควรเน้นที่ความเป็นกัลยาณมิตรมากกว่า การตรวจสอบ เพื่อจับผิด การสรุปผลการประเมินควรเปิดโอกาสให้ครูได้แลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นด้วย จัดให้มีการนิเทศ ภายในโดยสม่ำเสมอและต่อเนื่องตามปฏิทินการปฏิบัติงาน จัดกิจกรรมนิเทศภายในเพื่อให้ได้ข้อมูลจริงในการ นำไปพัฒนาปรับปรุงงาน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1.1 ด้านการวางแผนการนิเทศภายในสถานศึกษา ควรมีการศึกษาวิเคราะห์ สภาพปัจจุบัน ปัญหา ศึกษาวิเคราะห์ นโยบายการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็น ที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาแต่ละ แห่ง เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนนิเทศภายในสถานศึกษา และควรจัดทำปฏิทินการนิเทศภายในที่ชัดเจน

1.2 ด้านการปฏิบัติงานนิเทศภายในสถานศึกษา ควรมีการแต่งตั้งคณะทำงาน มีการมอบหมายงาน

ความรับผิดชอบในการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาตามปฏิทินที่กำหนด โดยลำดับความสำคัญของปัญหา และความต้องการการนิเทศภายใน และควรจัดให้การเสริมสร้างประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน

1.3 ด้านการประเมินผลการนิเทศภายในสถานศึกษา ควรมีการแต่งตั้งคณะทำงานประเมินผลนิเทศภายในที่ชัดเจน ควรส่งเสริมการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินการนิเทศภายในที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการนิเทศการศึกษา และควรให้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับผลการประเมินอย่างเป็นระบบ

1.4 ด้านการนำผลการประเมินการนิเทศภายในสถานศึกษามาปรับปรุงแก้ไข ควรมีการประชุมคณะทำงานผู้นิเทศ เพื่อทบทวนผลการปฏิบัติงานและผลการนิเทศอย่างสม่ำเสมอ โดยนำผลการวิเคราะห์มาปรับปรุงพัฒนาแผนการนิเทศภายในเพื่อใช้ในปีการศึกษาต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเรื่อง รูปแบบการพัฒนาเครื่องมือการนิเทศภายในสถานศึกษาที่สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ 21

2.2 ควรศึกษาเรื่อง รูปแบบการนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.3 ควรศึกษาเรื่อง สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

เอกสารอ้างอิง

- ณิกานต์ ทองม้วนง. (2553). แนวทางการพัฒนาการนิเทศการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กำแพงเพชร มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- นงเยาว์ สังข์มาลา. (2552). การจัดระบบกระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทมมหานคร เขต 1 วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). การนิเทศการสอน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- พงศ์พี ปรีดานนท์. (2555). การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). ฉะเชิงเทรา: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- ไพรินทร์ เหมบุตร. (2555). กลยุทธ์การนิเทศเพื่อพัฒนาครูมืออาชีพในเครือข่ายการนิเทศที่ 18. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- สินโท ปินะภา. (2552). การปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2. วิทยานิพนธ์ สาขารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- Harris, Ben M. (1975). *Supervisory Behavior in Education*. 2nd. Englewood Cliff, New Jersey : Prentice – Hall, Inc.
- Spears , Harold. (1967). *Improving the Supervision of Instruction*. New York : Prentice – Hall.

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกออนไลน์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
วิชาคอมพิวเตอร์ 3 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

THE EFFECTS OF ACTIVE LEARNING ACTIVITY ONLINE TO IMPROVE STUDENT'S
LEARNING ACHIEVEMENT IN COMPUTER SUBJECT FOR MATHAYOMSUKSA 2
STUDENTS

นางสาวกรณิการ์ ปัญญาดี¹ และ นางสาวรินรดี ปาปะโน, ค.ด.²
Miss Kannika Panyadee¹ and Miss Rinradee Papanai, Ph.D.²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกออนไลน์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์ 3 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม 2) เปรียบเทียบผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกออนไลน์ก่อนและหลังการสอนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์ 3 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเครือหวายวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวนทั้งสิ้น 43 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้เอกสารประกอบหลักสูตร เว็บช่วยสอน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าอันดับชั้นความสอดคล้อง ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก ค่าความเที่ยงสูตรที่ 20 (KR-20) คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของกลุ่มทดลองที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกออนไลน์สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่จัดการเรียนการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกออนไลน์สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกออนไลน์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

¹ นักศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ที่อยู่ 22/5 หมู่ 18 ตำบลลำลูกกา อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี 12150 E-Mail : krukanpan@gmail.com โทร. 097-138-5298

² อาจารย์ ภาควิชาการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี E-Mail : gradrmutt@gmail.com โทร. 084-452-6364

Abstract

This research aimed to 1) compare the effects of active learning activity online to improve students' learning achievement in Computer 3 subject of the controlled group and non-controlled group of Mathayomsuksa 2 students, and 2) compare the effects of active learning activity online to the controlled group before and after being subjected to the intervention program.

The sample in this study was 43 Mathayomsuksa 2 students in Khruewaittayakhom School, Department of the Secondary Educational Service Area Office 17 in the second semester of the academic year 2015. The research tools used in this study were learning management plan, documentation course, web-based instruction and achievement test. The data were analyzed using Index of Item-Objective Congruence: IOC, Difficulty Index or Easiness (p), discriminant index (r), Kuder-Richardson Method (KR-20), descriptive statistics, dependent sample t-test and paired samples test.

The results showed that: 1) learning achievement of the controlled group was higher than the non-controlled group after being subjected to active learning activity online at .05 level of significance, and 2) learning achievement of the controlled group showed improvement after being subjected to active learning activity online at .05 level of significance.

Keywords : active learning online, achievement course

บทนำ

ปัจจุบันเทคโนโลยีการติดต่อสื่อสารได้เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อการดำรงชีวิตที่มีการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ยุคแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งสิ่งสำคัญที่ทุกคนจะต้องมีคือ ทักษะการเรียนรู้ เพื่อให้สอดคล้องกับกระแสการปรับเปลี่ยน วิจารย์ พานิช (2555, น. 9-21) ได้กล่าวถึงทักษะสำคัญ ในการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 กล่าวโดยสรุปคือ การออกแบบการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญในการเรียนการสอน ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนตลอดจนการนำเทคนิควิธีการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เน้นการให้นักเรียนได้ปฏิบัติด้วยตนเอง การเรียนด้วยกระบวนการกลุ่มและสร้างแรงจูงใจในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดความต้องการที่จะเรียนรู้ตลอดชีวิตและเกิดการค้นพบองค์ความรู้ที่ยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการที่มีนโยบายในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมผู้เรียนให้มีคุณลักษณะและสมรรถนะที่สำคัญ ตลอดจนสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสงบสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีเป็นกลุ่มสาระที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียน มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง สามารถนำความรู้เกี่ยวกับการดำรงชีวิต การอาชีพและเทคโนโลยีมาใช้ประโยชน์ในการทำงานอย่างมีความคิดสร้างสรรค์และแข่งขันในสังคมไทย และสากล เห็นแนวทางในการประกอบอาชีพรักการทำงานและมีเจตคติที่ดีต่อการทำงานสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างพอเพียงและมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ในช่วงต้นปีพุทธศักราช.2558 ผู้วิจัยได้เข้าร่วมการอบรมเชิงปฏิบัติการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โครงการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ศูนย์เครือข่ายโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กจังหวัดจันทบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 (รายงานโครงการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก, 2558, น. 1) ซึ่งในการอบรมครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทราบถึงสภาพปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาคอมพิวเตอร์ของโรงเรียนต่างๆในสหวิทยาเขต โดยปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นปัญหาที่พบในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างต่ำ ตลอดจนกระบวนการเรียนการสอนที่นักเรียนมักขาดความสนใจในกิจกรรมการเรียนรู้ เนื่องจากนักเรียนให้ความสนใจกับเครื่องคอมพิวเตอร์มากกว่ากิจกรรมที่ครูจัดขึ้นในชั้นเรียน

จากสภาพดังกล่าวผู้วิจัยได้ศึกษาการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากหนังสือ เอกสารและงานวิจัย พบว่าการสอนโดยใช้กรณีศึกษาร่วมกับการใช้เว็บช่วยสอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนสามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้กับนักเรียนได้และเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่น่าสนใจ โดยการสอนโดยใช้กรณีศึกษามีกระบวนการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนได้ศึกษากรณีตัวอย่างร่วมกันกับเพื่อนในกลุ่มจะช่วยให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกันทุกคนชั้นเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนได้มีความกระตือรือร้นสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ที่ได้สนับสนุนให้ครูใช้เว็บช่วยสอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งการนำเครื่องมือที่มีอยู่บนระบบอินเทอร์เน็ตมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สามารถเพิ่มพูนความรู้และเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นสำหรับนักเรียนให้สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 ทั้งยังเป็นการลดข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ในการเรียนรู้ โดยที่นักเรียนและครูสามารถมีปฏิสัมพันธ์กันได้อย่างรวดเร็วผ่านเว็บไซต์ ก่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ทั้งยังเป็นการส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ได้จากประสบการณ์ตรงอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกออนไลน์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์ 3 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
2. เพื่อเปรียบเทียบผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกออนไลน์ก่อนและหลังการสอนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์ 3 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกออนไลน์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาคอมพิวเตอร์ 3 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับดังนี้

1. การเรียนรู้เชิงรุก
2. การเรียนรู้ผ่านนวัตกรรม
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
4. หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนเครือหวายวิทยาคม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเครือหวายวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 17 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวนทั้งสิ้น 43 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเครือหวายวิทยาคม จังหวัดจันทบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 ที่ได้จากการสุ่มแบบเจาะจง จำนวน 35 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้จัดทำเครื่องมือวิจัยโดยการศึกษาข้อมูลจาก ทฤษฎี หลักการและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย โดยจำแนกเป็นเครื่องมือวิจัยและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ดังนี้

- 2.1 แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 8 แผน หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 เรื่อง คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต
- 2.2 เอกสารประกอบหลักสูตร ได้แก่ ใบความรู้ ใบงานและหนังสือตลอดจนสื่อการเรียนรู้เพิ่มเติม
- 2.3 เว็บช่วยสอนหน่วยการเรียนรู้ที่ 7 เรื่อง คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต
- 2.4 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาคอมพิวเตอร์ 3

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งดำเนินการทดลองตามแบบการทดลอง One Group Pretest – Posttest Design (บุญเรียง ขจรศิลป์, 2537, น.246) ซึ่งมีรูปแบบการวิจัยดังนี้

ตารางที่ 1 แบบแผนการวิจัย

T_1	X_1	T_2
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการทดลอง		
T_1	แทน	การทดสอบก่อนการทดลอง
T_2	แทน	การทดสอบหลังการทดลอง
X_1	แทน	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกออนไลน์

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังนี้

3.1 ชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงรายละเอียด ขั้นตอน พร้อมทั้งข้อตกลงในการดำเนินการทดลองในครั้งนี้

3.2 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์ 3 เรื่องคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต จำนวน 60 ข้อ ไปทดสอบกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ใช้เวลา 90 นาที แล้วบันทึกคะแนนที่ได้ในครั้งนี้เป็นคะแนนก่อนดำเนินการทดลอง

3.3 ดำเนินการทดลองโดยผู้วิจัย เป็นผู้สอนด้วยตนเอง โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกออนไลน์ วิชาคอมพิวเตอร์ 3 เรื่องคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น จำนวน 8 แผน

3.4 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์ 3 เรื่องคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ฉบับเดียวกันกับแบบทดสอบก่อนเรียนไปทดสอบกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง แล้วบันทึกคะแนนที่ได้เป็นคะแนนหลังดำเนินการทดลอง

3.5 นำข้อมูลที่ได้ไปทำการวิเคราะห์ สรุป

4. สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ 1) คำนวณดัชนีความสอดคล้อง 2) ค่าความยากง่าย 3) ค่าอำนาจจำแนก 4) ค่าความเที่ยงสูตรที่ 20 (KR-20) 5) คะแนนเฉลี่ย 6) การทดสอบค่าทีแบบ two dependent sample t-test

ผลการวิจัย

จากการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกออนไลน์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์ 3 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของกลุ่มทดลองที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกออนไลน์ สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่จัดการเรียนการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกออนไลน์สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปและอภิปรายผล

ผลการวิจัยมีประเด็นที่นำมาอภิปรายได้ 2 ประเด็น ดังนี้

1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของกลุ่มทดลองที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกออนไลน์สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่จัดการเรียนการสอนแบบปกติ ทั้งนี้ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้เชิงรุก เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ในการเรียน สามารถสร้างและส่งเสริมองค์ความรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติในทุกๆด้าน เป็นการเรียนที่กระบวนการกลุ่มเข้ามามีบทบาทส่งผลให้เกิดทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทำให้นักเรียนเกิดองค์ความรู้ที่คงทน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด เชิดศักดิ์ ภักดีวิโรจน์ (2556, น. 173) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นการเรียนที่นักเรียนมีบทบาทในการสร้างความรู้ด้วยตนเอง จากกิจกรรมการเรียนและการสื่อสารผ่านกิจกรรมที่ครูได้ออกแบบไว้ทั้งกับเพื่อนในชั้นเรียนและครู ตลอดจนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้เกิดมวลความรู้และประสบการณ์ที่นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ให้เกิดขึ้นอย่างมีความสุข และสอดคล้องกับงานวิจัยของจิรภา อรรถพร (2556) ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการสอนเชิงรุกออนไลน์ เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้ของนิสิตปริญญาบัณฑิต โดยรูปแบบการสอนที่ส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้ มีความสอดคล้องกันในเรื่องของ กิจกรรมในการกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เกิดความต้องการที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนที่นักเรียนมีบทบาทในการทำกิจกรรมต่างๆ ตลอดจนเครื่องมือที่ครูสร้างให้ดึงดูดการเรียนการสอนมีผลกับนักเรียนที่จะอยากเรียนรู้ และการมีปฏิสัมพันธ์ในการเรียนระหว่างนักเรียนและครูเป็นปัจจัยหนึ่งที่ช่วยกระตุ้นการปรับพฤติกรรมการเรียน

2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกออนไลน์สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับทฤษฎีการสอนแบบกรณีศึกษา เป็นการจัดการเรียนการสอนโดยครูเป็นผู้เสนอกรณีศึกษาให้กับนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ตลอดจนอภิปรายถึงแนวทางการแก้ปัญหาเพื่อหาคำตอบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของทิสนา แคมมณี (2558, น. 362) กล่าวว่า วิธีสอนโดยใช้กรณีศึกษา คือ การเรียนที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยกำหนดสถานการณ์สมมติขึ้นและตอบคำถามให้ตรงกับเรื่องที่กำหนดให้เป็นกรณีศึกษา จากนั้นนำคำตอบและเหตุผลในการตอบคำถามดังกล่าวมาประกอบเป็นข้อมูลเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ส่งผลให้นักเรียนมีความรู้ตรงตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Stepich et al (2001อ้างถึงใน ศิริมาตย์ อินทร์ตามา, 2555, น.53) ได้ทำการวิจัยเรื่องกลยุทธ์การสอนแนะเพื่อสนับสนุนให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาในขณะที่พวกเขากำลังวิเคราะห์และแก้ปัญหาการออกแบบการเรียนการสอนด้วยกรณีศึกษาบนเว็บ โดยมีแนวทางในการสอนแนะ (coaching guidelines) ให้นักเรียนเข้าใจความคิดรวบยอดของกรณีศึกษาและสอนแนะให้นักเรียนพิจารณาสถานะที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหา

นอกจากนี้ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับทฤษฎีการสอนโดยใช้เว็บช่วยสอน ซึ่งเป็นการเรียนการสอนในระบบอินเทอร์เน็ต โดยครูได้สร้างบทเรียน ตลอดจนสื่อการเรียนรู้ต่างๆ เพื่อให้นักเรียนได้เข้าไปศึกษาเนื้อหาด้วยตนเอง เกิดการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ธนากร ขติยะสุนทร (2551, น. 1) กล่าวว่า บทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต มีชื่อเรียกในภาษาไทยแตกต่างกันออกไป แต่สิ่งที่เหมือนกันก็คือ การใช้เว็บเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร ซึ่งอาจประกอบด้วยรายวิชาทั้งหมดหรือเนื้อหาส่วนหนึ่งของรายวิชา ที่ให้ผู้เรียนได้เข้าไปศึกษาหาความรู้ ตลอดจนการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆภายในเว็บไซต์โดยนักเรียนสามารถเข้าไปศึกษาได้ทุกที่ทุกเวลาที่มีการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริมาตย์ อินทร์ตามา (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการ

จัดการเรียนการสอนด้วยอีเลิร์นนิ่งแบบกรณีศึกษา ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาการออกแบบสื่อการศึกษา ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี พบว่านักศึกษามีความกระตือรือร้นในการสร้างสรรค์ผลงานของตนเองและเรียนรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง พร้อมหาเทคนิคต่างๆมาประกอบในผลงานให้มีความน่าสนใจ และนักศึกษาส่วนใหญ่สามารถผลิตผลงานออกมาได้ดีตรงตามรูปแบบที่วางไว้

และผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับทฤษฎีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งกล่าวโดยสรุป ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือมวลประสบการณ์การเรียนรู้ของนักเรียนที่เกิดจากการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียน ซึ่งสามารถวัดได้ด้วยการทดสอบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของพิมพ์ประภา อรัญมิตร (2552, น. 18) กล่าวว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคือคุณลักษณะและความรู้ความสามารถที่แสดงถึงความสำเร็จที่ได้จากการเรียนการสอนในวิชาต่าง ๆ ซึ่งสามารถวัดเป็นคะแนนได้จากแบบทดสอบทั้งภาคทฤษฎีหรือภาคปฏิบัติหรือทั้งสองอย่าง สอดคล้องกับงานวิจัยของศราวดี ชันคำหมื่น (2553) ได้ทำการวิจัยเรื่องการประยุกต์ใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกวิชาฟิสิกส์ เรื่องสภาพสมดุล สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา พบว่าจากการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่องสภาพสมดุล ของนักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้เชิงรุก มีพัฒนาการด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้แบบเดิมที่มีพัฒนาการด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับต่ำ เนื่องจากรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกทำให้ผู้เรียนได้ใช้ศักยภาพด้านการคิดจากการประมวลความรู้เดิม และมีความกระตือรือร้นในการรับความรู้ใหม่จากการสังเกตผลการทดลอง การอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลการทดลองกับเพื่อนในชั้นเรียนและค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถนำความรู้ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ใหม่ที่ครูสร้างขึ้นจึงทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจมากขึ้น

ข้อสรุป

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นผลจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกออนไลน์ ทำให้นักเรียนได้พัฒนาองค์ความรู้ได้เต็มศักยภาพ การออกแบบการเรียนรู้ของครูด้วยการใช้กรณีศึกษาร่วมกับเว็บช่วยสอนสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับนักเรียนโดยการสร้างความรู้ด้วยตนเองและการใช้กระบวนการกลุ่มและการปฏิบัติกิจกรรมตลอดจนการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีลำดับขั้นตอนที่ประกอบด้วยการศึกษาเนื้อหาจากเว็บช่วยสอนและกรณีศึกษา ส่งผลให้นักเรียนเกิดองค์ความรู้ที่หลากหลาย ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความเอาใจใส่และความเมตตาอย่างสูงจาก ดร. รินรติ ปาปะใน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้เสียสละเวลาอันมีค่า กรุณาให้คำปรึกษาและคำแนะนำที่ดี ตลอดจนตรวจความถูกต้องของเนื้อหา ข้อมูล และให้ความช่วยเหลือแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพร บุญส่ง คณบดีคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม รองศาสตราจารย์ ดร.โกศล มีคุณและ ดร.นพดล พรามณี กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ตลอดจน ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาวิทยานิพนธ์ที่เป็นประโยชน์เพื่อปรับปรุงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์และขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นนทลี พรธาดาวิทย์ ดร.ธัญญาภรณ์ บุญยัง อาจารย์สุกัญญา บุญศรี อาจารย์กนกน ทศานนท์และอาจารย์มาณี คุสิตา ที่ให้ความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือ

สำหรับใช้ในการวิจัย ตลอดจนผู้อำนวยการโรงเรียน ครูและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเครือข่าย วิทยาคมที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บข้อมูลในการวิจัย

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านในคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และมวลประสบการณ์ที่มีค่ายิ่งกับผู้วิจัย รวมทั้งให้คำปรึกษา ชี้แนะในด้านต่างๆ โดยตลอด ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมที่อำนวยความสะดวกในการทำวิทยานิพนธ์ ตลอดจนผู้จัดทำตำรา เอกสารและงานวิจัยที่ใช้อ้างอิงในงานวิจัยครั้งนี้

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ครอบครัว ตลอดจนผู้ให้คำปรึกษา แนะนำและให้ความช่วยเหลือในการทำวิทยานิพนธ์ทุกท่าน ที่เป็นกำลังใจสำคัญในการทำงานวิจัยในครั้งนี้ให้ประสบความสำเร็จ คุณค่าที่เกิดขึ้นจากงานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ขอมอบให้ บิดา มารดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- เครือข่ายวิทยาคม. (2554). **สารสนเทศโรงเรียน**. จันทบุรี: โรงเรียนเครือข่ายวิทยาคม.
- จิรภา อรรถพร. (2556). **การพัฒนารูปแบบการสอนเชิงรุกออนไลน์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้ของนิสิตปริญญาบัณฑิต**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เชิดศักดิ์ ภักดีวิโรจน์. (2556). **ผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรื่อง ทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณและความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- ทิตินา แคมมณี. (2558). **ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนากร ขติยะสุนทร.(2551). **ความหมายเว็บช่วยสอน**. สืบค้นจาก https://www.blog.prachyanun.com/view.php?article_id=141
- บุญเรียง ขจรศิลป์. (2537). **สถิติวิจัย II**. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด เบสท์ กราฟฟิค เพรส.
- _____. (2549). **สถิติวิจัย I**. กรุงเทพฯ: พีเอส พรินท์.
- พิมพ์ประภา อรัญมิตร. (2552). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 3 โดยการวิเคราะห์หุระดับ**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย).
- วิจารณ์ พานิช. (2555). **วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- ศิริมาตย์ อินทร์ตมา. (2555). **ผลการจัดการเรียนการสอนด้วยอิเล็กทรอนิกส์แบบกรณีศึกษาที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหการออกแบบสื่อการศึกษา ของนักศึกษาปริญญาตรี**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา ศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).

ศราวดี ชันคำหมื่น. (2553). การประยุกต์ใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกวิชาฟิสิกส์ เรื่องสภาพสมดุล
สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี).

Bonwell, C.C, & Eison, J.A. (1991). **Active Learning: Creating Excitement in the Classroom**
AEHE-ERIC Higher Education Reports . Washington, D.C.: The George Washington
University.

Center for Research on Learning and Teaching (CRLT). **Active Learning**. Retrieved from
<http://www.crlt.umich.edu/tstrategies/tsal>

G.M. Piskurich. (2004). **Getting the most from online learning: A learner's guide**.
San Francisco: Pfeiffer.

Kennedy, K. (2007). "Writing with Web Logs." **Technology and Learning**. 23(7): 11-14.

การเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชีของธุรกิจในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก The Customer Service office in the Accounting of the business in the district of Tak Province.

น้ำฝน คงสกุล¹ ยุพรัตน์ จันทร์แก้ว² และ สุพินดา ปัญญาธิ³
Namphon kongsakool¹ Yuparat Chunkeaw² and Supinda Panyati³

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึง ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชี ในการจัดทำบัญชีของธุรกิจในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก ปัญหาในการใช้บริการจัดทำบัญชีของธุรกิจในเขต อำเภอเมือง จังหวัดตาก รวบรวมข้อเสนอแนะของธุรกิจที่ใช้บริการจัดทำบัญชีจากสำนักงานบัญชีในเขตอำเภอ เมือง จังหวัดตาก และนำเสนอข้อเสนอแนะแก่สำนักงานบัญชีเพื่อพิจารณาปรับปรุงด้านการให้บริการของ สำนักงานบัญชี

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้ประกอบการหรือตัวแทนที่มีอำนาจในการตัดสินใจเลือกใช้บริการ สำนักงานบัญชีของบริษัทจำกัด และห้างหุ้นส่วนจำกัด ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก จำนวนทั้งสิ้น 161 ตัวอย่าง ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยใช้ ร้อยละ แจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย และ Binary Logistic Regression ผลการวิจัยพบว่า สิ่งที่สถานประกอบการต้องการจากการใช้บริการ ของสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชีมากที่สุดคือ ความถูกต้องด้านรายงานทางการเงิน สำหรับปัจจัยทาง การตลาดได้วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้ค่าเฉลี่ย ปรากฏว่าในภาพรวมแล้วมีผลต่อการพิจารณาเลือกใช้บริการ สำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชีอยู่ในระดับมากที่สุด โดยสามารถเรียงลำดับปัจจัยทางการตลาดทั้ง 5 ด้านจาก ค่าเฉลี่ยที่มากที่สุดได้ดังนี้ ปัจจัยด้านลูกค้า ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร ปัจจัยด้านต้นทุน ปัจจัยร่วมอื่น ๆ และ ปัจจัยด้านความสะดวกสบายตามลำดับ นอกจากนี้สิ่งที่สถานประกอบการต้องการใช้บริการอื่นที่นอกเหนือจาก การทำบัญชีของสำนักงานบัญชีอยู่ในระดับมาก คือ การวางระบบบัญชีและการให้คำปรึกษาด้านภาษีอากร และ ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ค่าธรรมเนียมในการให้บริการสูงเกินไป ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้บริการของสำนักงาน บัญชีในการจัดทำบัญชีมากที่สุดคือเรื่องความชัดเจนของการอธิบายงาน และการจัดทำรายละเอียด

จากการวิเคราะห์โดยใช้สถิติแบบค่าเฉลี่ย ปัจจัยทางการตลาด 5 ปัจจัย มีความสำคัญเป็นอันดับมากถึง มากที่สุด แต่เมื่อพิจารณาโดยใช้ Binary Logistic Regression กลับมีแค่ปัจจัยด้านต้นทุนเพียงปัจจัยเดียวที่มีผล ต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชี

คำสำคัญ: การเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชี , ปัจจัยทางการตลาด

¹ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก

Abstract

This research aims to study. Market factors that influence the choice of office services account in the preparation of the accounts of businesses in the city of Tak problems using accounting services business in Muang Tak gather feedback based businesses. Accounting services accounting office in the city of Tak and offer suggestions to improve the accounting office to consider the services of the accounting office.

The sample used in this study. The operator or agent has the authority to decide on a company's accounting office. And Partnership In Tak total 161 samples were collected using a questionnaire. And the statistical analysis using frequency, percentage, average and Binary Logistic Regression. The results showed that What enterprises need from the use of accounting in preparing the accounts the most. The accuracy of financial reporting. For marketing factors were analyzed using statistical averages. Overall, it appears that influence the choice of office services, accounting, accounting is at the highest level. You can sort the marketing side of the average of the five most operators. Factors Customers Factors Communications The cost factor Other factors, and the convenience factor, respectively. In addition, the establishment wants to use services other than the accounting office's account to a large extent the accounting system and tax consulting. And the most common problems. The fee for the service too high. Suggestions regarding the use of accounting to accounting matters most is the clarity of the job description. And preparing detailed.

The analysis using the statistical average. Five market factors are important factors as much as possible. But considering using Binary Logistic Regression to the cost factor is just the only factor that affects the choice of accounting in preparing the accounts.

Keywords : accounting services, marketing factor

บทนำ

จังหวัดตากเป็นจังหวัดหนึ่งของประเทศที่กำลังเจริญเติบโต หลังจากกระแสการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558 แร่งขึ้น จังหวัดตากจึงได้มีการเตรียมพร้อมในการประสานงานและความพร้อมในด้านต่างๆ เนื่องจากจังหวัดตากมีศักยภาพ การเป็นประตูสู่อาเซียน เพราะจังหวัดตากเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีเขตชายแดนที่สำคัญติดกับประเทศกลุ่มสมาชิกอาเซียน คือ ประเทศพม่า ดังนั้นจังหวัดตากจึงเหมาะสมที่จะเป็นตัวแทนของกลุ่มธุรกิจทั้งสองพื้นที่นี้ได้เป็นอย่างดี (กรมอาเซียน กระทรวงต่างประเทศ, 2558)

ในปี 2557 จังหวัดตาก มีจำนวนสถานประกอบการที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลจำนวน 1,371 ราย โดยอำเภอที่มีสถานประกอบการมากที่สุด คือ อำเภอเมืองตาก รองลงมา คือ อำเภอแม่สอด และบ้านตาก ตามลำดับ(สำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าจังหวัดตาก, 2557) วิชาชีพบัญชีเป็นวิชาชีพหนึ่งที่อยู่ใน 7 อาชีพมาตรฐานที่ได้รับรองให้สามารถไปทำงานตามประเทศต่างๆใน AEC ได้ สำหรับบริษัทที่มีขนาดใหญ่มีทุนประกอบการสูงๆ อาจไม่มีปัญหาถ้าต้องนำทุนส่วนหนึ่งมาจ้างพนักงานบัญชีหรือเปิดจ้างฝ่ายบัญชีประจำของบริษัท แต่สำหรับบริษัทขนาดเล็กที่มีทุนประกอบการไม่มากนักโดยเฉพาะบริษัทและห้างหุ้นส่วนในจังหวัดตากส่วนใหญ่เป็นบริษัทและห้างหุ้นส่วนขนาดเล็ก หรือมีความจำกัดด้านต่างๆ เช่น ปัญหาด้านบุคลากรและปัญหาทางการเงินและปัญหาด้านสถานที่อาจจะมีปัญหาทำให้ไม่สามารถเปิดจ้างฝ่ายบัญชีประจำของบริษัทได้ ประกอบกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1196 กำหนดให้บริษัทและห้างหุ้นส่วนจำกัด ต้องทำบัญชีครั้งหนึ่งในรอบสิบสองเดือน และพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 ได้กำหนดวุฒิการศึกษาของผู้ทำบัญชีของธุรกิจว่า ผู้ทำบัญชีต้องมีคุณสมบัติไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการบัญชีหรือเทียบเท่าจากสถาบันการศึกษาซึ่งทบวงมหาวิทยาลัยหรือคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) หรือกระทรวงศึกษาธิการเทียบว่าไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการบัญชี (พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543)

จากผลของการกำหนดคุณสมบัติของผู้ทำบัญชียนี้ทำให้จำนวนผู้ทำบัญชีให้แก่กิจการมีจำนวนน้อยลงไปกว่าในอดีต ซึ่งส่งผลให้ค่าจ้างหรือเงินเดือนที่กิจการต้องจ่ายให้ผู้ทำบัญชีที่มีคุณสมบัตินี้สูงขึ้น แต่เนื่องจากปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยในปัจจุบัน ทำให้ธุรกิจต่าง ๆ มีแนวโน้มที่จะพยายามลดค่าใช้จ่ายและจำนวนพนักงานลง การที่กิจการจะจ้างผู้ทำบัญชีที่มีความรู้ความสามารถและมีคุณสมบัติครบถ้วนตามข้อกำหนด เพื่อจัดทำบัญชีของตนให้มีคุณภาพโดยจ่ายค่าตอบแทนสูง จึงเป็นเรื่องที่กิจการไม่ค่อยอยากทำ ผู้ทำบัญชีที่ยอมรับค่าแรงที่น้อยก็มักไม่มีคุณภาพ ดังนั้นจึงถือเป็นโอกาสที่ดีของสำนักงานบัญชีที่จะเสนอบริการ ที่มีคุณภาพ และประหยัดค่าใช้จ่ายให้แก่ธุรกิจต่าง ๆ เมื่อเทียบกับการจ้างผู้ทำบัญชีเอง แต่เนื่องจากสำนักงานบัญชีในปัจจุบันมีอยู่มากมาย ทั้งในจังหวัดและจังหวัดใกล้เคียงต่าง ๆ ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ การแข่งขันระหว่างสำนักงานบัญชีจึงมีอยู่ค่อนข้างสูง ฉะนั้นการปรับปรุงและพัฒนาศักยภาพในการดำเนินงานของสำนักงานบัญชีเพื่อให้บริการแก่ธุรกิจต่าง ๆ ที่มีความต้องการใช้บริการจึงเป็นสิ่งจำเป็น ประกอบกับนิติบุคคลส่วนใหญ่ที่จดทะเบียนที่พาณิชย์จังหวัดเป็นธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก ซึ่งไม่สามารถจ้างผู้ทำบัญชีที่มีคุณภาพให้เข้ามาทำงานได้ เพราะต้องเสียค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง นอกจากนี้ธุรกิจเหล่านี้ก็มีรายการบัญชีค่อนข้างน้อย ทำให้ไม่คุ้มกับการจ้างนักบัญชีเข้ามาทำงาน ในขณะที่ผู้ประกอบการก็สามารถจัดทำบัญชีได้เอง เพราะการจัดทำบัญชีจำเป็นต้องใช้ความรู้ความชำนาญการในสาขาวิชาชีพ ทำให้การจัดทำบัญชีเป็นเรื่องยุ่งยากสำหรับธุรกิจ จึงเป็นโอกาสของสำนักงานบัญชีในจังหวัดตากที่จะนำเสนอการให้บริการแก่ลูกค้าในด้านต่าง ๆ ได้แก่ บริการจัดทำบัญชี รับวางระบบบัญชี ตรวจสอบบัญชี ตรวจสอบภายใน รับจดทะเบียนนิติบุคคล ให้คำปรึกษาปัญหาทางบัญชีและภาษีอากร เป็นต้น

จากงานวิจัยของ นางสาวสุพินดา ปัญญาธิ พบว่าผู้ประกอบการเลือกรูปแบบการใช้บริการสำนักงานบัญชีทั้ง 6 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย 1) บริการด้านบัญชี, 2) บริการด้านภาษีอากร, 3) บริการด้านการตรวจสอบบัญชี, 4) บริการด้านโปรแกรมบัญชีสำเร็จรูป, 5) บริการด้านการอบรมทำบัญชีภาษีอากร, และ 6) บริการด้านกฎหมาย ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยทางการตลาดต่าง ๆ ที่มีผลต่อการเลือกใช้ บริการสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชีของธุรกิจในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก ทั้งนี้เพื่อนำผลการวิจัยไป ประยุกต์ใช้หรือปรับปรุงการให้บริการของสำนักงานบัญชีในจังหวัดตากและจังหวัดใกล้เคียงให้สอดคล้องกับ ความต้องการของธุรกิจผู้ใช้บริการในท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชีของ ธุรกิจในเขตอำเภอเมืองจังหวัดตาก
2. เพื่อศึกษาถึงปัญหาในการใช้บริการจัดทำบัญชีของธุรกิจในเขตอำเภอเมืองจังหวัดตาก
3. เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะของธุรกิจที่ใช้บริการจัดทำบัญชีจากสำนักงานบัญชีในเขตอำเภอเมืองจังหวัด ตาก
4. เพื่อนำข้อเสนอแนะเสนอแก่สำนักงานบัญชีเพื่อพิจารณาปรับปรุงการให้บริการของสำนักงานบัญชี

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

คณะผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยในอดีต ทฤษฎีและแนวคิดต่างๆ เพื่อกำหนดกรอบงานวิจัยและสร้างข้อคำถาม ในแบบสอบถาม โดยพิจารณาทฤษฎีและแนวคิดต่างๆ ดังนี้

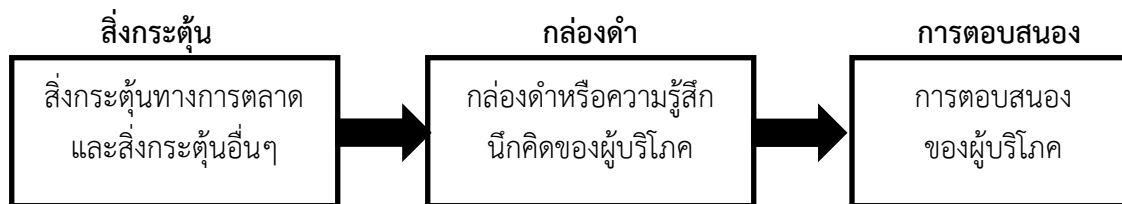
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภค

พฤติกรรมผู้บริโภค (Consumer Behavior) หมายถึง พฤติกรรมซึ่งผู้บริโภคทำการค้นหา การซื้อ การใช้ การประเมินผล การใช้สอยผลิตภัณฑ์ และการบริการ ซึ่งคาดว่าจะสนองความต้องการของเขา (Schiffman and Kanuk, 1994) คอลเลต และแบลคเวลล์ (Kollat and Blackwell, 1968) ได้ให้คำจำกัดความของพฤติกรรม ผู้บริโภคไว้ว่า การกระทำของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการได้รับและการใช้สินค้าและบริการ รวมไปถึงกระบวนการ ตัดสินใจที่มีอยู่ก่อนและมีส่วนในการกำหนดให้มีการกระทำดังกล่าว

โมเดลพฤติกรรมผู้บริโภค

โมเดลพฤติกรรมผู้บริโภค (Consumer Behavior Model) เป็นการศึกษาถึงเหตุจูงใจที่ทำให้เกิดการ ตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ โดยมีจุดเริ่มต้นจากการที่เกิดสิ่งกระตุ้น (Stimulus) ที่ทำให้เกิดความต้องการสิ่งกระตุ้นผ่าน เข้ามาในความรู้สึกนึกคิดของผู้ซื้อจะได้รับอิทธิพลจากลักษณะต่าง ๆ ของผู้ซื้อ แล้วจะมีการตอบสนอง (Buyer's response) หรือ การตัดสินใจของผู้ซื้อ (Buyer's purchase decision) เป็นโมเดลที่ศึกษาถึงเหตุจูงใจที่ทำให้เกิด การตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์หรือบริการ โดยมีจุดเริ่มจากการเกิดสิ่งกระตุ้น (Stimulus) ที่ทำให้เกิดความต้องการ เมื่อ สิ่งกระตุ้นนั้นผ่านเข้ามาในความรู้สึกนึกคิดของผู้ซื้อหรือผู้บริโภค ซึ่งเปรียบเสมือนกล่องดำ (Buyer's Black Box) ทำ ให้เกิดการตอบสนองของผู้บริโภค (Buyer's Response) หรือการตัดสินใจของผู้บริโภค (Buyer's Purchase Decision) โดยการซื้อหรือไม่ซื้อ (การบริหารการตลาดยุคใหม่, ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2539, หน้า 110 – 112)

จุดเริ่มต้นของโมเดลนี้อยู่ที่การมีสิ่งกระตุ้น (Stimulus) ให้เกิดความต้องการก่อน แล้วทำให้เกิดการตอบสนอง (Response) ดังนั้นโมเดลนี้จึงอาจเรียกว่า S – R Theory ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 แสดงรูปแบบพฤติกรรมผู้บริโภคอย่างน้อย หรือ S – R Theory

ทฤษฎีของ S – R Theory กล่าวว่า ในการตัดสินใจของผู้บริโภคสำหรับการเลือกซื้อสินค้าหรือบริการจะต้องเกิดจากสิ่งกระตุ้นภายนอก ได้แก่ สิ่งกระตุ้นทางการตลาด และสิ่งกระตุ้นอื่นๆซึ่งสิ่งกระตุ้นทางการตลาดประกอบด้วยผลิตภัณฑ์ ราคา สถานที่ และการส่งเสริมการขายสิ่งกระตุ้นเหล่านี้จะทำให้ผู้บริโภคเกิดความต้องการผลิตภัณฑ์หรือบริการ

แนวความคิดเกี่ยวกับส่วนผสมทางการตลาด

กรอบความคิด 4P (ฟิลิปคอตเลอร์, 2542, หน้า 179)

แนวคิดของฟิลิปคอตเลอร์ ในงานเขียนเรื่อง กรอบ 4P ประกอบด้วย Product (ผลิตภัณฑ์), Price (ราคา), Place (การจัดจำหน่าย), Promotion (การส่งเสริมการตลาด) ได้กล่าวไว้ว่า กรอบความคิด 4P เป็นการใช้มุมมองเกี่ยวกับตลาดของผู้ขาย ไม่ใช่มุมมองเกี่ยวกับตลาดของผู้ซื้อ หากต้องการมองโดยใช้มุมมองเกี่ยวกับตลาดของผู้ซื้อ ต้องมองโดยผ่านหลัก 4C ได้แก่ ด้านลูกค้า (Customer), ต้นทุน (Cost), ความสะดวกสบาย (Convenience) และการติดต่อสื่อสาร (Communication)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

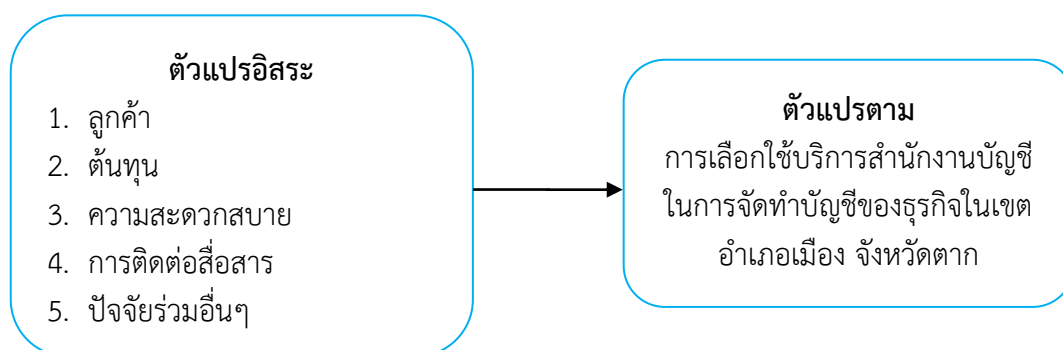
นางลักษณ์ พัฒนบัณฑิต, ศุภพร ตรียะประเสริฐพร และสมชาย วงศ์ทรัพย์สิน (2542) ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการจากสำนักงานบัญชีของบริษัทและห้างหุ้นส่วนจำกัด ในเขตกรุงเทพมหานคร และศึกษาถึงความแตกต่างของประเภทกลุ่มตัวอย่างว่ามีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการจากสำนักงานบัญชีหรือไม่ ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกสำนักงานบัญชีที่มีความสำคัญมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ การให้คำปรึกษาด้านภาษีอากร ความรวดเร็วตรงต่อเวลาในการให้บริการ การให้คำปรึกษาเรื่องหลักการบัญชีและระบบบัญชี ความเป็นระบบในการทำงานของสำนักงาน และคุณภาพของการให้บริการส่วนการวิเคราะห์ในส่วนของความแตกต่างของประเภทของกลุ่มตัวอย่าง ว่ามีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการจากสำนักงานบัญชีหรือไม่ พบว่าความแตกต่างของขนาดธุรกิจมีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการจากสำนักงานบัญชี ในขณะที่ความแตกต่างของประเภทธุรกิจ ระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม ระยะเวลาในการดำเนินงาน และการมีบุคคลภายนอกมาช่วยบริหารหรือตัดสินใจของธุรกิจ ไม่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการ

นันทา ส่งสวัสดิ์ (2539) ได้ศึกษาถึงการดำเนินงานของสำนักงานบัญชีในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ข้อมูลที่นำมาศึกษาจากการกรอกแบบสอบถามผู้บริหารสำนักงานบัญชีในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า สำนักงานบัญชีส่วนใหญ่มีลักษณะงานที่ให้บริการแก่ลูกค้าด้านการจัดทำบัญชีและจัดทำรายงานงบการเงิน และจัดทำรายงานภาษียื่นกรมสรรพากรมากกว่าด้านอื่น โดยการคิดค่าบริการลูกค้าตามขนาดของกิจการ (ทุนจดทะเบียน) มีการหาลูกค้าโดยให้ลูกค้าหรือบุคคลภายนอกแนะนำให้โดยมีค่าตอบแทน สำนักงานบัญชีส่วนใหญ่ไม่มีโฆษณา โดยในส่วนที่มีการโฆษณาจะเลือกใช้สื่อประเภทป้ายคัดเอ้าท์มากกว่าด้านอื่น การให้ความสำคัญในการใช้กลยุทธ์รักษาลูกค้าของสำนักงานบัญชีส่วนใหญ่ ลำดับที่ 1 ได้แก่การเน้นคุณภาพการให้บริการ โดยให้ความสำคัญในเรื่องการถือว่าข้อมูลลูกค้าเป็นความลับและเก็บรักษาอย่างดี

พรหมมินทร์ รณิธย์ (2537) ได้ศึกษาปัจจัยในการเลือกใช้บริการการสอบบัญชีของบริษัทจำกัด ในจังหวัดเชียงใหม่พบว่าปัจจัยในการเลือกใช้บริการการสอบบัญชีมีดังนี้ อันดับแรกคือ คุณภาพการให้บริการสอบบัญชี ได้แก่ การแก้ไขให้ลูกค้าอย่างรวดเร็ว ผู้ให้บริการสอบบัญชีมีความรู้ความชำนาญ การให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม นอกเหนือจากการสอบบัญชี การเก็บรักษาข้อมูลของลูกค้าได้เป็นอย่างดีการเสนอรายงานถูกต้องตรงกับข้อเท็จจริง และตรงต่อเวลา บริการเสริมด้านอื่นๆ ที่บริษัทจำกัดในจังหวัดเชียงใหม่ต้องการจากผู้สอบบัญชีได้แก่ การเป็นที่ปรึกษาทางภาษีอากร การปรับปรุงและออกแบบระบบบัญชี การตรวจสอบภายในและเป็นที่ปรึกษาทางด้านบัญชี ลักษณะสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทจำกัดในจังหวัดเชียงใหม่ต้องการได้แก่ สามารถเป็นที่ปรึกษาทางด้านบัญชีและภาษี มีการศึกษาค่าธรรมเนียมที่เป็นมาตรฐาน มีเทคนิคในการตรวจสอบที่ได้ผลในระยะเวลาที่กำหนด มีการเสนอรายงานที่ถูกต้องตรงกับข้อเท็จจริง และมีสถานที่ตั้งสำนักงานที่สะดวกในการติดต่อข้อเสนอแนะสำนักงานสอบบัญชีควรจะมีการให้บริการเสริมทางด้านอื่นๆ เช่นการช่วยวางแผนทางภาษีอากร ปรับปรุงและออกแบบระบบบัญชี จะต้องเน้นในเรื่องของคุณภาพของการให้บริการ เช่นจะต้องสามารถแก้ปัญหาให้แก่ลูกค้าอย่างรวดเร็วหรือทีมงานหรือผู้ให้บริการจะต้องมีความรู้ความชำนาญในการสอบบัญชี และควรต้องจัดให้มีการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถที่จะบริการต่อลูกค้า

จากทฤษฎีและแนวความคิดและการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าวทำให้คณะผู้วิจัยต้องการศึกษาถึงปัจจัยทางการตลาดโดยใช้มุมมองเกี่ยวกับตลาดของผู้ซื้อ ว่ามีปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชี ซึ่งคณะผู้วิจัยได้รวบรวมปัจจัยต่างๆ จากผลงานวิจัยในอดีต ทฤษฎีและแนวความคิดต่างๆ ได้ 23 ปัจจัยและนำมาจัดรวมกันเป็นกลุ่ม ตามมุมมองเกี่ยวกับตลาดของผู้ซื้อ (4P)

ซึ่งจากปัจจัยต่างๆ ดังกล่าวข้างต้นคณะผู้วิจัยจึงกำหนดกรอบของงานวิจัยดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็กในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก ได้แก่ บริษัท จำกัด และห้างหุ้นส่วนจำกัด ที่ตั้งอยู่ในเขต อำเภอเมือง จังหวัดตากที่จดทะเบียนต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์จังหวัด จำนวน 270 ราย ประกอบด้วยบริษัทจำกัด จำนวน 51 ราย และห้างหุ้นส่วนจำกัด จำนวน 219 ราย (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า จังหวัดตาก, 2557) สำหรับกลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่บริษัทจำกัด และห้างหุ้นส่วนจำกัดจำนวน 161 ราย โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยโดยเปิดตาราง Krejcie & Morgan สำหรับเกณฑ์ที่ใช้ในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างมีการกำหนดขนาดของกลุ่ม (ปาริยัตน์ ผลประเสริฐ; 2551; หน้า 78) กำหนดค่าความเชื่อมั่น (Confident Interval) 95% และความคลาดเคลื่อน (Error) 5 %

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ประกอบไปด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยในการเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชี

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้บริการของสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชี

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจะทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS โดยจำแนกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ (Cronbach, 1990 : 204) ผลการทดสอบเครื่องมือของแบบสอบถามในส่วนที่วัดปัจจัยในการพิจารณาเลือกใช้บริการฯ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.75

2. สถิติบรรยายคุณลักษณะของข้อมูล (Descriptive Statistics)

การอธิบายลักษณะทั่วไปของข้อมูลที่ได้รวบรวมได้ โดยนำเสนอในรูปแบบตาราง (Table) ร้อยละ (Percentage) แจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าเฉลี่ย (Mean)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

ทดสอบปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชี ได้แก่ปัจจัยด้านลูกค้า ด้านต้นทุน ด้านความสะดวกสบาย ด้านการติดต่อสื่อสาร และปัจจัยร่วมอื่นๆโดยใช้ Binary Logistic Regression

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างพบว่าเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 59.63 และเพศชายคิดเป็นร้อยละ 40.37 มีอายุระหว่าง 25-35 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.40 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 67.70 ดำรงตำแหน่งกรรมการผู้จัดการ/หุ้นส่วนผู้จัดการมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 46.58 ลักษณะของ

ธุรกิจ เป็นธุรกิจบริการมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 51.55 ทำงานเป็นระยะเวลา 6-10 ปีมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 35.40 กิจการมีเงินลงทุนจดทะเบียนระหว่าง 1,000,001- 2,000,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 53.42 โดยมีพนักงานบัญชีจำนวน 1 คนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 46.77 สถานประกอบการมีพนักงานบัญชีที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรีทางบัญชีมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 37.27 ซึ่งสถานประกอบการมอบหมายให้พนักงานบัญชีรวบรวมเอกสารทางบัญชีมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 68.32 ส่วนสาเหตุที่สถานประกอบการเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชีมากที่สุด คือ ต้องการรายงานทางการเงินที่ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 18.01

2. ปัจจัยในการเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชี

แหล่งข้อมูลที่ทำให้สถานประกอบการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีมากที่สุด คือ จากคำบอกกล่าวของผู้อื่น คิดเป็นร้อยละ 47.83 สถานประกอบการเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชีจากสำนักงานบัญชีในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตากมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 45.34 ส่วนสาเหตุของการใช้บริการสำนักงานบริการบัญชีในการจัดทำบัญชีต่อไป มากที่สุด คือ มีความรู้ความชำนาญ คิดเป็นร้อยละ 24.22 และสาเหตุที่สถานประกอบการที่ไม่ใช้บริการสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชีต่อไปมากที่สุดคือขาดความรับผิดชอบและไม่ตรงต่อเวลา คิดเป็นร้อยละ 19.25 สำหรับปัจจัยทางการตลาดที่ได้ทำงานวิจัยนั้น ผลปรากฏว่า ในภาพรวมมีผลต่อการเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเมื่อพิจารณาปัจจัยด้านลูกค้า พบว่า ปัจจัยด้านลูกค้ามีผลต่อการพิจารณาเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชีในระดับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 3.75 โดยประเด็นที่พิจารณามากที่สุดคือ เสนอรายงานที่ถูกต้องกับข้อเท็จจริง ความเป็นระบบในการทำงานของสำนักงานบัญชี และความรวดเร็วและตรงต่อเวลาในการให้บริการ คะแนนเฉลี่ย 3.70 และ 3.69 ตามลำดับ ปัจจัยด้านต้นทุนมีผลต่อการพิจารณาเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชีในระดับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 3.37 โดยประเด็นที่พิจารณามากที่สุดคือค่าธรรมเนียมในการให้บริการเหมาะสม คะแนนเฉลี่ย 3.56 ปัจจัยด้านความสะดวกสบายมีผลต่อการพิจารณาเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชีในระดับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 3.18 โดยประเด็นที่พิจารณามากที่สุดคือ ทำเลที่ตั้งใกล้แหล่งชุมชน คะแนนเฉลี่ย 3.45 ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสารมีผลต่อการพิจารณาเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชีในระดับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 3.42 โดยประเด็นที่พิจารณามากที่สุดคือ มีความสามารถในการสื่อความหมายให้เข้าใจง่ายได้อย่างชัดเจนและไม่กำกวม คะแนน 3.60 ปัจจัยรวมอื่น ๆ มีผลต่อการพิจารณาเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชีในระดับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 3.36 โดยประเด็นที่พิจารณามากที่สุดคือ จำนวนผู้ให้บริการมีเพียงพอ และความน่าเชื่อถือของสำนักงานบัญชี คะแนนเฉลี่ย 3.48 และ 3.43 ตามลำดับ นอกจากนี้สถานประกอบการมีความคิดเห็นว่า หลักเกณฑ์ในการคิดค่าธรรมเนียมการจัดทำบัญชีของสำนักงานบัญชี ควรคิดจากประเภทของธุรกิจมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 47.8

3. ความต้องการในการใช้บริการนอกเหนือจากการจัดทำบัญชีของสำนักงานบัญชี

กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการใช้บริการอื่นที่นอกเหนือจากการทำบัญชีของสำนักงานบัญชีในระดับมากที่สุดคะแนนเฉลี่ยรวม 2.88 โดยสิ่งที่ต้องการมากที่สุดคือการวางระบบบัญชีและการให้คำปรึกษาด้านภาษีอากร คะแนนเฉลี่ย 3.32 รองลงมา คือ การตรวจสอบบัญชี คะแนนเฉลี่ย 3.03 และการปรับปรุงออกแบบระบบบัญชี คะแนนเฉลี่ย 2.94 ตามลำดับ

4. ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้บริการของสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชี

กลุ่มตัวอย่างประสบปัญหาเกี่ยวกับการใช้บริการสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชีในระดับน้อย คะแนนเฉลี่ยโดยรวม 2.23 โดยปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ค่าธรรมเนียมในการให้บริการสูงเกินไป คะแนนเฉลี่ย 2.45 รองลงมาคือจำนวนผู้ให้บริการไม่เพียงพอคะแนนเฉลี่ย 2.40 ผู้ให้บริการของสำนักงานบัญชีขาดความรับผิดชอบและการตรงต่อเวลา และผู้ให้บริการไม่สามารถสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจในการบริการคะแนนเฉลี่ยเท่ากันคือ 2.34 จัดทำบัญชีไม่ถูกต้องทำให้กิจการต้องเสียเบี้ยปรับ คะแนนเฉลี่ย 2.30 ผู้ให้บริการขาดความรู้ความสามารถ คะแนนเฉลี่ย 2.30 ผู้ให้บริการไม่สามารถอธิบายงานและจัดทำรายละเอียดประกอบงบการเงินได้ คะแนนเฉลี่ย 2.29 ผู้ให้บริการขาดความเชื่อถือและไม่มี การให้บริการหลังการปฏิบัติงานเสร็จสิ้นตามข้อตกลง คะแนนเฉลี่ยเท่ากันคือ 2.22 ไม่สะดวกในการติดต่อเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ คะแนนเฉลี่ย 2.19 ไม่สามารถให้คำแนะนำในการจัดทำบัญชี การรวบรวมและการตรวจสอบข้อมูลขั้นต้น คะแนนเฉลี่ย 2.08 ไม่สามารถเก็บรักษาความลับของลูกค้าได้ คะแนนเฉลี่ย 2.07 ไม่เข้าใจถึงความต้องการของลูกค้าและไม่สนใจที่จะตอบสนองความต้องการของลูกค้า คะแนนเฉลี่ย 2.04 ผู้ให้บริการไม่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีไม่มีความเป็นกันเองและสถานที่ตั้งของสำนักงานบัญชีไม่สะดวกในการติดต่อ คะแนนเฉลี่ยเท่ากันคือ 2.02 ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้บริการของสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชีมากที่สุดในเรื่อง การอธิบายงานและจัดทำรายละเอียดควรชัดเจน คิดเป็นร้อยละ 36.65 รองลงมาคือ การจัดทำบัญชีที่ถูกต้องควรแสดงที่มาที่ไป คิดเป็นร้อยละ 31.68 ควรมีความรับผิดชอบมากกว่านี้ คิดเป็นร้อยละ 30.43 และควรแจ้งลูกค้าทราบล่วงหน้าในกรณีที่เกิดข้อผิดพลาดไม่ครบสมบูรณ์เพราะจะทำให้การจัดทำบัญชีเสร็จไม่ทันกำหนดเวลา คิดเป็นร้อยละ 19.88 และความต้องการใช้บริการนอกเหนือจากการทำบัญชีของสำนักงานบัญชีคือการวางระบบบัญชีและการให้คำปรึกษาด้านภาษีอากร คะแนนเฉลี่ย 3.32 การตรวจสอบบัญชี คะแนนเฉลี่ย 3.03

สรุปและอภิปรายผล

ผลของการวิจัยทำให้เราทราบข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และแสดงให้เห็นถึงปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชีของธุรกิจ ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดตาก รวมทั้งปัญหา ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีของธุรกิจ และ จากสรุปผลการวิจัยข้างต้น พบว่าปัจจัยด้านต้นทุน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.10 เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการใช้บริการสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชี เพียงปัจจัยเดียว สำหรับปัจจัยด้านอื่น ๆ ไม่มีผลต่อการใช้บริการสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชีของธุรกิจ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสมหวัง ศุภโชคชัยวัฒนา และคณะ (2540) ซึ่งพบว่าปัจจัยด้านค่าธรรมเนียมต่ำ มีผลต่อการเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชี

จากผลงานวิจัยในเรื่องปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชีของธุรกิจนั้น เมื่อใช้การวิเคราะห์โดยค่าเฉลี่ยจะเห็นได้ว่าปัจจัยทางการตลาด 5 ปัจจัยได้แก่ ด้านลูกค้า ด้านต้นทุน ด้านความสะดวกสบาย ด้านการติดต่อสื่อสารและปัจจัยร่วมอื่นๆ สอดคล้องกับแนวความคิดทางการตลาดสำหรับธุรกิจให้บริการ (2539) นอกจากนั้นผลงานวิจัยที่วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ยสอดคล้องกับงานวิจัยต่าง ๆ ซึ่งสามารถแบ่งตามปัจจัยทางการตลาดทั้ง 5 ได้ดังนี้

ด้านลูกค้า จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านลูกค้ามีผลต่อการพิจารณาเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชีอยู่ในระดับสำคัญมากที่สุด เนื่องจากกิจการสำนักงานบัญชีเป็นธุรกิจบริการดังนั้น ต้องคำนึงถึง

ปัจจัยในการพิจารณาเกี่ยวกับการเสนอรายงานที่ถูกต้องกับข้อเท็จจริง เก็บความลับของลูกค้าและความรวดเร็ว ตรงต่อเวลาในการให้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของนางลักษณ์ พัฒนจิต และคณะ (2542) และ พรหมมินทร์ ธรณิธ (2537) ผลงานวิจัยในด้านการเก็บความลับของลูกค้าอย่างดี สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นันทา ส่งสวัสดิ์ (2539)

ด้านต้นทุน จากการศึกษาพบว่า ค่าธรรมเนียมการให้บริการเหมาะสม มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้ บริการสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชี อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผลงานวิจัยของสมหวัง ศุภโชควัฒนา และคณะ (2540)

ด้านความสะดวกสบาย จากการศึกษาพบว่า ท่าเลที่ตั้งของสำนักงานบัญชีที่ใกล้แหล่งชุมชนสะดวกใน ติดต่อ การใช้บริการไม่ยุ่งยากมีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชี อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผลงานวิจัยของสมหวัง ศุภโชควัฒนา และคณะ (2540)

ด้านการติดต่อสื่อสาร จากการศึกษาพบว่า ความสามารถในการสื่อความหมายให้เข้าใจได้อย่างชัดเจน และไม่กำกวม ทำให้ลูกค้าทราบ เข้าใจและได้รับคำตอบได้อย่างชัดเจน สอดคล้องกับแนวความคิดทางการตลาด สำหรับธุรกิจให้บริการ (2539) การติดต่อสื่อสารที่ดีอรรถยาศยตี ยิ้มแย้มแจ่มใส รวมทั้งการประชาสัมพันธ์ มีผลต่อ การตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชี อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับแนวความคิด สำหรับธุรกิจให้บริการ (2539) ซึ่งยึดถือความพึงพอใจของลูกค้าเป็นหลัก

ด้านปัจจัยร่วมอื่น ๆ จากการศึกษาพบว่า ความมีชื่อเสียงและประสบการณ์ของสำนักงานบัญชี ความ น่าเชื่อถือของสำนักงานบัญชี จำนวนผู้ให้บริการมีเพียงพอมีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีใน การจัดทำบัญชี อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผลงานวิจัยของสมหวัง ศุภโชควัฒนา และคณะ (2540)

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยทางการตลาดของสำนักงานบัญชี โดยแยกตามขนาดของธุรกิจเพื่อทราบความแตกต่าง ของปัจจัยในการเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชี
2. ควรทำการวิจัยเชิงเปรียบเทียบ ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้สำนักงานบัญชีในการจัดทำ บัญชีของสำนักงานแต่ละขนาด

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือจากงบประมาณแผ่นดิน หมวดรายจ่ายอื่น (งบพัฒนาจัด การศึกษา) งบประมาณปี 2558 สนับสนุนจากโครงการยกระดับปริญญาโทเป็นงานวิจัยตีพิมพ์ งานสร้างสรรค์ และงานบริการวิชาการสู่ชุมชน ประเภททุน HRS ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ผู้วิจัยขอกราบ ขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ประพัฒน์ เชื้อไทย รองอธิการบดีเขตพื้นที่ตาก มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก ที่ให้การสนับสนุนการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา ดลวิทยาคูณ รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารและวิจัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก ที่ให้การสนับสนุนการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ บริษัท จำกัดและห้างหุ้นส่วน ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดตากที่ให้ความอนุเคราะห์ในการกรอกแบบสอบถามในงานวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคณนักศึกษาสาขาการบัญชี ระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก

เอกสารอ้างอิง

กรมทะเบียนการค้า. (2532). ระเบียบกรมทะเบียนการค้าว่าด้วยการปฏิบัติงานตามประกาศของคณะ ปฏิวัติ

ฉบับที่ 285 และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1196 พ.ศ. 2532.

กรมอาเซียนกระทรวงการต่างประเทศ. (2558). องค์ความรู้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. (ออนไลน์).

(วันที่ค้นข้อมูล : 2 ตุลาคม 2558.)

กัลยา วานิชย์บัญชา. การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for windows. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ธรรมสาร จำกัด, 2552.

กัลยา วานิชย์บัญชา. การใช้ SPSS for window ในการวิเคราะห์ข้อมูล. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพมหานคร : บริษัทธรรมสาร จำกัด, 2552.

ธนวรรณ แสงสุวรรณ และคณะ. การบริหารการตลาด. บริษัทเอ็กซ์เปอร์เน็ท จำกัด. 2544.

นางลักษณ์ พัฒนยขบัณฑิต, ศุภพร ตรียะประเสริฐพร, สมชาย วงศ์ทรัพย์สิน. ปัจจัยในการเลือกใช้บริการจากสำนักงานบัญชีของบริษัทและห้างหุ้นส่วนในเขตกรุงเทพมหานคร. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2542.

นันทา ส่งสวัสดิ์. การดำเนินงานของสำนักงานบัญชีในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2542.

บุญเรียง ขจรศิลป์. 2536. สถิติวิจัย I. คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พรหมมินทร์ รณิธย์. ปัจจัยการเลือกใช้บริการสอบบัญชีของบริษัทจำกัดในจังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2538.

พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 117ตอนที่ 41 ก วันที่ 12 พฤษภาคม 2543.

พิษณุ จงสถิตวัฒนา. การบริหารการตลาด การวิเคราะห์ กลยุทธ์ และการตัดสินใจ. พิมพ์ครั้งที่ 6 สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2544.

ฟิลิป คอตเลอร์. การตลาดสำหรับนักปฏิบัติ. แปลโดย สายฟ้า ผลอายุพิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ บริษัทพิมพ์ จำกัด.

วิชุดา นาคเลื่อน. ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดปทุมธานี. 2555.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ. การบริหารการตลาดยุคใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 6 กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์พัฒนาศึกษา. 2539.

สำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าจังหวัดตาก. สถิติการจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทและห้างหุ้นส่วนจำกัด. 2557.

สมหวัง ศุภโชคชัยวัฒนา, นิพัศ เหมรักษ์ และพรสวรรค์ เรืองสุขอุดม. ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนผู้สอบบัญชีรับอนุญาตของบริษัทจดทะเบียนและรับอนุญาตในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2540.

การลดเสียงดังที่เกิดจากการทำงานของโต๊ะถอดชิ้นงาน
กรณีศึกษา แผนก Baking ของบริษัท ไตอะ เรซิบอน (ไทยแลนด์) จำกัด

The reduction of noise caused from removable plate table in the case study:
Baking Department, DIA RESIBON (THAILAND) CO., LTD.

ณัฐชา บุญเป้า¹, น้ำเงิน จันทรมณี^{2*}, บุญลือ ชิมบ้านไร่², พรรณวดี สิงห์แก้ว²,
ศศิวิมล บุตรสีเขียว², ประภาศิต ทองช่วย² และ สายฝน ผุดผ่อง²
Nachchaya Boonpao¹, Namngern Chantaramanee², Boonlue Chimbanrai², Pannawadee Singkaew²,
Sasivimol Bootskeaw², Prakasit Tonchoy², and Saifon Podpong²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการทำงานและลดระดับเสียงในแผนก Baking ที่เสียงดังถึง 95.04 dB(A) ซึ่งเป็นระดับเสียงดังเฉลี่ยที่เกินกว่ากฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานในการบริหารและการจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานเกี่ยวกับความร้อน แสงสว่าง และเสียง พ.ศ.2549 ที่ 90 dB(A) ลักษณะเสียงเป็นแบบเสียงกระแทกไม่สม่ำเสมอ จากการสังเกตพบว่าแหล่งกำเนิดเสียงดังกล่าวเกิดจากการกระทบกันของ Plate ซึ่งเป็นวัสดุที่ทำจากอะลูมิเนียมกับโต๊ะสำหรับถอด Plate ซึ่งทำมาจากเหล็ก

วิธีการทดลองโดยนำวัสดุที่เหลือใช้จากกระบวนการผลิตมาดัดแปลง เพื่อลดเสียงดังที่เกิดขึ้น โดยมีวัสดุ ดังนี้ แผ่นอะคลีริก แผ่นซูเปอร์ลีน และแผ่นยาง ผลการทดลองปรากฏว่าแผ่นอะคลีริก แผ่นซูเปอร์ลีน แผ่นยาง และแผ่นอะคลีริกซ้อนกับแผ่นยาง สามารถลดเสียงได้ 3.73, 3.93, 1.05 และ 8.98 dB(A) ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าแผ่นอะคลีริกซ้อนกับแผ่นยาง สามารถลดระดับเสียงดังที่เกิดขึ้นได้ดีที่สุด

คำสำคัญ: การลดเสียงดัง โต๊ะถอดชิ้นงาน เสียงดังจากการทำงาน

¹ สาขาวิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

² อาจารย์ สาขาวิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

* E-mail: Namngern19@hotmail.com 054-466-666 ต่อ 3314

Abstract

The aim of this research was “noise reduction in the baking department”. The average of sound pressure level in this department was 95.04 dB(A). The requirement must not exceed 90 dB(A) in reference to the regulation of the Ministry of Labor that is concerned about the environmental standards of working areas (heat, lighting and noise) circa B.E.2549. The main characteristic of noise was impact noise. From the walk through survey in this department, found that the noise source was the stamping of metal and aluminum materials in working stations.

The recycled materials from production process were utilized in this study. The results showed that acrylic plate, superlene plate, rubber and acrylic plate with rubber cloud reduce noise level according to 3.73, 3.93, 1.05 and 8.98 dB(A), respectively. The result found that the acrylic plate with rubber can be useful for noise reduction.

Keywords: noise reducing, removable plate table, noise

บทนำ

ปัญหามลพิษทางเสียงนับว่าเป็นปัญหาที่โรงงานอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ประสบอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเสียงจากการทำงานของเครื่องจักรและกระบวนการผลิต ในการทำงานแต่ละวันของผู้ปฏิบัติงานนั้นจะต้องสัมผัสเสียงดังเกือบตลอดระยะเวลาการทำงาน 8 ชั่วโมง ซึ่งผลเสียที่เกิดขึ้นต่อสุขภาพของผู้ปฏิบัติงานคือ อาจทำให้ผู้ปฏิบัติงานสูญเสียสมรรถภาพการได้ยินแบบชั่วคราวหรือสูญเสียการได้ยินแบบถาวร การสูญเสียการได้ยินเป็นลักษณะอาการที่ความสามารถในการได้ยินเสียงลดลงเมื่อเทียบกับความสามารถการได้ยินเสียงของคนปกติ นอกจากนี้ยังมีผลต่อทางด้านสภาพจิตใจซึ่งอาจส่งผลทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานและผลผลิตที่ได้มีคุณภาพลดลงด้วย

ซึ่งจากการเดินสำรวจโรงงาน (walkthrough survey) และศึกษาข้อมูลผลการตรวจวัดสภาพแวดล้อมทางสุขศาสตร์อุตสาหกรรม พบว่าแผนก Baking ระดับความดังของเสียงที่ 95.04 dB(A) ซึ่งกฎกระทรวงแรงงานได้กำหนดมาตรฐานในการบริหารและการจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงานเกี่ยวกับความร้อน แสงสว่าง และเสียง (2549) ว่าระดับเสียงดังเฉลี่ยต้องไม่เกินกว่า 90 dB (A) โดยเสียงที่มีระดับมากกว่า 90 dB (A) จะเป็นเสียงที่มีอันตรายต่อการสูญเสียการได้ยิน (Concha-Barrientos M. et al., 2004) ลักษณะเสียงเป็นแบบเสียงกระแทกไม่สม่ำเสมอ โดยแหล่งกำเนิดเสียงดังกล่าวเกิดจากการกระทบกันของแผ่นวางซึ่งเป็นวัสดุที่ทำจากอะลูมิเนียมกับโต๊ะสำหรับถอดแบบ ซึ่งทำมาจากเหล็ก

เพื่อแก้ไขปัญหามาจากแหล่งกำเนิดเสียงดัง ทางผู้วิจัยจึงได้จัดทำอุปกรณ์ช่วยลดเสียงดังที่เกิดขึ้น โดยนำวัสดุที่เหลือใช้จากโรงงานมาประยุกต์ใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ อีกทั้งยังเป็นการประหยัดต้นทุนและสามารถแก้ปัญหาได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อลดความเสี่ยงของพนักงานในการสัมผัสเสียงดังที่เกิดจากการทำงาน

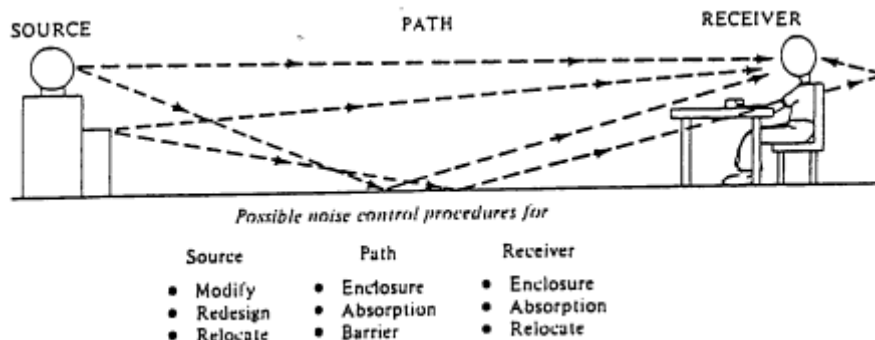
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ผู้ปฏิบัติงานถ้าได้สัมผัสเสียงในการทำงานที่ดังเกินไป จะเป็นสาเหตุทำให้เกิดการเสื่อมของการได้ยิน หรือ “การสูญเสียการได้ยิน” ซึ่งแบ่งเป็น การสูญเสียการได้ยินแบบชั่วคราว (Temporary threshold shift : TTS) และ การสูญเสียการได้ยินแบบถาวร (Permanent threshold shift : PTS) ซึ่งการสัมผัสเสียงดังเกินไปเป็นระยะเวลานานๆ จะทำให้ประสาทหูเสื่อมได้ เป็นเหตุให้มีปัญหาในการรับรู้และสื่อสารได้ จนทำให้เกิดการสูญเสียการได้ยินแบบถาวรในที่สุด (May J.J., 2000)

จากการศึกษาของ Nelson D.I., et al. (2005) พบว่า ทั่วโลกในกลุ่มคนทำงานที่สัมผัสเสียงดังเฉลี่ยตั้งแต่ 85 dB(A) มีผู้สูญเสียการได้ยินถึงร้อยละ 16 และพบมากในกลุ่มคนที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม กระบวนการผลิต และ คนที่ทำงานก่อสร้าง ซึ่งตามกฎหมายกระทรวงแรงงาน (2549) ในเรื่อง กำหนดมาตรฐานในการบริหารและการจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานเกี่ยวกับความร้อน แสงสว่าง และเสียง ได้กำหนดช่วงของเสียงดังในการทำงาน เป็น 3 ช่วงที่สำคัญ คือ เสียงที่มีระดับเสียงต่ำกว่า 85 dB(A) เป็นเสียงที่มีความเสี่ยงน้อย และสถานประกอบการควรควบคุมให้อยู่ในระดับนี้ ระดับเสียงในช่วง 85 – 90 dB(A) เป็นเสียงที่มีความเสี่ยง ซึ่งตามประกาศกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน (2553) เกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำโครงการอนุรักษ์การได้ยินในสถานประกอบกิจการ ที่มีระดับเสียงที่ลูกจ้างได้รับเฉลี่ยตลอดระยะเวลาในการทำงาน 8 ชั่วโมง ตั้งแต่ 85 dB(A) ขึ้นได้ ได้กำหนดให้ มีนโยบายอนุรักษ์การได้ยิน การเฝ้า

ระวังเสียงดัง (Noise Monitoring) การเฝ้าระวังการได้ยิน (Hearing Monitoring) และให้มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ที่เกี่ยวข้อง และเสียงที่มากกว่า 90 dB(A) เป็นเสียงที่อันตรายและเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด ผู้ประกอบกิจการต้องดำเนินการจัดการแก้ไขที่แหล่งกำเนิดโดยทันที

การแก้ปัญหาทางด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย จะมีลำดับในการแก้ปัญหา 3 ระดับ ได้แก่ การแก้ปัญหาที่แหล่งกำเนิด (Source) ทางผ่าน (Path) และ ตัวผู้ปฏิบัติงาน (Receiver) ตามลำดับ ตามภาพที่ 1

ภาพที่ 1 หลักการ Source – Path – Receiver

ที่มา : Apple L. S. CHAN

<http://personal.cityu.edu.hk/~bsapplec/source-p.htm>

การจัดการที่แหล่งกำเนิดเป็นการจัดการที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด (Berendt, et al., 2000) เนื่องจากการลดอันตรายตั้งแต่แรก และเป็นการจัดการที่สาเหตุของปัญหา ทำให้ไม่ส่งผลกระทบต่อตัวผู้ปฏิบัติงาน เช่น การปรับปรุง เปลี่ยนแปลง การออกแบบ และ การติดตั้ง เครื่องจักร หรือ กระบวนการผลิต ใหม่โดยให้มีอันตรายที่น้อยกว่า เป็นต้น ดังนั้นการแก้ปัญหาเสียงดังในสถานประกอบการจึงควรคำนึงถึงการจัดการที่แหล่งกำเนิดเป็นครั้งแรก และเป็นที่มาของการจัดทำโครงการวิจัยในครั้งนี้

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ตรวจวัดเสียงรบกวนที่เกิดขึ้นจากการทำงานของเครื่องจักร
2. ร่วมวางแผนกับฝ่ายวิศวกร เพื่อหาวัสดุที่มีในโรงงานที่สามารถลดเสียงดังที่เกิดจากการทำงาน พบว่าในโรงงานมีแผ่นซูเปอร์สีน แผ่นอะคลีริก และแผ่นยางสายพาน จึงนำมาทำการทดสอบในครั้งนี้
3. นำแผ่นพลาสติกทั้ง 5 ชนิด มาทำการทดลอง โดยการนำแผ่นพลาสติกแต่ละชนิดวางบนโต๊ะถอดชิ้นงาน โดยเริ่มจากแผ่นซูเปอร์สีน แผ่นอะคลีริก แผ่นยางสายพานลำเลียงและแผ่นอะคลีริกพร้อมกับแผ่นยางสายพานลำเลียง ใช้เวลาในการวัดครั้งละ 5 นาที จำนวน 2 ครั้งต่อ 1 ชนิดแผ่นทดสอบและทำการถอดชิ้นงาน ซึ่งมีการตั้ง เครื่องวัดเสียง (Sound level meter) รุ่น Data logger sound level meter เลขประจำเครื่อง 11094239 ได้รับมาตรฐาน IEC 61672-1 Class 2 ในบริเวณที่ทำการทดสอบ
4. เก็บข้อมูลที่ได้จากการทดสอบ

5. สอบถามความพึงพอใจในการออกแบบ โดยใช้ แบบประเมินความพึงพอใจหลังใช้แผ่นวัสดุลดเสียงทำการทดสอบ

6. วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยใช้ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุดและค่าต่ำสุด และสรุปผลการทดสอบ

ผลการวิจัย

จากการศึกษาตรวจวัดเสียงบริเวณสถานีกานที่มีผู้สัมผัสเสียง 3 คน และระยะเวลาในการสัมผัสเสียง 8 ชั่วโมงทำงาน ซึ่งมาตรฐานกำหนดไว้ไม่เกิน 90 dB(A) โดยในการทดลองมีการติดตั้งอุปกรณ์ลดเสียงในรูปแบบต่างๆ ซึ่งผลการศึกษาเป็นไปตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการตรวจวัดเสียงเมื่อมีการติดตั้งอุปกรณ์ลดเสียงแบบต่างๆ เทียบกับไม่ใช้แผ่นลดเสียง

หมายเหตุ	ระดับเสียงเฉลี่ย dB(A)	TWA 8 ชม. dB(A)		เปรียบเทียบกับมาตรฐาน	
		คำนวณได้	มาตรฐาน	เกิน	ไม่เกิน
1. ไม่ใช้แผ่นลดเสียงดัง	91.4, 89.1	95.04	90	✓	
2. ใช้แผ่นอะคลีริก	84.3, 88.2	91.31	90	✓	
3. ใช้แผ่นซูปเปอร์ลีน	87.3, 85.5	91.11	90	✓	
4. ใช้แผ่นยางสายพานลำเลียง	89.4, 89.0	93.99	90	✓	
5. ใช้แผ่นอะคลีริกพร้อมกับแผ่นยางสายพานลำเลียง	80.2, 82.8	86.06	90		✓

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการตรวจวัดเสียงพบว่า แผ่นอะคลีริก แผ่นซูปเปอร์ลีน แผ่นยาง แผ่นซูปเปอร์ลีนร่วมกับแผ่นยางสายพานลำเลียง และแผ่นอะคลีริกพร้อมกับแผ่นยาง สามารถลดเสียงได้ 3.73, 3.93, 1.05, 1.00 และ 8.98 dB(A) ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าแผ่นอะคลีริกซ้อนกับแผ่นยาง สามารถลดระดับเสียงดังที่เกิดขึ้นได้ดีที่สุด

ภาพที่ 2 อุปกรณ์ช่วยลดเสียงที่ทำด้วยแผ่นอะคลีริกและแผ่นยางสายพานลำเลียง

อุปกรณ์ช่วยลดเสียงประกอบไปด้วยแผ่นอะคลีริกและแผ่นยางสายพานลำเลียง จากการทดลอง พบว่าอุปกรณ์ตัวนี้สามารถช่วยลดเสียงดังที่เกิดจากการทำงานได้ค่อนข้างดี ทำให้พนักงานลดความเสี่ยงต่อการสูญเสียสมรรถภาพการได้ยินและมีความปลอดภัยในการทำงานเพิ่มขึ้น ซึ่งตัวอุปกรณ์มีน้ำหนักเพียง 1.67 กิโลกรัม (ภาพที่ 2)

สรุปและอภิปรายผล

ผลการศึกษา “การลดเสียงดังที่เกิดจากการทำงานของโต๊ะถอดชิ้นงาน แผ่นก Baking” พบว่า แผ่นอะคลีริคร่วมกับแผ่นยาง สามารถลดระดับเสียงดังที่เกิดขึ้นได้ดีที่สุด โดยลดเสียงได้คิดเป็นร้อยละ 9.42 และเมื่อใช้อุปกรณ์ป้องกันภัยส่วนบุคคลที่ช่วยลดเสียง (Ear Plug) ร่วมกับอุปกรณ์ลดเสียงที่ทำจากแผ่นอะคลีริคร่วมกับแผ่นยาง พบว่าผู้ปฏิบัติงานจะสัมผัสเสียงดังอยู่ที่ 64.76 dB(A) และจากการสำรวจด้วยแบบสอบถามความคิดเห็นต่อการปรับปรุงลดเสียงดังที่เกิดจากการทำงานของโต๊ะถอดชิ้นงาน แผ่นก Baking ผู้ปฏิบัติงานรู้สึกทำงานอย่างปลอดภัยมากขึ้น สามารถลดความดังเสียงที่เกิดจากการกระทบระหว่างชิ้นงานกับโต๊ะเหล็ก ทำให้ลดอัตราเสี่ยงของการสูญเสียสมรรถภาพการได้ยิน แต่ทั้งนี้ชิ้นงานจะไม่สามารถเคลื่อนย้ายชิ้นงานได้สะดวกเหมือนโต๊ะเหล็ก

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณ บริษัทไดอะ เรซิบอน (ไทยแลนด์) จำกัด จังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่สนับสนุนการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบคุณ คุณ ประเสริฐศรี ญาติประชุม คุณสายยันต์ คำพันธ์และคุณเมฆสุวรรณ ต้นมูล และท่านอื่นๆ ที่ทำให้การทำการวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

กำหนดมาตรฐานในการบริหารและการจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานเกี่ยวกับความร้อน แสงสว่าง และเสียง. (2549, 6 มีนาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 123 ตอนที่ 23 ก, 13-20.

หลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำโครงการอนุรักษ์การได้ยินในสถานประกอบกิจการ. (2553, 20 พฤษภาคม).

ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 127 ตอนที่พิเศษ 64 ง, 36 - 38.

Apple L. S. CHAN. **Source Path Receiver Concept**. [Online]. Available from :

<http://personal.cityu.edu.hk/~bsapplec/source-p.htm>. (2016, 1 March).

Berendt R.D., Corliss E.L.R., Ojalvo M. (2000). **Quieting: A Practical Guide to Noise Control**. Hawaii : University Press of the Pasific.

Concha-Barrientos M, Campbell-Lendrum D, Steenland K. (2004) .**Occupational noise: assessing the burden of disease from work-related hearing impairment at national and local levels**. Geneva, World Health Organization.

May J.J. (2000). Occupational hearing loss. **American journal of industrial medicine**. 37(1) : 112 - 120.

Nelson D.I., Nelson R.Y., Concha-Barrientos M., Fingerhut M. (2005). The global burden of occupational noise-induced hearing loss. **American journal of industrial medicine**. 48(6) :446 - 458.

ปัญหาการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจร
ของสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1 – 10
The Problems of the Cooperative Full Pack Accounting Software
of Agricultural Cooperative Application in the
Cooperative Auditing Office Region 1 - 10

จินดา เสถียรจิگانนท์¹
Jinda Satiarujikhanont

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจรของสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1-10 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและเปรียบเทียบปัญหาการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจรของผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1-10 ที่มีสถานภาพทั่วไปแตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นผู้จัดการสหกรณ์ของสหกรณ์การเกษตรที่ใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจร ในเขตพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1-10 จำนวน 287 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การเปรียบเทียบความแตกต่าง T – test , F – test และเปรียบเทียบรายคู่ โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's method)

ผลการวิจัยพบว่า ระดับปัญหาการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจรของผู้จัดการสหกรณ์การเกษตร ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางและผลการเปรียบเทียบระดับปัญหาการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจรของผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1-10 ตามสมมติฐานพบว่า ปัญหาการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจรของผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1-10 ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ .05

คำสำคัญ : โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจร

¹ นักวิชาการตรวจสอบบัญชีชำนาญการพิเศษ สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ชัยภูมิ E-mail Jindasacc@gmail.com 093-3264161

Abstract

The study of the Problems of the Cooperative Full Pack Accounting Software of Agricultural Cooperative Application in the Cooperative Auditing Office Region 1 – 10 is aimed to study and compare the problems of the cooperative full pack accounting software of agricultural cooperative application in the Cooperative Auditing Office Region 1 – 10 in different of generalization. The samples of this study are 287 managers of the Cooperative Auditing Office Region 1 – 10 The instrument of conducting data was questionnaires. Descriptive statistics were frequencies, percentages, means, standard deviations. The inferential statistics were independent sample T-test, F-test, and comparative of Scheffe'

From the results of analysis level of problem in using program of the Cooperative Full Pack Accounting Software of agricultural cooperative of the managers, in general, was moderate. And the results of comparative level of problem in using program of the cooperative full pack accounting software of agricultural cooperative of the managers of the Cooperative Auditing Office Region 1 – 10 was not significant data at .05

Keywords : Cooperative Full Pack Accounting Software

บทนำ

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ เป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีบทบาทและภารกิจเกี่ยวกับการตรวจสอบบัญชีสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร พัฒนาระบบบัญชีและการสอบบัญชีให้เป็นไปตามมาตรฐาน และได้ดำเนินการพัฒนาโปรแกรมระบบบัญชีคอมพิวเตอร์มาอย่างต่อเนื่องเพื่อเพิ่มขีดความสามารถให้แก่สหกรณ์ โดยมุ่งเน้นการเชื่อมโยงข้อมูลให้เกิดระบบช่วยสนับสนุนการตัดสินใจของผู้บริหารสหกรณ์ (MIS) ส่งเสริมการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจรให้กับสหกรณ์ที่มีความพร้อม โดยประเมินจากความพร้อม 5 ด้าน คือ ด้าน Hardware สหกรณ์ต้องมีเครื่องคอมพิวเตอร์และมีคุณลักษณะที่เข้ากับตัว software ที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ พัฒนาขึ้น สหกรณ์ต้องมี software ซึ่ง software แบ่งออกมาเป็น 2 ส่วน คือระบบปฏิบัติการและ software ในระบบงาน ส่วนนี้กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ให้บริการโดยไม่คิดมูลค่า ส่วนที่สหกรณ์จะต้องมี คือ ระบบปฏิบัติการ ฐานข้อมูล สหกรณ์ต้องมีคนเพียงพอ มีความพร้อมเรื่องข้อมูล คือต้องมีข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน รวมทั้งขั้นตอนการทำงานและระเบียบสหกรณ์ฯ ที่สอดคล้องกับการทำงานของตัว software แต่เนื่องจากการนำโปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจรมาใช้ในสหกรณ์การเกษตรซึ่งเป็นเทคโนโลยีใหม่มาใช้กับระบบงานเดิม ยังพบปัญหาการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจรจากการไม่ยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศ เนื่องจากผู้ปฏิบัติงานขาดความรู้ในการใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้ปฏิบัติงานจะต้องทำงานเพิ่มขึ้นเป็นสองเท่าเนื่องจากต้องทำงานทั้งสองระบบพร้อมกันและไม่เชื่อมั่นในโปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจรว่าจะทำงานได้เหมือนระบบเดิมที่ทำอยู่

ผู้วิจัยซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในกลุ่มพัฒนาระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จึงได้ทำการศึกษาปัญหาการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจรของสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1 – 10 พบว่าสหกรณ์การเกษตรตามทะเบียน จำนวน 3,471 สหกรณ์ สถานะการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจรจำนวน 1,136 สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 32.73 จากรายงานสถานะการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ แสดงรายละเอียดสถานะการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ในเขตพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1 – 10 (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2556) แสดงรายละเอียดในตารางที่ 1

จากความพร้อมของสหกรณ์ในการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจร เพื่อสร้างประโยชน์สูงสุดจากการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้งานภายในสหกรณ์และช่วยให้การลงทุนทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศประสบความสำเร็จอย่างตรงตามความต้องการ เพื่อให้สหกรณ์มีระบบการควบคุมภายในที่ดี มีการบริหารจัดการที่โปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ รวมทั้งความคุ้มค่ากับการลงทุน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัญหาการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจรของสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1-10 เพื่อพัฒนาระบบการบริหารจัดการองค์กรในด้านการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการให้บริการโปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ให้เกิดประสิทธิผล รวมทั้งเป็นข้อมูลในการจัดทำแผนงานการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีทางการบัญชีมาใช้ในการปฏิบัติงานของสหกรณ์สอดคล้องกับวิสัยทัศน์กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ “พัฒนาระบบบริหารจัดการด้านการเงินการบัญชีของสหกรณ์และสถาบันเกษตรกรให้เข้มแข็ง โปร่งใส ก้าวไกลด้วยไอที นำบัญชีสู่เกษตรกร”

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัญหาการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจรของสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1-10 มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับปัญหาการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจรของผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1-10
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจรของผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1-10 ที่มีสถานภาพทั่วไปแตกต่างกัน

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

จิรทรัพย์ ปลอดกระโทก (2550, หน้า 68) ได้กล่าวถึงขอบเขตของโปรแกรมว่าโปรแกรมระบบบัญชีสำหรับสหกรณ์ภาคเกษตร Version 2 (Web Edition) จัดเป็นเทคโนโลยีทางการบัญชีสหกรณ์ที่ถูกพัฒนาออกมาในรูปแบบของซอฟต์แวร์ จัดอยู่ในประเภทซอฟต์แวร์ทางการบัญชี (Specialize Accounting Software) เพื่อใช้ในการบันทึก ประมวลผล และจัดทำสารสนเทศทางการบัญชีของสหกรณ์ ตั้งแต่การบันทึกรายการในสมุดรายวันขั้นต้น การผ่านรายการไปบัญชีแยกประเภท การจัดทำงบทดลอง และการจัดทำงบการเงินตามรูปแบบที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนด เป็นซอฟต์แวร์ทางการบัญชีที่ถูกออกแบบและพัฒนาขึ้นสำหรับให้บริการแก่สหกรณ์ภาคเกษตร เพื่อใช้ในการจัดทำบัญชีและงบการเงินตามรูปแบบที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนด โดยมีคุณสมบัติดังนี้

1. โปรแกรมมาตรฐานด้านการจัดทำงบการเงินของสหกรณ์ พัฒนาให้รองรับความต้องการของผู้ใช้ในการจัดทำงบการเงินตามรูปแบบที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนดและตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป โดยการออกแบบผังบัญชีที่รองรับกับธุรกรรมของสหกรณ์ สามารถใช้เป็นต้นแบบแก่ผู้พัฒนาโปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์รายอื่น ๆ ได้
2. สามารถจัดทำงบการเงินเปรียบเทียบ 2 ปี สหกรณ์ภาคเกษตรต้องจัดทำงบการเงินเปรียบเทียบ 2 ปี ดังนั้น โปรแกรมระบบบัญชีสำหรับสหกรณ์ภาคเกษตรมีการจัดเก็บข้อมูลอย่างเพียงพอที่จะแสดงงบการเงินเปรียบเทียบได้ตามแบบที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนด
3. มีความยืดหยุ่นในการปรับเปลี่ยนรายละเอียดในงบการเงิน การพัฒนาโปรแกรมระบบบัญชีโดยการออกแบบรูปแบบงบการเงินสำเร็จรูปคงที่โดยคำสั่งในโปรแกรม มีข้อดี คือ ผู้ใช้มีความสะดวกในการใช้งานและเรียกดูรายงาน แต่มีข้อเสียคือ เมื่อสหกรณ์ดำเนินธุรกรรมมากกว่ารายการที่ได้ออกแบบไว้แล้ว จะไม่สามารถแสดงข้อมูลให้สะท้อนข้อเท็จจริงได้ทั้งหมด ดังนั้น โปรแกรมระบบบัญชีสำหรับสหกรณ์การเกษตรที่พัฒนาขึ้นนี้ จะอำนวยความสะดวกให้ผู้ใช้งานสามารถปรับเปลี่ยนรายละเอียดในงบการเงินได้ หากว่ามีธุรกรรมที่แตกต่างไปจากรูปแบบงบการเงินมาตรฐาน
4. รองรับการจัดทำบัญชีและงบการเงินทั้งแบบมีสาขาและไม่มีสาขา สหกรณ์ที่มีสาขาจะต้องจัดทำงบการเงินรวมตามวิธีการของหลักการบัญชีสาขา ซึ่งหากไม่มีเครื่องมือช่วยจะมีความยุ่งยากและใช้เวลาอย่างมาก ดังนั้น โปรแกรมระบบบัญชีสำหรับสหกรณ์ภาคเกษตรจะช่วยให้ผู้ใช้สามารถจัดทำงบการเงินรวมได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว
5. สามารถเชื่อมโยงกับระบบการวิเคราะห์งบการเงิน การวิเคราะห์งบการเงินเป็นการนำข้อมูลจากระบบบัญชีมาใช้ประโยชน์เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจของผู้บริหาร โดยการนำมาคำนวณตามสูตรที่ต้องการ ข้อมูลที่ได้มี

การบันทึกบัญชีตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป เป็นข้อมูลดิบที่สำคัญสำหรับการวิเคราะห์เพื่อให้ทราบภาวะทางการเงินของสหกรณ์ ดังนั้น การที่สหกรณ์ใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์แล้วจึงควรจะได้รับประโยชน์อย่างคุ้มค่า โดยได้รับผลลัพธ์จากการวิเคราะห์งบการเงินโดยทันที

6. รองรับ Web Technology เทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ดังนั้น การพัฒนาโปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์จะต้องคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีด้วย Web Technology เป็นเทคโนโลยีในปัจจุบันที่มีประสิทธิภาพและสามารถทำงานผ่านเครือข่าย Internet ได้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัญหาการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจรของสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1 - 10 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) โดยใช้แบบสอบถาม (questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจรของสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1 - 10 ซึ่งวิธีดำเนินการวิจัยประกอบด้วย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้จัดการสหกรณ์ของสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1 - 10 ที่ใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจรที่พัฒนาโดยกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำนวน 1,136 คน ผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ด้วยตารางสำเร็จรูปของ Krejcie, R. V. & Morgan, E. W. (1970, pp. 608-609) ได้ขนาดตัวอย่าง 287 คน และสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) โดยเริ่มต้นกลุ่มใหญ่ที่สุดจนกระทั่งสิ้นสุดที่กลุ่มตัวอย่างที่ต้องการตามความเหมาะสม เป็นการสุ่มตัวอย่างที่ใช้หลากหลายวิธีการในการสุ่ม โดยในแต่ละหน่วยงานทำการสุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) และสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยวิธีการจับฉลากให้ได้จำนวนตามที่กำหนดสำหรับจำนวนประชากร จับฉลากได้เบอร์ใดแล้วเก็บไว้ไม่ใส่กลับคืน เพราะจะไม่เก็บข้อมูลซ้ำ เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของประชากรที่ซับซ้อนและมีความสอดคล้องกับความต้องการภายใต้เงื่อนไขที่จำกัด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ส่วน มีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 4 ข้อประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยมีลักษณะการตอบเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามปัญหาการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจรของสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1 - 10 ที่พัฒนาโดยกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำนวน 5 ด้าน 49 ข้อ โดยมีมาตราส่วนประมาณค่าตามวิธี Likert มี 5 ระดับ (Rating Scale)

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ปัญหาการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจรของสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1-10 โดยเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ระดับปัญหาการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจรของผู้จัดการสหกรณ์การเกษตร ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และผลการเปรียบเทียบระดับปัญหาการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจรของผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1-10 ตามสมมติฐานพบว่า ปัญหาการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจรของผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1-10 ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ .05

สรุปและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัยเป็นภาพรวม และข้อสรุปผลการวิจัยที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยตามลำดับดังนี้

1. สถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้จัดการของสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1-10 ที่ใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจร จำนวน 287 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 64.80 อายุ 41-50 ปี ร้อยละ 38.30 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 67.60 และประสบการณ์ปฏิบัติงาน ร้อยละ 40.40

2. ปัญหาการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจรของผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1-10

ผลการวิเคราะห์เพื่อวัดระดับปัญหาการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจรของผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1-10 ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม เมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่ามีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง หากพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านกระบวนการทำงานมีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 4 ด้านเรียงลำดับตามคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านบุคลากร ด้านซอฟต์แวร์ ด้านฮาร์ดแวร์และด้านข้อมูล มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำสุด

3. การเปรียบเทียบปัญหาการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจรของผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1-10 ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

3.1 ผลการเปรียบเทียบรายค่าของปัญหาการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจรของผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1-10 จำแนกตามอายุ พบว่าแตกต่างกัน 1 คู่ ได้แก่ ผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรที่มีอายุ 31-40 ปี มีปัญหาการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจรแตกต่างจากผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรที่มีอายุมากกว่า 51 ปี

3.2 ผลการเปรียบเทียบรายค่าของปัญหาการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจรของผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1-10 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่าแตกต่างกัน 1 คู่ ได้แก่ ผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี มีปัญหาการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจรแตกต่างจากผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งต่อไป เพื่อนำไปแก้ไขปรับปรุงในเรื่องปัญหาการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจรของผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1-10 ดังนี้

1. ควรศึกษาปัญหาและความต้องการการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ที่พัฒนาโดยกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ เพื่อดำเนินการพัฒนาโปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ที่มีคุณสมบัติสอดคล้องกับความต้องการของสหกรณ์ และสนับสนุนการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีเสถียรภาพ และมีความน่าเชื่อถือ
2. ควรศึกษาถึงปัญหาและความต้องการการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ที่พัฒนาโดยกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ โดยจัดอบรมโปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์อย่างต่อเนื่อง จัดอบรมเพิ่มในส่วนของการโปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ที่มีการพัฒนาเพิ่มหรือแก้ไขปรับปรุงโปรแกรมเพื่อช่วยให้สหกรณ์ภาคเกษตรพัฒนาระบบการบริหารจัดการข้อมูลทางการเงินของสหกรณ์ภาคเกษตรให้สามารถใช้ข้อมูลเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจได้อย่างทันต่อเวลานำไปสู่ความเข้มแข็งและพึ่งพาตัวเองได้ของสหกรณ์

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่องปัญหาการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจรของสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1 – 10 สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี จากการได้รับความกรุณา ความช่วยเหลือความร่วมมือ และแรงสนับสนุนจากหลาย ๆ ฝ่ายด้วยกัน

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ กอบัวแก้ว ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฤดี นิยมรัตน์ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และท่านอาจารย์ท่านอื่น ๆ ที่กรุณาให้คำแนะนำปรึกษาตลอดจนปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.วิชชุดา หุ่นวิไล อาจารย์ประจำคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฤดี นิยมรัตน์ อาจารย์ประจำคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ดร. ศิริลักษณ์ เกตุฉาย อาจารย์ประจำคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา คุณวรรณพร ตั้งพรโชติช่วง ผู้เชี่ยวชาญด้านโปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์และคุณวัชร วัชรระ สีมานันท์ ผู้อำนวยการกลุ่มตรวจสอบข้อมูลและบริการสารสนเทศ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบและแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณ สหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1-10 ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างสูงในการศึกษาหาข้อมูล และในการเก็บรวบรวมข้อมูลงานศึกษาวิจัยโดยเฉพาะอย่างยิ่งขอขอบคุณผู้จัดการสหกรณ์ทุกท่านที่สละเวลาอันมีค่าในการตอบแบบสอบถามและให้ข้อมูลเพิ่มเติมเป็นอย่างดี

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณแรงสนับสนุน กำลังใจ และความช่วยเหลือต่าง ๆ ที่ได้รับ จากพี่ๆ เพื่อนๆ นักศึกษาสาขาการจัดการเทคโนโลยีทุกท่าน ผู้วิจัยซาบซึ้งในมิตรจิตอย่างจริงใจและขอขอบพระคุณบิดามารดาที่ได้วางรากฐานทางการศึกษาและครอบครัวที่ให้อำนาจใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา ทำให้ผู้วิจัยมีความมุ่งมั่นในการทำวิจัยสำเร็จตามความปรารถนา

เอกสารอ้างอิง

- กรมตรวจบัญชีสหกรณ์. (2550). **คู่มือระบบบัญชีสหกรณ์การเกษตร**. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2550). **พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542**. กรุงเทพฯ: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- _____. (2550). **ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการบัญชีของสหกรณ์ พ.ศ.2542**. กรุงเทพฯ: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- กรมส่งเสริมสหกรณ์. (2556). **ระบบสารสนเทศ**. [ระบบออนไลน์] 1 ตุลาคม 2556 เข้าถึงได้จาก
http://www.cpd.go.th/cpd/cpdinter/Information_coop53.html
- กัญญนุก สัจจะวัฒนะ. (2551). **ความพึงพอใจของบุคลากรฝ่ายบัญชีที่มีต่อการใช้งานโปรแกรมบัญชีสำเร็จรูป: กรณีศึกษาโปรแกรมบัญชีสำเร็จรูปเอ็กซ์เพรส**. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- กิตติ รักดีวัฒนะกุล, และพินดา พานิชกุล (2551). **การวิเคราะห์และออกแบบระบบ**. กรุงเทพฯ: เคทีพี แอนด์ คอนซัลท์.
- กิตติ รักดีวัฒนะกุล, (2546), **คัมภีร์ระบบสารสนเทศ**. กรุงเทพฯ: เคทีพี แอนด์ คอนซัลท์
- _____. (2549), **เทคโนโลยีสารสนเทศ**. กรุงเทพฯ: เคทีพี แอนด์ คอนซัลท์
- ครรชิต มาลัยวงศ์. (2540). **ไมโครคอมพิวเตอร์**. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- _____. (2550). **การพัฒนาระบบให้ประสพผลสำเร็จ**. [Online], Available:
http://www.drkanichit.com/ict_management/index.html, [2007, June 30]
- จิรทรัพย์ ปลอดกระโทก. (2550). **การพัฒนาโปรแกรมระบบบัญชีสำหรับสหกรณ์ภาคเกษตร**. กรมตรวจบัญชีสหกรณ์.
- เจริญพร เรืองฤทธิ์ (2551). **การใช้โปรแกรมบัญชี Formula 4 ของสำนักงานบัญชีในจังหวัดเชียงใหม่**. การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ชม ภูมิภาค. (2542). **เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา**. กรุงเทพฯ: สารานุกรมศึกษาศาสตร์.
- ช่วงโชติ พันธุเวช. (2542). **เทคโนโลยีสารสนเทศ**. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- ณตยา ฉาบนา. (2548). **เรียนรู้เทคนิคระบบสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร**. กรุงเทพฯ: เอสพีซีบุ๊ค.
- ณัฐพันธ์ เขจรนันท์. (2551). **การวิเคราะห์และออกแบบระบบสารสนเทศ**, กรุงเทพฯ: วี. พรินท์
- ณัฐพันธ์ เขจรนันท์, และไพบูลย์ เกียรติโกมล. (2548). **ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ**. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ไทยกู๊ดวิว. (2555). **หลักการทำงานของคอมพิวเตอร์**. สืบค้นเมื่อ กุมภาพันธ์ 10, 2555, จาก
http://www.thaigoodview.com/roomnet/roomnet46/IT46_4/index.html-overview.htm
- ธนิดา ธนโชคธรร. (2552). **การประเมินผลการใช้โปรแกรมระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กรณีศึกษา: สหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส.ลพบุรี จำกัด**. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้
- นันทิดา เครือวิยะ (2554). **การประเมินผลการใช้โปรแกรมบัญชีพีชชีในบริษัท เอ.เอฟ.เอ็มฟลาวเวอร์ซีดส์ (ไทยแลนด์) จำกัด**. การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- ประสิทธิ์ ทิฆมพุดิ, และครรชิต มัลลียงค์. (2549). การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้ากรู๊ป.
- พงษ์ศักดิ์ ผกามาต. (2553). ระบบไอซีทีและการจัดการยุคใหม่. กรุงเทพฯ: วิดีทัศน์กรู๊ป
- พลพฐ ปิยวรรณ, และสุภาพร เชิงเอี่ยม. (2550). ระบบสารสนเทศทางการบัญชี. กรุงเทพฯ: วิทย์พัฒน์.
- ภรณ์ยา เชื้อวรสถิตย์ (2552). ปัญหาและปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการนำโปรแกรมบัญชีสำเร็จรูป Express For Windows มาใช้ในธุรกิจเคมีเกษตรของบริษัท ไควตงเซ่ง จำกัด. การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- มรกต ทันทานนท์. (2552). สภาพและปัญหาการใช้งานโปรแกรมบัญชีฟิงรับ-จ่ายระบบสามมิติ ของมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
- รุจิจันทร์ พิริยะสงวนพงศ์. สารสนเทศทางธุรกิจ. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- วัชนิพร เศรษฐลักโก.(2551).ระบบสารสนเทศทางการบัญชี. กรุงเทพฯ: เคทีพี แอนด์ คอนซัลท์.
- วิฑิตา เขยสุวรรณค์ (2554).การประเมินผลการใช้โปรแกรมอินโฟโปรในงานสนเทศทางการบัญชี ณ มหาวิทยาลัยพายัพ การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุนันทา เพ็งภูมิเกียรติ. (2551). ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการใช้โปรแกรม ระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กรณีศึกษา สหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาด ลูกค้า ธ.ก.ส.นครราชสีมา จำกัด. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้
- สุพรรณษา ยวงทอง. (2552). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ. กรุงเทพฯ: โปรวิชั่น
- สัลยุทธ์ สว่างวรรณ. (2550). ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ, กรุงเทพฯ: เพียร์สัน เอ็ดดูเคชั่น อินโดไชน่า.
- อุมาทิพย์ ตั้งมานะกิจ. (2550). ผลของการนำระบบขนส่งและรถร่วมธนาธรรมาใช้ในธุรกิจขนส่งของ บริษัท เชียงใหม่ธนาธร จำกัด การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- โอภาส เอี่ยมสิริวงศ์. (2548). การวิเคราะห์และออกแบบระบบ. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น
- _____. (2551). วิทยาการคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น
- Best,J. W. (1981). Research in education. New Jersey: Prentice – Hill.
- CIS 105 -- Survey of Computer Information Systems. (n.d.). Essential Concepts and Terminology – Study Unit 13. Information system. Retrieved September 8, 2005 from http://www.jqjacobs.net/edu/cis105/concepts/CIS105_concepts_13.html
- FAO Corporate Document Repository. (1998). Information system. Guidelines for the Routine Collection of Capture Fishery Data. Annex 5 Glossary. Retrieved September 8, 2005 from http://www.fao.org/documents/show_cdr.asp?url_file=/DOCREP/003/X2465E/x2465e0h.htm
- Information system. (2005). Retrieved September 8, 2005 from http://en.wikipedia.org/wiki/Information_system
- Krejcie, R.V. and Morgan,D.W. (1970). Determining sample size for research activities. Journal Article. Educational and psychological measurement.

Laudon, K.C. & Laudon, J. P. (2001). **Essentials of management information systems: Organization and technology in the enterprise.** 4th ed. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.

Likert, R. (1932). **A technique for the measurement of attitudes.** Archives of Psychology.

O’Leary, T. J. & O’Leary, L. I. (2007). **คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่**
(แปลจาก Computing Essentials โดย ยาใจ โรจนวงศ์ชัย, ศศลักษณ์ ทองขาว,
ญาณพัฒน์ ชูชื่น, ยุพดี อินทสร, สกรรจ์ รอดคล้าย, สุพิชัย คงกับพันธ์และคนอื่นๆ).
กรุงเทพฯ: แมคกรอก-ฮิล.

Scheffe, H.(1999). **The Analysis of Variance.** New York: Wiley-Interscience.

ตารางที่ 1 รายงานสถานะการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ ณ 30 กันยายน 2556

สหกรณ์การเกษตร								
สถานะการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์								
ณ วันที่ 30 กันยายน 2556								
ลำดับ	จำนวน สหกรณ์ ตามทะเบียน	เขียว	เหลือง			แดง		
		Full Pack	รวม	CAD + Other	CAD + HM	รวม	Other	HM
สดท 1	312	104	52	33	19	156	18	138
สดท 2	213	111	21	10	11	81	4	77
สดท 3	377	138	59	29	30	180	6	174
สดท 4	410	120	73	30	43	217	8	209
สดท 5	463	103	53	21	32	307	10	297
สดท 6	479	146	51	31	20	282	34	248
สดท 7	371	100	58	22	37	212	3	209
สดท 8	337	139	49	15	34	149	21	128
สดท 9	354	123	77	39	38	154	23	131
สดท 10	155	52	33	6	27	70	6	64
รวม	3,471	1,136	527	236	291	1,808	133	1,675

จากตารางที่ 1 สถานะการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ในเขตพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1-10 แสดงสถานะสีเขียว แสดงถึง สถานะการใช้โปรแกรมระบบบัญชีของสหกรณ์ที่ใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ที่พัฒนาโดยกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ครบวงจร (Full Pack) จำนวน 5 ระบบ (ระบบสมาชิกและหุ้น ระบบเงินให้กู้ ระบบเงินรับฝาก ระบบสินค้า และระบบบัญชีแยกประเภท) จำนวน 1,136 สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 32.73 สถานะสีเหลือง แสดงถึง สถานะการใช้โปรแกรมระบบบัญชีของสหกรณ์ที่ใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ที่พัฒนาโดยกรมตรวจบัญชีสหกรณ์และโปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ที่พัฒนาโดยผู้อื่น (CAD + Other) จำนวน 236 สหกรณ์ และสหกรณ์ใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ที่พัฒนาโดยกรมตรวจบัญชีสหกรณ์และบันทึกบัญชีด้วยมือ (CAD + Handmade) จำนวน 291 สหกรณ์ รวมสถานะสีเหลือง 527 สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 15.18 สถานะสีแดง แสดงถึง สถานะการใช้โปรแกรมระบบบัญชีของสหกรณ์ที่ใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ที่พัฒนาโดยผู้อื่น (Other) จำนวน 133 สหกรณ์ และสหกรณ์ไม่ใช้โปรแกรมระบบบัญชีช่วยในการบันทึกบัญชีแต่สหกรณ์บันทึกบัญชีด้วยมือ จำนวน 1,675 สหกรณ์ รวมสถานะสีแดง 1,808 สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 52.09